

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

Ilmoitusnumero

Sisältö

Sivu

I *Tiedonantoja*

.....

II *Valmistavat säädökset*

Alueiden komitea

52. täysistunnossa, 19. ja 20. marraskuuta 2003

2004/C 73/01	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Euroopan unionin alue- ja paikallisyhteisöjen rooli demokratian vakiinnuttamisprosessissa Länsi-Balkanin alueella"	1
2004/C 73/02	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Vihreä kirja yleishyödyllisistä palveluista"	7
2004/C 73/03	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Lissabonin strategian sosiaalisen ulottuvuuden vahvistaminen: avoimen koordinoinnin selkeyttäminen sosiaalisen suojelun alalla"	14

Hinta: 18,00 EUR

(Jatkuu kääntöpuolella)

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö (jatkuu)	Sivu
2004/C 73/04	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Tehokas investoiminen koulutukseen tärkeää Euroopalle”	17
2004/C 73/05	Alueiden komitean suuntaa-antava lausunto aiheesta ”Yliopistojen rooli paikallis- ja aluekehityksessä tietojen ja taitojen Euroopan näkökulmasta tarkasteltuna”	22
2004/C 73/06	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Kielten oppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistäminen – Toimintaohjelma 2004–2006”	33
2004/C 73/07	Alueiden komitean lausunto aiheista: – ”Komission kertomus ’Parempi säädöskäytäntö 2002’”, ja – ”Komission tiedonanto ’Yhteisön säännösten päivittäminen ja yksinkertaistaminen’”	38
2004/C 73/08	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen paikallinen ja alueellinen ulottuvuus”	41
2004/C 73/09	Alueiden komitean lausunto aiheista: – ”Ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön toimintaohjelmasta unionin aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi”, ja – ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava sen varmistamiseksi, että kaikki unionin kansalaiset voivat osallistua vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaaleihin laajentuneessa unionissa”	46
2004/C 73/10	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – Yhdenmety tuotepolitiikka – Elinkaariajattelu politiikan perustana” ..	51
2004/C 73/11	Alueiden komitean lausunto aiheista: – ”Komission tiedonanto ’Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittäminen: Uusia rahoituskeinoja – Sähköisen maksunkeuhun yhteentoimivuus’”, ja – ”Ehdotus ’Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiemaksujen sähköisten keruujärjestelmien laajasta käyttöönnotosta ja yhteentoimivuudesta yhteisössä” ..	54
2004/C 73/12	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Kohti jätteen syntymisen ehkäisemisen ja kierrätyksen temakohtaista strategiaa”	63
2004/C 73/13	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Tutkimusinvestoinnit: Toimintasuunnitelma Euroopalle”	69

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö (<i>jatkuu</i>)	Sivu
2004/C 73/14	Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi yleiseurooppalaisten julkishallinnon sähköisten palveluiden yhteentoimivasta tarjoamisesta viranomaisille, yrityksille ja kansalaisille (IDABC)”	72
2004/C 73/15	Päätöslauselma aiheesta ”Napolissa 2. ja 3. joulukuuta 2003 pidettävä kuudes Euro-Välimeri-konferenssi”	77
2004/C 73/16	Alueiden komitean päätöslauselma laajentumisesta	79

II

(Valmistavat säädökset)

ALUEIDEN KOMITEA

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Euroopan unionin alue- ja paikallisyhteisöjen rooli demokratian vakiinnuttamisprosessissa Länsi-Balkanin alueella”

(2004/C 73/01)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon työvaliokuntansa 8. huhtikuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan viidennen kohdan nojalla tekemän päätöksen laatia lausunto aiheesta ”Euroopan unionin alue- ja paikallisyhteisöjen rooli demokratian vakiinnuttamisprosessissa Länsi-Balkanin alueella” ja antaa lausunnon valmistelu ”ulkosuhteet”-valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon 13. helmikuuta 2003 aiheesta ”Euroopan komission työohjelma ja alueiden komitean tärkeimmät tavoitteet vuodeksi 2003” antamansa päätöslauselman (CdR 6/2003 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon ajanjaksoa 2002–2006 koskevat poliittiset prioriteettinsa, joiden mukaan Euroopan unionin laajentuminen on ainutlaatuinen tapahtuma, joka takaa rauhan ja vakauden sekä vahvistaa yleistä integraatioprosessia koko Euroopassa,

ottaa huomioon Länsi-Balkania koskevat painopistealueet, jotka puheenjohtajavaltio Kreikka on määritellyt 13. tammikuuta 2003 julkaisemassaan työohjelmassa,

ottaa huomioon Brysselissä 20. ja 21. maaliskuuta 2003 pidetyn Eurooppa-neuvoston kevätkokouksen päätelmät, joissa todetaan: ”Länsi-Balkanin tulevaisuus on EU:ssa. Sen turvaaminen edellyttää vahvaa poliittista tahtoa ja jatkuvaa ponnistelua. Euroopan unioni sitoutuu antamaan täyden tukensa Länsi-Balkanin maiden pyrkimyksille vahvistaa demokratiaa ja vakautta ja edistää talouskehitystä”,

ottaa huomioon Kööpenhaminassa 12. ja 13. joulukuuta 2002 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät, joissa neuvosto korostaa haluavansa tukea päättäväisesti Länsi-Balkanin maiden pyrkimyksiä lähentyä Euroopan unionia,

ottaa huomioon Feirassa 19. ja 20. kesäkuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston näkemykset, joiden mukaan kaikki vakautus- ja assosiaatioprosessin piiriin kuuluvat maat ovat mahdollisia Euroopan unionin jäsen ehdokkaita,

⁽¹⁾ EUVL C 128, 29.5.2003, s. 53.

ottaa huomioon Lissabonissa 23. ja 24. maaliskuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät, joissa vahvistetaan, että unionin ensisijaisena tavoitteena on edelleen Balkanin alueen maiden mahdollisimman täydellinen integroituminen Euroopan poliittiseen ja taloudelliseen valtaviirtoon ja että vakautus- ja assosiaatioprosessi on unionin Balkanin-politiikan kulmakivi,

ottaa huomioon toukokuussa 1999 kokoontuneen yleisten asiain neuvoston päätelmät, joissa korostetaan Euroopan unionin olevan valmis tutkimaan Kaakkois-Euroopan mahdollisuuksia integroitua täysin yhteisön rakenteisiin,

ottaa huomioon komission 5. maaliskuuta 2003 antaman ja puheenjohtaja Romano Prodin Euroopan parlamentille Strasbourgissa 12. maaliskuuta 2003 esittelemän tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle ”Toimintastrategia vuodeksi 2004”, jossa todetaan: ”Unioni lujittaa vakautus- ja assosiaatioprosessia Länsi-Balkanin maissa, joista voi mahdollisesti tulla jäsenvaltioita, kun asiaan liittyvät edellytykset täyttyvät”,

ottaa huomioon komission 3. huhtikuuta 2002 antaman kertomuksen ”Kaakkois-Euroopan vakautus- ja assosiaatioprosessi – Ensimmäinen vuosikertomus” (KOM(2002) 163 lopullinen),

ottaa huomioon komission 26. toukokuuta 1999 antaman tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille Kaakkois-Euroopan maita koskevasta vakautus- ja assosiaatioprosessista – Bosnia ja Hertsegovina, Kroatia, Jugoslavian liittotasavalta, entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia ja Albania (KOM(1999) 235 lopullinen),

ottaa huomioon Albanialle, Bosnia ja Hertsegovinalle, Kroatialle, Jugoslavian liittotasavallalle ja entiselle Jugoslavian tasavallalle Makedonialle annettavasta avusta 5. joulukuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2666/2000 (Cards-ohjelma),

ottaa huomioon päätöksen 1999/468/EY 4 ja 7 artiklan, jotka koskevat asetuksessa (EY) N:o 2666/2000 (Cards-ohjelma) tarkoitettujen monivuotisten maakohtaisten ohjelmien ja vuosittaisten toimintaohjelmien muuttamismenettelyjä,

ottaa huomioon ”ulkosuhteet”-valiokunnan 18. heinäkuuta 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 101/2003 rev. 2), jonka esittelijä oli Veneton aluevaltuuston puheenjohtaja Giancarlo Galan (IT/PPE),

sekä katsoo, että

1. Euroopan unioni otti vuonna 1999 käyttöön pitkäjänteisen lähestymistavan Balkanin alueen maiden kehittämiseen ja käynnisti vakautus- ja assosiaatioprosessin tukeakseen kyseisten maiden pyrkimyksiä siirtyä demokratiaan vuosikymmeniä kestäneen ja vuonna 1999 puhjennun pitkän konfliktin kärjistämän epädemokraattisen ajanjakson jälkeen,
2. EU:n ensisijaisia tavoitteita ovat Balkanin alueen vakauttaminen ja alueella viime vuosikymmeninä vallinneiden jännitteiden raukeaminen; tavoitteet perustuvat unionin poliittiseen tahtoon vahvistaa ulkopoliittista asemaansa kansainvälisellä tasolla,
3. komissio painottaa Kaakkois-Eurooppaa koskevan EU:n alueellisen lähestymistavan vahvistamiseen liittyen 26. toukokuuta 1999 antamassaan tiedonannossa (KOM(1999) 235 lopullinen) demokratisoimisprosessin sekä kaupallisen ja poliittisen vuoropuhelun kehittämisen nykyistä suurempaa tukemista ja demokratian, oikeusvaltion sekä taloudellisen kehittämisen ja alueellisen yhteistyön vakiinnuttamista,
4. kuten komissio myöntää 3. huhtikuuta 2002 antamassaan ensimmäisessä vuosikertomuksessa (KOM(2002) 163 lopullinen), vakautus- ja assosiaatioprosessi edellyttää Euroopan unionilta ja Länsi-Balkanin mailta jatkuvia toimia, jotta pysytään viitoitetulla tiellä ja toteutetaan valmistelut, joita täysimittainen Euroopan unioniin integroituminen edellyttää,

5. komission tiedonannossa neuvostolle ja Euroopan parlamentille ”Laajempi Eurooppa ja naapuruus: uusi kehys suhteille EU:n itäisiin ja eteläisiin naapureihin” (KOM(2003) 104 lopullinen) todetaan: ”Komissio harkitsee mahdollisuutta luoda uusi naapuruuspolitiikan väline, joka perustuisi Phare-, Tacis- ja Interreg-ohjelmien yhteydessä raja-alueyhteistyön edistämiseksi saatuihin myönteisiin kokemuksiin. Tämä väline keskittyisi rajat ylittäviin asioihin sekä alueellisen ja pienalueita koskevan yhteistyön ja kestävä kehityksen edistämiseen itärajan seudulla.” Tiedonannossa todetaan lisäksi, että Länsi-Balkanin alueella toteutettavan Cards-ohjelman raja-alueita koskeviin osiin liittyy samanlaisia näkökohtia,
6. puheenjohtajavaltio Kreikan 13. tammikuuta 2003 julkaisemassa työohjelmassa todetaan: ”Balkanin alue on Kreikan puheenjohtajuuskauden tärkeimpiä painopisteitä. Kun otetaan huomioon Kööpenhaminan huippukokouksen päätökset laajentumisesta sekä Balkanin alueella tapahtunut edistys, mutta myös alueen ongelma-tilaus, EU:n on tärkeää antaa kyseiselle alueelle paljon painoarvoa. Alueen asukkaiden on voitava nähdä yhdentymiseen liittyvät, EU-jäsenyyteen johtavat mahdollisuudet ja uskoa niihin.” Työohjelmassa todetaan lisäksi: ”Kun Länsi-Balkanin maat siirtyvät vakautus- ja jälleenrakennusvaiheesta assosiaatiovaiheeseen ja omaehtoiseen kehitykseen ja kun unioniin liittyy kymmenen uutta jäsentä, Länsi-Balkanin maiden hallituksille ja asukkaille tulee viestittää ponnokkaasti, että EU tukee niiden yhdentymispyrkimyksiä ja pitää niitä mahdollisina uusina ehdokasvaltioina. Kyseisiä maita tulee avustaa niiden ponnistelussa, ja niiltä edellytettävät toimet tulee määritellä entistä tarkemmin”,
7. Euroopan komission puheenjohtaja Romano Prodi painotti 21. tammikuuta 2003 Italian pääministerille Silvio Berlusconielle ja Kreikan pääministerille Kostas Simitiselle lähettämässään kirjeessä (prot.D/1029/03 SG (2003) D/228189) jälleen sitä, että Euroopan komission ensisijaisena tavoitteena on toteuttaa asianmukaisin välinein Balkanin maiden vakautusprosessi, jonka tavoitteena on niiden liittyminen lähiaikoina Euroopan unioniin; tämä oli keskeinen kysymys Kreikan puheenjohtajuuskaudella ja sen tulee säilyä keskeisenä kysymyksenä myös Italian puheenjohtajuuskaudella,
8. Serbian pääministerin Zoran Djindjicin murha 12. maaliskuuta 2003 oli voimakas osoitus siitä, että Länsi-Balkanin alueella on vielä paljon tehtävää ja että on kiireesti lujitettava yhteistyötä kaikilla tasoilla ja vauhditettava Balkanin maiden EU-jäsenysprosessia,
9. Kroatian jäsenysshakemuksen virallinen esittäminen Ateenassa 21. helmikuuta 2003 sekä Serbian ja Montenegron liittyminen Euroopan neuvostoon 3. huhtikuuta 2003 ovat positiivisia signaaleja ja tärkeitä etappeja kyseisten maiden liittymiseksi Euroopan unioniin, ja niihin suhtaudutaan myönteisesti,
10. Euroopan unionin suora sitoutuminen Bosnia ja Hertsegovinassa toteutettuihin poliisitoimiin ja entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toteutettuihin sotilaallisiin toimiin oli konkreettinen osoitus unionin kyseiselle Euroopan alueelle antamasta painoarvosta,
11. Brysselissä 20. ja 21. maaliskuuta 2003 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kevätkokouksessa korostettiin seuraavaa: ”Länsi-Balkanin tulevaisuus on EU:ssa. Sen turvaaminen edellyttää vahvaa poliittista tahtoa ja jatkuvaa ponnistelua. Euroopan unioni sitoutuu antamaan täyden tukensa Länsi-Balkanin maiden pyrkimyksille vahvistaa demokratiaa ja vakautta ja edistää talouskehitystä”,
12. EU:n alue- ja paikallisyhteisöjen tuki alueen demokratisoitumisprosessille on tärkeää, sillä siinä on kysymys inhimillisestä ulottuvuudesta, demokratiasta ja kansalaisten osallistumisesta, jotka ovat vakautussopimuksen toteutumisen ehdoton edellytys,

13. alueiden komitea korostaa vuodeksi 2003 vahvistamiensa tärkeimpien tavoitteiden yhteydessä, että unioniin liittyvien valtioiden alue- ja paikallistasojen valmiuksia tulee parantaa, sillä kyseisten valtioiden EU-jäsenyyden toteutuminen riippuu suurelta osin alue- ja paikallisyhteisöjen valmiuksista; kyseinen tärkeä huomio pätee myös Länsi-Balkaniin, mikä korostaa entisestään Euroopan unionin alue- ja paikallisyhteisöjen mahdollisen roolin merkitystä,
14. Italiaa ja itäistä Adrianmerta, Italiaa ja Albaniaa sekä Kreikkaa ja Albaniaa koskevien Interreg III A -ohjelmien hyväksymisen yhteydessä Euroopan unioni myönsi jäsenvaltioille huomattavat määrärahat Balkanin maiden kanssa tehtävää rajanylittävää yhteistyötä varten, mutta toisaalta yhteisö on myöntänyt niukasti määrärahoja Balkanin maille jäsenvaltioiden kanssa tehtävää rajanylittävää yhteistyötä varten,
15. Euroopan komissio teki vastikään heinäkuussa 2003 antamassaan tiedonannossa ”Kohti uutta naapuruuspolitiikan välinettä” (KOM(2003) 393) merkittävän ehdotuksen yhteisön laajentumisen seurauksena vuonna 2004 syntyviin uusiin ulkorajoihin liittyvän politiikan parantamiseksi. Tämä tarkoittaa yhteistyön huomattavaa lisäämistä Balkanin ja Välimeren alueella. Kaudella 2004–2006 nykyisten yhteistyövälineiden, mm. Interreg, Phare- CBC, Cards ja Meda, koordinoitua parannetaan luomalla ”naapuruuspoliittisia ohjelmia”, jotka on tarkoitettu käynnistämään vuonna 2004. Tämä suuntaus on merkittävä askel kohti yhteisten hankkeiden todellista toteuttamista Euroopan unionin ulkorajoilla, ja komissio aikoo myöntää tarkoitusta varten 955 miljoonan EUR:n määrärahat,

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 19. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean huomiot

nomaista valmistautumista myöhempää unioniin integroitumista varten.

Alueiden komitea

1.1. korostaa, että laajentumisprosessin ei suinkaan tule katsoa päättyneen sen jälkeen kun ehdokasvaltioiden ensimmäinen ryhmä on liittynyt unioniin.

1.2. muistuttaa, että – kuten Euroopan komission puheenjohtaja Romano Prodi korosti AK:n täysistunnossa 13. helmikuuta 2003 – Balkanin maille on tarjottu selkeästi mahdollisuus integroitua yhteisöön ja että valmisteilla on yhteinen suunnitelma niiden tukemiseksi lähentymisprosessissa, joka vaatii ponnisteluja. Komitean tulee siis pyrkiä osallistumaan toimielinten väliseen vuoropuheluun, jotta suunnitelmaan saataisiin sisällytettyä myös alue- ja paikallisuottuvuus.

1.3. toteaa, että Euroopan unionin ja Balkanin maiden välinen raja pidentyy nykyisestä (maaraja Kreikan ja meriraja Italian kanssa), kun Slovenia ja Unkari liittyvät unioniin.

1.4. korostaa painokkaasti, että EU:n käynnistämää entisen Jugoslavian valtioita koskevaa vakautus- ja assosiaatioprosessia tulee tukea, jotta taattaisiin välttämättömät valmistelut kyseisten maiden täysimittaiseksi integroitumiseksi unioniin.

1.5. painottaa eurooppalaisia standardeja noudattelevan lainsäädännön hyväksymisen ja täytäntöönpanon olevan eri-

1.6. tähdentää, että EU-suhteiden asteittainen vakiinnuttaminen on välttämätöntä ja että maille tulee tarjota niiden edistymisen mukaan liittymismahdollisuus vakautus- ja assosiaatioprosessin avulla. Näin yksittäiset valtiot voivat edistää talouselämää ja sellaista poliittista vakautta suosivaa ilmastoja, joka takaa demokraattiset arvot, oikeusvaltion ja vähemmistöjen suojelun.

1.7. katsoo, että yhteisön ohjelmia hyödynnettäessä ensisijainen tavoite Balkanin alueen integroimiseksi täydellisesti Euroopan unioniin on lainsäädännön lähentäminen yhteisön säännöstöön, vaikka kyseisten maiden osalta ei olekaan vielä mahdollista määrittellä liittymisajankohtaa.

1.8. korostaa, että edellä mainittujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää alue- ja paikallisyhteisöjen aktiivista osallistumista sekä Euroopan unionin tarjoamien välineiden, kuten Cards- ja Interreg III -ohjelmien, parantamista.

1.9. korostaa, että maissa, joissa asuu erilaisia etnisiä ryhmiä, on erityisesti pyrittävä löytämään rinnakkaiseloja ja yleisesti tunnustettujen peruseriaatteiden noudattamista koskevia innovatiivisia ratkaisuja.

1.10. toteaa, että Bosnia ja Hertsegovina voisi edistää valtiollisen asemansa vakautta ottamalla malliksi Belgian perustuslain peruseriaatteet.

1.11. katsoo, että Balkanin alueen maiden kanssa solmitut vakautus- ja assosiaatiosopimukset edellyttävät myös Euroopan unionin alue- ja paikallisyhteisöiltä vahvaa tukea, sillä kyseisen alueen kehitystä on vahvistettava vuoropuhelulla sekä monen- ja kahdenvälisellä yhteistyöllä.

1.12. tähdentää, että alue- ja paikallisyhteisöillä tulee olla entistä merkittävämpi rooli Länsi-Balkanin demokratisoitusprosessissa siitäkään syystä, että ne ovat yhä enemmän kanssakäymisissä kyseisen alueen maiden kanssa ja ylläpitävät niihin entistä tiiviimpiä suhteita.

1.13. korostaa, että alue- ja paikallisyhteisöillä on tässä yhteydessä ensisijainen ja ainutlaatuinen rooli, sillä unionin kulmakivenä olevan läheisyysperiaatteen mukaan voidaan määrittellä kulloinkin paras mahdollinen hallintotaso. Alue- ja paikallisyhteisöjen avulla voidaan luoda kestäviä suhteita ja suunnata ne asianmukaisesti.

1.14. korostaa, että eurooppalaisille alue- ja paikallisviranomaisille on strategisesti edullista luoda kestävät suhteet Länsi-Balkanin alueen vastaaviin hallintotasoihin. Kunkin alueen vaatimukset ja ensisijaiset tavoitteet sekä kiireellisiä toimia edellyttävät tilanteet, joiden yhteydessä voidaan hyödyntää myös yhteisön ohjelmia, tulevat nimittäin esiin valtiotason alapuolella olevalla hallintotasolla.

1.15. toteaa, että alhaalta ylöspäin suuntautuva lähestymistapa on tehokas, kun tavoitteena on edistää demokratisoitusprosessia. Alue- ja paikallisyhteisöjen itsehallinnon heikentäminen keskushallinnon tai kansainvälisen hallinnon toimesta on tällaisen lähestymistavan vastaista.

1.16. pitää tärkeänä edistää ja vahvistaa lähidemokratiaa rajanylittävän yhteistyön avulla sekä hyödyntää entistä voimakkaammin Euroregion-alueiden toimintaa rauhan ja kehityksen takaajina.

1.17. katsoo, että kyseisten maiden alue- ja paikallistoimijat ovat jo nyt tai tulevaisuudessa EU-maiden alue- ja paikallisyhteisöjen yhteistyökumppaneita, joten vuoropuhelua ja yhteistyömenetelmiä tulee sujuvoittaa jo tässä vaiheessa.

1.18. toteaa, että Länsi-Balkanin maiden alue- ja paikallisyhteisöjen on ollut vaikea käynnistää aloitteita, joita tarvittaisiin niiden hallintorakenteiden mukauttamiseksi unionin standardeihin, jotta ne voisivat käydä vuoropuhelua valtiotasoa alemmien hallintotasojen kanssa EU:ssa ja tukea EU:n politiikkaa. Instituutioiden rakentaminen on näin ollen etusijalla.

1.19. korostaa, että painopisteinä tulisi olla alue- ja paikallisdemokratian vahvistaminen, hajauttamisprosessin tukeminen sekä tiedon siirtäminen suoraan valtiotasoa alemmille hallintotasoille ja niiden osallistumismahdollisuuksien parantaminen päätöksentekoprosesseissa.

2. Alueiden komitean suositukset

Alueiden komitea

2.1. katsoo, että Länsi-Balkanin viiden maan tilanteet ovat hyvin erilaiset, joten EU:n tulee soveltaa välineitään joustavasti Balkanin maiden vaihtelevien olosuhteiden mukaisesti vakauden- ja demokratian edistämiseksi, jotta voidaan tukea tehokasta vakautus- ja assosiaatioprosessia.

2.2. korostaa, että EU:n alue- ja paikallisyhteisöjen on tärkeää tukea Balkanin maiden alue- ja paikallisviranomaisia alueelle suunnattujen rahoitusohjelmien tehokkaaksi hyödyntämiseksi, uudistusten aloittamiseksi sekä käynnissä olevan vakautus- ja EU-jäsenyyssprosessin edistämiseksi.

2.3. pitää ehdottoman tärkeänä hyödyntää nykyistä enemmän alue- ja paikallisyhteisöjen ainutlaatuista kykyä käydä vuoropuhelua ja luoda kestäviä suhteita. Tällaisten etuoikeutettujen kanavien avulla voidaan välittää tietoja ja ainutlaatuisia kokemuksia siitä, millä aloilla voidaan luoda EU-maiden ja Balkanin maiden yhteisvaikutusta. Yhteisvaikutus tuo mukanaan alhaalta ylöspäin tapahtuvaa kehitystä sekä luo talouselämän ja teollisuuden välisiä yhteyksiä, joiden avulla asianomaiset alueet voivat tutustua toisiinsa, vaihtaa tietoa virallisesti tai epävirallisesti ja lujittaa aiemmin luotuja suhteita.

2.4. pitää välttämättömänä, että Balkanin alueen vakautus- ja assosiaatioprosessia tukeviin välineisiin, erityisesti yhteisön Cards-ohjelmaan, sisällytettäisiin toimintalinja demokratian kehittämiseksi valtiotasoa alempien hallintotasojen yhteistyön avulla.

2.5. palauttaa mieliin, että puheenjohtajavaltio Kreikan 13. tammikuuta 2003 julkaisemassa Länsi-Balkania koskevassa työasiakirjassa todetaan: "EU:n Länsi-Balkanin alueelle Cards-ohjelman yhteydessä myöntämä tuki edistää huomattavasti alueen kehitystä. Tässä yhteydessä voitaisiin harkita EU:n rakenteisiin integroitumista edistävän ohjelman eri osatekijöiden vahvistamista siten, että edistettäisiin instituutioiden rakentamista, lisättäisiin ohjelmaan taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta edistäviä rakennetoimia ja tuettaisiin nykyistä enemmän alueyhteistyötä, rajanylittävä yhteistyö mukaan luetuna."

2.6. painottaa, että kun otetaan huomioon tarve nivoa alue- ja paikallisyhteisöt nykyistä voimakkaammin rajanylittävään yhteistyöhön, voimistaa alhaalta ylöspäin suuntautuvaa lähestymistapaa, vahvistaa alue- ja paikallisyhteisöjen valmiuksia ohjelmasuunnitteluun sekä ohjelmien toteuttamiseen ja seurantaan, on Länsi-Balkanin alueelle suunnattujen ohjelmien (Cards-ohjelman) yhteydessä kutsuttava alue- ja paikallisyhteisöt ja/tai niiden edustajat yhteisössä mukaan, erityisesti CLRAE:n perustaman NALAS-SEE-verkon (Network of National Associations of Local Authorities of South East Europe) välityksellä, sekä ohjelmien suunnittelu- että toteutusvaiheeseen.

2.7. korostaa, että alue- ja paikallisyhteisöjen nykyistä suuremmasta roolista ohjelmasuunnittelussa voitaisiin sopia jo ennen kuusivuotissuunnitelmien valmistelusta ja tarkistamista ja vuosittaisten toimien määrittelyä. Ohjelmien toteutusvaiheessa alue- ja paikallisyhteisöt voisivat kuulua ohjelmakomiteoihin.

2.8. katsoo, että Cards-ohjelman yhteyteen tulisi näin ollen luoda tilapäisvälineitä ohjelman täydentämiseksi esimerkiksi unionin ulkopuolisille maille suunnatuista muista yhteisön ohjelmista ja erityisesti Phare-CBC-ohjelmasta saatujen hyvien kokemusten perusteella.

2.9. katsoo, että Cards-ohjelman yhteydessä on asianmukaista tarkastella esim. sellaisen rajanylittävää yhteistyötä (Cross Border Cooperation, CBC) koskevan erityisohjelman perustamista, joka vastaisi EU:n jäsenvaltioiden naapureina oleville KIE-maille suunnattuun Phare-ohjelmaan onnistuneesti lisättyä Phare-CBC-erityisohjelmaa.

2.10. ehdottaa, että Cards-ohjelmaa parannettaisiin perustamalle sen yhteyteen erityinen Cards-CBC-ohjelmalohko, joka keskittyisi unionin ulkopuolista (jäsenvaltioiden kanssa tehtävää) rajanylittävää yhteistyötä koskevien hankkeiden kehittämiseen. Näin voitaisiin korjata ohjelman huomattava puute: ohjelmassa ei varata riittävästi rahoitusta tällaisten hankkeiden kehittämiseen. Tästä olisi hyötyä myös sitä ajatellen, että unioniin liittyy piakkoin kaksi muuta Balkanin alueeseen rajoittuvaa maata (Slovenia ja Unkari). Nykyisistä jäsenvaltioista Balkanin alueen naapureina ovat Kreikka ja Italia.

2.11. korostaa, että on paikallaan luoda mahdollisuuksia uuden Cards-CBC-ohjelman ja jäsenvaltioille suunnatun rahoitusohjelman (Interreg) yhteensovittamiseksi. Tuloksena tulisi olla yksi yhteinen projekti, joka perustuisi yhteisiin ohjelmasiakirjoihin. Näin helpotettaisiin huomattavasti ohjelmiin osallistuvien viranomaisten yhteistyötä Balkanin alueen tehokkaan integroitumisen edistämiseksi.

2.12. kannustaa vahvistamaan alue- ja paikallisyhteisöjen välisiä ystävyysohjelmia mm. Cards-ohjelmien yhteydessä. Kyseinen ohjelma mahdollistaa välittömien ja erityisten toimien toteuttamisen kyseisellä alueella, ja näin alue- ja paikallisyhteisöt saisivat tarvittavat valmiudet ja välineet itsenäiseen järjestäytymiseen ja hallintoon sekä paikallisten toimien ja toimivaltuuksien kehittämiseen.

2.13. ehdottaa, että ohjelmakaudella 2004–2006 vähintään 20 prosenttia kyseisiksi kolmeksi vuodeksi varatuista Cards-ohjelman määrärahoista osoitettaisiin jäsenvaltioiden kanssa tehtävään rajanylittävään yhteistyöhön, jota toteutettaisiin mm. Cards-CBC-erityisohjelman avulla. Näin sovellettaisiin asetuksen (EY) N:o 2666/2000 (Cards-ohjelma) 3 artiklaa, jossa säädetään mahdollisuudesta muuttaa kolmivuotisia ohjelmia "saatujen kokemusten perusteella sekä sen perusteella, miten vakautus- ja assosiaatiosopimusten täytäntöönpanossa on edistetty erityisesti alueellisen yhteistyön osalta".

2.14. ehdottaa saman asetuksen 3 artiklan perusteella, että vuosina 2004–2006 osoitettaisiin vähintään 5 prosenttia Cards-ohjelman määrärahoista Cards Twinning -ystävyysohjelmien kehittämiseen. Näin taattaisiin ohjelmille vakaa rahoituspohja, jonka ansiosta Balkanin alueen demokratisoitumistavoitteissa päästäisiin entistä parempiin tuloksiin ja alueen institutionaaliset järjestelmät saataisiin nopeasti harmonisoitua. Tämä vauhdittaisi Balkanin alueen maiden liittymistä Euroopan unioniin.

2.15. suosittaa, että Cards-ohjelmasta tuettaisiin paikallisviranomaisten välisiä kumppanuushankkeita paikallisdemokratia-toimistoja (Local Democracy Agencies, LDA) koskevan ohjelman yhteydessä. Ohjelman on käynnistänyt Euroopan neuvosto, ja sen yhteydessä on toteutettu vuodesta 1993

lähtien konkreettisia paikallisdemokratiaan, kulttuurien väli-seen vuoropuheluun ja rajatylittävään yhteistyöhön liittyviä hankkeita. Toiminnan perustana on yhteistyö EU-valtioiden alue- ja paikallisviranomaisten sekä kymmenen Länsi-Balkanin alueella sijaitsevan kaupungin välillä.

Bryssel, 19. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vihreä kirja yleishyödyllisistä palveluista”

(2004/C 73/02)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon vihreän kirjan yleishyödyllisistä palveluista (KOM(2003) 270 lopullinen),

ottaa huomioon komission 22. toukokuuta 2003 EY:n perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 23. tammikuuta 2003 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”talous- ja sosiaalipolitiikka” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 36 artiklan, joka koskee mahdollisuutta käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja,

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 16 artiklan yleisistä taloudellista etua koskevista palveluista sekä 2, 5, 73, 81, 86, 87, 88 ja 295 artiklan,

ottaa huomioon perustuslakiehdotuksen III-6 artiklan,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Komission tiedonanto – Yleishyödylliset palvelut Euroopassa” (CdR 470/2000 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon ”talous- ja sosiaalipolitiikka” -valiokunnan syyskuun 22. päivänä 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 149/2003 rev.) , jonka esittelijä oli Rødekron kunnanjohtaja Tove Larsen (DK-PES),

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

⁽¹⁾ EYVL C 19, 22.1.2002, s. 8.

1. Alueiden komitean kanta

Alueiden komitea

1.1. pitää komission vihreää kirjaa yleishyödyllisistä palveluista tervetulleena. Vihreä kirja on tärkeä, sillä se korostaa osaltaan yleishyödyllisten palvelujen merkitystä hyvinvoinnille ja yhteiskunnalliselle kehitykselle EU:ssa. Alueiden komitea pyrkii komission tavoin selvittämään, miten EU voi parhaiten edistää kohtuuhintaisten ja korkealaatuisten yleishyödyllisten palvelujen tarjonnan varmistamista kansalaisille.

1.2. katsoo, että uuden eurooppalaisen perustuslaillisen sopimuksen laatiminen tarjoaa hyvän tilaisuuden tuoda esiin yleishyödyllisten palvelujen ratkaisevaa merkitystä modernille eurooppalaiselle yhteiskunnalle. Yleishyödyllisiä palveluja koskevan vihreän kirjan julkaisemisen myötä komissiolle ja muille toimielimille tarjoutuu tilaisuus pohtia tarvetta ja mahdollisuuksia ottaa yleinen etu entistä enemmän huomioon yleishyödyllisten palvelujen järjestämisessä. Alueiden komitean mielestä tässä yhteydessä on aihetta korostaa, että aiheesta käytävässä keskustelussa on tärkeää käsitellä myös yleishyödyllisten palvelujen erityispiirteitä.

1.3. on pannut merkille, että komissio on päättänyt esittää vihreässä kirjassaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä, mikä havainnollistaa erinomaisesti käsiteltävän alan laajuutta ja monimutkaisuutta. Vihreässä kirjassa esitetään monia aiheellisia kysymyksiä, jotka osaltaan kyllä laajentavat keskustelua. Sen sijaan on valitettavaa, että vihreässä kirjassa esitetään päteviä vastauksia tai ratkaisuehdotuksia vain rajallisesti. Vihreästä kirjasta jää päinvastoin käsitys, että komissio käyttää tilaisuutta kerätäkseen tietoja, joita se olisi voinut koota jo vihreää kirjaa laatiessaan.

1.4. katsoo, että komission kanta ja näkemykset jäävät epäselviksi. Alueiden komitea jää kaipaamaan komissiolta nykyistä selkeämpiä kannanilmauksia, jotka tarjoaisivat panoksen yleishyödyllisten palvelujen tulevaisuudesta käytävään keskusteluun ja esim. kysymykseen siitä, tulisiko yleishyödyllisille palveluille antaa perussopimuksissa nykyistä merkittävämpi asema.

1.5. pohtii, onko vihreän kirjan käsittely lainkaan järkevää, koska valmistelukunnan työn ja hallitustenvälisen konferenssin lopulliset tulokset eivät vielä ole tiedossa eikä yleishyödyllisten palvelujen oikeusperustaa tunneta. Oikeusperustan puuttumisen vuoksi kysymyksiin on hankalaa ja joissain tapauksissa mahdotonta löytää järkevää vastausta.

2. Alueiden komitean suositukset

2.1. Toissijaisuuden luonne

Alueiden komitea

2.1.1. ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että komissio tunnustaa paikallis- ja alueviranomaisten keskeisen roolin yleishyödyllisten palvelujen määrittelyssä, organisoinnissa, rahoittamisessa ja valvonnassa.

2.1.2. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaiset kansalaisia lähimpinä viranomaisina pystyvät kohteena olevan kansalaisyhtymän erityispiirteiden perusteella parhaiten päättämään, mitä yleishyödyllisiä palveluja tarjotaan ja miten sekä sen, minkälaatuisia niiden tulisi olla.

2.1.3. pitää erittäin tärkeänä, että yleishyödyllisistä palveluista vastaava julkisviranomainen voi vapaasti päättää, tuottaako se tarjottavan palvelun itse, yhdessä muiden viranomaisten kanssa vai muuten, esim. yksityisesti. Horisontaalisen ja vertikaalisen läheisyyden periaate tulee ottaa kokonaisuudessaan huomioon siten, että paikallis- ja alueviranomaiset voivat lähtökohtaisesti vapaasti päättää, miten yleishyödyllisiä palveluja tarjotaan. Kansalaisten ja yhteiskunnan kannalta kaikkein paras ratkaisu varmistetaan ottamalla lähtökohdaksi paikalliset olot.

2.1.4. Vertikaalisen ja horisontaalisen läheisyysperiaatteen laajuus ja sisältö sitä vastoin riippuvat yleishyödyllisiä palveluja koskevista juridisista puitteista.

2.1.5. Perustamissopimuksessa ei julkisten palvelujen tehtävällä ja arvolla eurooppalaisen yhteiskuntamallin kannalta ole erityisen näkyvää asemaa. Perustamissopimuksen 16 artiklassa kyllä tunnustetaan yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen asema ja arvo, mutta sen mukaan näiden palvelujen toimintaa koskeviin periaatteisiin ja edellytyksiin sovelletaan vapaata kilpailua ja valtiontukea koskevia määräyksiä (sanotun kuitenkin rajoittamatta 73, 86 ja 87 artiklan soveltamista). Alueiden komitea katsoo kuitenkin, että eräisiin yleishyödyllisiin palveluihin kuuluviin toimintoihin ei voida soveltaa ainoastaan kilpailuoikeutta ja markkinatalouden sääntöjä.

2.1.6. Yleishyödyllisten palvelujen lopullista asemaa ja statusta uudessa perustuslaillisessa sopimuksessa ei vielä tiedetä. Tämän vuoksi alueiden komitea käsittelee kahta erilaista hahmotelmaa, eli tilannetta, jossa yleishyödyllisten palveluiden primaarioikeudellista perustaa muutetaan perustamissopimuksessa sekä tilannetta, jossa näin ei käy.

2.2. *Hahmotelma 1: Yleishyödyllisten palveluiden primaarioikeudellisen perustan muuttaminen perussopimuksessa*

Alueiden komitea

2.2.1. suosittelee, että perustamissopimuksessa määrätään yleishyödyllisistä näkökohdista, jotka muodostavat perustan yleishyödyllisten palvelujen alakohtaiselle sääntelylle Euroopan unionissa, sekä määrätään selkeästi, että yleishyödyllisten palvelujen tarjoamista koskevista konkreettisista periaatteista ja ehdoista päättäminen on jäsenvaltioiden ja niiden valtiotasoa alemman viranomaistason tehtävä.

2.2.2. katsoo, että yleishyödyllisten palvelujen tehtävä tulee mainita yhtenä ja sisämarkkinoiden toteuttamisen kanssa tasarvoisena Euroopan unionin perustavoitteena ja ottamalla huomioon läheisyysperiaatteen. Sisämarkkinoiden toteuttaminen ja yhteisen edun huomioon ottaminen muodostavat kaksoistavoitteen, joka täydentää Euroopan yhdentymispyrkimystä vahvistamalla unionin taloudellista, yhteiskunnallista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.

2.2.3. suosittelee, että yleishyödylliset palvelut tunnustetaan jatkossakin juridisesti perustamissopimuksessa kohdan 2.2.1 sisältämää tarkennusta soveltaen ja että samalla otetaan huomioon yleishyödyllisten palvelujen tehtävä, jonka määrittely kuuluu ensisijaisesti jäsenvaltioille.

2.2.4. arvioi, että perustamissopimukseen voidaan sisällyttää useita monille aloille yhteisiä näkökohtia yleisen oikeuskehityksen luomiseksi. Näin kilpailunäkökohdat, yleiset yhteiskunnalliset seikat sekä yksittäisen kansalaisen etu voidaan ottaa huomioon entistä tasapainoisemmin. Alueiden komitea katsookin, että perustamissopimuksen 16 artiklaan tulisi sisällyttää seuraavat näkökohdat:

- palvelujen tulee olla yhdenvertaisesti kaikkien kansalaisten saatavilla siinä määrin kuin se on taloudellisesti perusteltavissa;
- toimitusvarmuuden tulee olla suuri, mikäli se on taloudellisesti perusteltavissa
- markkinoiden palvelujen tarjoajien on luotava riittävästi kapasiteettia, mikäli markkinat osoittautuvat puutteelliseksi
- palvelujen on oltava korkeatasoisia
- läheisyysperiaatteella on alalla huomattava merkitys esimerkiksi sen osalta, mitkä palvelut katsotaan yleishyödyllisiksi, mikä taho vastaa palvelujen tarjonnasta sekä miten palvelut järjestetään ja rahoitetaan.

2.2.5. katsoo, että yleishyödyllisten palvelujen tulee olla yhdenvertaisesti kaikkien kansalaisten saatavilla siinä määrin

kuin se on taloudellisesti perusteltavissa. Välttämättömien yleishyödyllisten palvelujen puute voi aiheuttaa esim. vakavia terveydellisiä seurauksia, ja se on tärkeimpiä syitä siihen, että etenkin nuoret perheet siirtyvät muualle. Palvelujen tulee periaatteessa olla yhdenvertaisesti kaikkien saatavilla. Saatavuudessa voi kuitenkin olla tiettyjä eroja palvelujen sisältöön ja niiden muotoon mahdollisesti vaikuttavien alueellisten tai paikallisten edellytysten sekä fyysisten seikkojen (etäisyydet, väestötiheys yms.) johdosta. Palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen liittyy myös se, että viranomaiset voivat soveltaa palvelujen hinnoittelussa yhtenäistä yhteisvastuun periaatetta siten, ettei kukaan tai mahdollisimman harva jää taloudellisista syistä palvelujen ulkopuolelle. Lisäksi viranomaisten on pystyttävä tasaamaan alakohtaisia kuluja alueellisen ja yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden parantamiseksi. Silloin, kun palvelua hallinnoivat muut tahot, viranomaisten on taattava kilpailuilmoina ja sopimuksin yhtäläiset mahdollisuudet saada palveluja sekä varmistettava palvelun tarjonta koko alueella.

2.2.6. katsoo, että toimitusvarmuuden on oltava korkealla tasolla. Toimitusvarmuus tulee ymmärtää siten, että palvelujen tarjoajalla on velvollisuus varmistaa palvelujen jatkuva ja keskeytymätön tarjonta. Kansalaiset katsovat laadun liittyvän tiiviisti palvelujen toimitusvarmuuteen ja jatkuvuuteen. Vesi-, jätevesi-, sähkö- ja kaasuhuolto sekä jätehuolto ovat esimerkkejä aloista, joilla kansalaiset kokevat palvelujen toimitushäiriöt kiusallisiksi. Toimitusvarmuuteen on sisällyttävä myös riskien ennaltaehkäisy perusajatus, etenkin toimitusten keskeytysriskien vähentäminen, vaikka ne ovatkin harvinaisia (esimerkiksi Pohjois-Amerikan äskettäinen sähkökatkos ja iäkkäiden henkilöiden poikkeavan korkea kuolleisuus riittämättömän avun vuoksi viime kesän helleaallossa).

2.2.7. katsoo, että ensi sijassa palvelujen tarjoajien on huolehdittava riittävästä kapasiteetista, mikäli markkinat osoittautuvat puutteelliseksi. Jos markkinat eivät pysty tarjoamaan kansalaisille tarvittavia palveluja, voi olla tarpeen, että julkiset viranomaiset tarjoavat itse riittävän kapasiteetin. Markkinoilla kapasiteettia syntyy liiketaloudellisesti houkutteleville aloille. Kansalaisille ja yrityksille tarjottavien yleishyödyllisten palvelujen tuottaminen edellyttää monesti laitoksia, jotka vaativat huomattavia ja kuoleusajaltaan pitkiä (jopa 30 vuotta) investointeja (esim. vedenpuhdistamot ja jätteenpolttolaitokset). Tällaiset sijoitukset houkuttelevat harvoin yksityisiä sijoittajia. Ellei kapasiteetin riittävydestä huolehdita, voi palvelujen saanti vaikeutua ja hinta nousta.

2.2.8. on sitä mieltä, että palvelujen on oltava korkealaatuisia. Myös julkisten tehtävien oikeutuksen tulee perustua kyyntä tarjota korkealaatuisia julkisia palveluita. Tässä yhteydessä on olennaista korostaa, että laadun käsite kattaa myös yleiset yhteiskunnalliset näkökohdat. Tämä koskee esim. ympäristö- ja työympäristöoloja sekä kuluttajansuojelun huomioon ottamista. Kapea-alainen yritystaloudellisten näkökohtien tarkastelu ei aina varmista edellä mainittujen näkökohtien riittävää huomioonottoa. On olennaista, että palvelujen tarjoamisesta vastaavat viranomaiset voivat myös huolehtia niiden laadusta tiettyjen yleisten perusehtojen mukaisesti. Tehtävistä suoriutumisen tehostamiseen liittyvät ideat keksivät ne henkilöt, jotka päivittäin tarjoavat palveluja. Laadun käsite edellyttää, että kaikki julkiset palvelut voivat tukeutua jonkintyyppiseen peruskirjaan, lakiin tai asetukseen, jossa määritellään käyttäjien oikeudet tarjottavien palvelujen, palvelujen määrän ja laadun, laadun valvonnan, valitusten, tiedotuksen jne. kannalta. On taattava käyttäjien aktiivinen osallistuminen korkealaatuisten palvelujen määrittelyyn mittaamalla myös heidän tyytyväisyytensä.

2.2.9. katsoo, että toiminnan käytännön järjestämisen tulee olla lähtökohtaisesti vapaata. Koska julkisilla viranomaisilla on vastuu yleishyödyllisten palvelujen tarjoamistehtävän hoitamisesta, niillä tulee myös vastaavasti olla vapaus valita ja kokeilla erilaisia käytännön ratkaisuja. On olennaisen tärkeää, että paikallis- ja alueviranomaiset käyvät vuoropuhelua kuluttajien/kansalaisten kanssa ja selvittävät siten mahdolliset ongelmat, jotka liittyvät palvelujen tarjoamiseen, hinnoitteluun tai ympäristönäkökohtiin. Näin ne voivat myös määrittää sen panoksen, jota paikalliset haasteet edellyttävät.

2.2.10. Perustamissopimuksen muutoksen myötä yleiset yhteiskunnalliset näkökohdat saavat mahdollisimman suuren ”juridisen painoarvon” EY:n tuomioistuimessa. Perustamissopimuksen muutoksen vuoksi tuomioistuinten – samoin kuin komission uusia säädöksiä valmistellessaan – tulee löytää entistä parempi tasapaino kilpailunäkökohtien, yleisten yhteiskunnallisten näkökohtien ja yksittäisten kansalaisten etujen välillä.

2.3. *Hahmotelma 2: Yleishyödyllisiä palveluja koskevat perustamissopimuksen määräykset säilytetään muuttumattomina*

Alueiden komitea

2.3.1. pitää mahdollisena, että yleishyödyllisiä palveluja koskeva velvoite kirjataan perustamissopimukseen vain osittain tai jätetään kokonaan pois. Mikäli näin käy, kilpailunäkökohdille on tarpeen luoda muilla keinoin riittävä vastapaino.

2.3.2. panee merkille, että komissio toteaa vihreän kirjan johdanto-osan kohdassa 41, että yleishyödyllisiä palveluja koskevien yhteisten tavoitteiden ja periaatteiden konsolidointi voitaisiin toteuttaa monin tavoin, esim. säädöksellä (direktiivillä tai asetuksella) tai oikeudelliselta vaikutukseltaan sitomattomalla asiakirjalla (suosituksella, tiedonannolla, suuntaviivoilla tai toimielinten välisellä sopimuksella).

2.3.3. toteaa, että puitedirektiiviin liittyvät mahdollisuudet ovat herättäneet erityistä kiinnostusta ja keskustelua. Alueiden komitea esittää seuraavassa pohdintoja puitedirektiivin tarjoamista mahdollisuuksista ja siihen liittyvistä rajoituksista sekä mahdollisen puitedirektiivin sisältöä koskevia pohdintoja.

2.3.4. toteaa, että vihreän kirjan johdanto-osan kohdassa 40 käsitellään mahdollisen puitedirektiivin oikeusperustaa. Kohdassa todetaan, ettei perustamissopimuksen 16 artikla tarjoa oikeusperustaa erityisen säädöksen, kuten puitedirektiivin, antamiselle. Lainsäädännön lähentämistä sisämarkkinoilla koskevaa perustamissopimuksen 95 artiklaa olisi mahdollista käyttää, mutta tähän artiklaan perustuva puitesäädös olisi rajoitettava yhteisön sisäiseen kauppaan vaikuttaviin yleisen taloudellisen edun mukaisiin palveluihin. Säädöksen ulkopuolelle jäisivät muut kuin luonteeltaan taloudelliset yleishyödylliset palvelut, joilla on vähäinen vaikutus yhteisön sisäiseen kauppaan (esim. vesi-, jätevesi- ja lämpöhuolto).

2.3.5. katsoo kuitenkin, että perustamissopimuksen 95 artiklan määräykset eivät missään olosuhteissa sovellu yleishyödyllisten palvelujen sääntelyyn. Syynä on, että määräyksen mukaisten direktiivien päätavoitteena tulisi olla rajatylittävän kaupan lisääminen, eli sisämarkkinoiden luominen. Yleishyödyllisten palvelujen kohdalla kilpailu (myös rajatylittävä kilpailu) ei kuitenkaan voi olla päätavoite. Mikäli kilpailu johtaa yhden tai useamman ja sitä tärkeämmän edellä kuvaillun näkökohdan laiminlyömiseen, kilpailu haittaa yleishyödyllisten palvelujen tarjoamista.

2.3.6. toteaa meriliikenteen palvelujen vapaata kauppaa koskevan asetuksen (joka koskee mm. lauttareittien kilpailuttamista) sekä sähkömarkkinoiden vapauttamista koskevan direktiivin osoittavan, kuinka hankalaa yhteismarkkinoita koskevien säädösten antaminen on yleishyödyllisten palvelujen alalla.

2.3.7. katsoo, että EU:n vaatimuksella, jonka mukaan kaikki lauttareitit on niiden merkityksestä huolimatta kilpailutettava, on ollut kielteisiä taloudellisia ja hallinnollisia vaikutuksia paikallis- ja alueviranomaisien kannalta. EU:n vaatimuksesta kilpailutettiin myös pienet ja julkisista varoista tuetut lauttareitit. Pienille saarille ja syrjäisille alueille purjehtiminen ei

sinällään ole kannattavaa toimintaa, minkä vuoksi reitin perustamista ja liikennöintiä usein tuetaan julkisista varoista. Useimmissa tapauksissa tarjouskilpailuihin saatiin vain yksi vastaus, ja se tuli reitin nykyiseltä liikennöijältä. Niissä tapauksissa, joissa muitakin tarjouksia saatiin, kilpailijan tarjous oli yleensä kalliimpi. Tarjouskierron ei tuottanut tulosta, vaan päinvastoin paikallis- ja alueviranomaiset joutuivat käyttämään huomattavia taloudellisia ja hallinnollisia resursseja tarjouskilpailun järjestämiseen ja mm. sen edellyttämän materiaalin laatimiseen.

2.3.8. toteaa, että toisen esimerkin tarjoaa sähkömarkkinoiden avaaminen kilpailulle, ja sekään ei toistaiseksi ole yleisesti alentanut hintoja. Sen sijaan se on lisännyt hintavaihtelua. Kun kilpailun vapauttaminen viimeistään vuonna 2007 toteutuu koko unionissa, yksittäinen kansalainen ei enää voi läheskään varmasti tietää sähkön "päivän hintaa". Tämä ei voi olla hänen etunsa mukaista.

2.3.9. katsoo, että perustamissopimuksen 95 artiklan määräys, jonka mukaan komission ehdotusten tulee perustua terveyden, turvallisuuden, ympäristönsuojelun ja kuluttajansuojan korkeaan tasoon, ei tee artiklasta yleishyödyllisten palvelujen sääntelyn perustaksi soveltuva.

2.4. Hyvä hallinto

Alueiden komitea

2.4.1. panee merkille vihreän kirjan kohdan 4 "Hyvä hallinto: organisointi, rahoitus ja arviointi". Koska kaikki ovat yksimielisiä "hyvän hallinnon" tarpeellisuudesta, vaikuttaa kappaleen otsikko ensisilmäyksellä erinomaiselta. Kysymys on kuitenkin siitä, kuka määrittelee hyvän hallinnon ja määritelläänkö se unionin vai jäsenvaltion tasolla vaiko alueellisesti tai paikallisesti?

2.4.2. toteaa, että jäsenvaltiot sekä alue- ja paikallisviranomaiset voivat nykyään huomattavan vapaasti järjestää ja hallinnoida yleishyödyllisiä palveluja. Alueiden komitea katsoo, ettei yleishyödyllisistä palveluista mahdollisesti annettavassa puitedirektiivissä tule säätää uusista hyvää hallintoa koskevista periaatteista tai suuntaviivoista.

2.4.3. katsoo, että puitedirektiivillä, jossa säädetään yleishyödyllisten palvelujen organisointia, rahoitusta ja arviointia koskevista periaatteista, ei saa pyrkiä

– laajentamaan EU:n toimivaltuuksia jäsenvaltioiden tai paikallisyhteisöjen kustannuksella

– laajentamaan kilpailua koskevien oikeuksien soveltamisalaa yleishyödyllisten tavoitteiden kustannuksella

– kaventamaan jäsenvaltioiden ja paikallisyhteisöjen valinnanvapautta yleishyödyllisten palvelujen hallinnointiin liittyvissä kysymyksissä.

Alueiden komitea vastustaa kaikkia EU:n sääntely- tai muita toimia, jotka rajoittavat alue- ja paikallistason itsehallintoa ja yleishyödyllisten palveluiden määrittelyyn liittyvää toimivaltaa. Sitä vastoin on tärkeää, että mahdollinen puitedirektiivi tarjoaa jäsenvaltioille riittävästi joustovaraa. Erityisesti niille on annettava vapaus valita, toteuttavatko ne yleishyödyllisen palvelun itse omien yritystensä ja laitostensa avulla vai käyttävätkö ne kolmannen yksityisen osapuolen tarjoamia palveluja.

2.4.4. toteaa, että riippumatta siitä, kattaisiko mahdollinen puitedirektiivi kaikki yleishyödylliset palvelut (edellyttää perustamissopimuksen muuttamista) vai pyrittäisiinkö siinä rajoittumaan yleisen taloudellisen edun mukaisiin palveluihin, se jäisi hyvin yleisluonteiseksi, mikäli on tarkoitus kattaa vihreän kirjan kohdassa 40 mainittujen useiden alojen erityispiirteet. Esimerkiksi televiestintäpalvelujen sekä vesi- tai jätehuollon järjestäminen ja tarjonta on hyvin erilaista. Siksi alueiden komitea katsookin, ettei puitedirektiivi edistä mainitsemisen arvoisesti yleishyödyllisten palvelujen sekä kilpailua ja valtiontukia koskevien määräysten oikeudellisen suhteen selvittämistä. Juridinen selvitys voidaan joka tapauksessa taata alakohtaisen lain-säädännön tai valtiontukisääntöjen mukauttamisen avulla. Mikäli unioni kuitenkin päätyy edistämään juridista selkeyttä puitedirektiivillä, siihen liittyy riski nykyistä yksityiskohtaisemmasta sääntelystä, joka puolestaan voi johtaa joidenkin alojen kannalta tahattomiin seurauksiin. Seuraukset voivat olla sekä alakohtaistesti että alojenvälisesti paljon laajemmat kuin nykyään pystymme arvioimaan. Siten puitedirektiivillä voi olla paljon merkittävämpiä seurauksia ja se voi aiheuttaa paljon suurempia ongelmia kuin alakohtainen sääntely.

2.4.5. katsoo, että alakohtainen lähestymistapa organisointiin, rahoitukseen ja arviointiin takaa muita keinoja paremmin, että unionin säädökset koskevat ainoastaan palveluita, joilla on kattavuutensa ja rakenteellisen verkottumisensa vuoksi yhteisön laajuinen merkitys, eikä paikallis- ja aluetason palveluita.

2.5. Määritelmät ja muut kuin taloudelliset palvelut

2.5.1. Kuten komissio itse vihreässä kirjassaan toteaa, yleishyödyllisiä palveluja on hankala erotella taloudellisiin ja mui-

hin kuin taloudellisiin palveluihin. Monet palvelut on helppo luokitella taloudelliseksi, kuten sähkö, kaasu ja lämpö. Toiset kuuluvat yhtä selkeästi muihin palveluihin, kuten koulutus ja sosiaaliset palvelut.

2.5.2. Siitä kuitenkin vallitsee yleinen yksimielisyys, ettei yleishyödyllisten palvelujen jaottelua taloudellisiin ja muihin ole helppo tehdä. Tämä johtuu osittain käynnissä olevasta kehityksestä ja käsitteen luontaisesta joustavuudesta. Toisaalta voidaan aina väittää, että kaikki palvelut ovat luonteeltaan jossain määrin taloudellisia. Sitä, kuuluko palvelu EU:n kilpailusäädösten piiriin, ei alueiden komitean näkemyksen mukaan voida ratkaista pelkästään sen perusteella, onko palvelu luonteeltaan taloudellinen vai ei, vaan arviossa on otettava huomioon myös alaa koskevat poliittiset näkemykset. Esimerkiksi julkisen terveydenhuollon piiriin kuuluvien sairaaloiden toiminnan lähtökohtana eivät ole markkinat, vaan kansalaisten tarve saada jäsenvaltiokohtaisen, alueellisen ja paikallisen kansanterveyspolitiikan mukaisia terveydenhuoltopalveluja.

2.5.3. Alueiden komitea on komission kanssa samaa mieltä siitä, etteivät käsitteet ole vakaita ja että ne voivat siksi ajan myötä kehittyä. Lisäksi joidenkin palvelujen katsotaan tietyissä maissa olevan luonteeltaan taloudellisia, vaikka niiden toisissa katsotaan kuuluvan muihin palveluihin.

2.5.4. Sille, ettei käsitteitä voida luetella tyhjentävästi, on olemassa kaksi vaihtoehtoa. Yhtäältä voidaan laatia yksittäisistä käsitteistä nk. "positiiviluettelointi". Näin syntyvä oikeudellinen tilanne saattaisi olla staattinen, eikä yksittäisiä aloja koskevia muutoksia tai uusien alojen muodostumista voitaisi ottaa huomioon (esim. tietotekniikan perusrakenteiden ala). Myöskään aloja, jotka tilanteesta riippuen ovat taloudellisia tai muita, ei voitaisi ottaa huomioon.

2.5.5. Toinen vaihtoehto on luopua mainitun kahden käsitteen mukaisesta erottelusta. Tämä vaihtoehto ei kuitenkaan tule toistaiseksi kysymykseen, sillä erottelulla on huomattava vaikutus perustamissopimuksen määräysten soveltamiseen. Sisämarkkinoita, kilpailua ja valtiontukea koskevat perustamissopimuksen määräykset eivät koske muita kuin taloudellisia palveluja, joiden voidaan sen perusteella katsoa nauttivan erityisasemasta. Yleishyödyllisten palvelujen yhteinen sääntely merkitsee näin ollen näiden alojen nykyistä laajempaa sääntelyä. Komission tulisi joka tapauksessa ilmaista selkeästi, että palveluita, joita alue- tai paikallisviranomaiset tuottavat itse taikka teettävät ulkoisella palveluntuottajalla yleisen edun

vuoksi pääasiallisesti sosiaalisiin tai ympäristötarkoituksiin kaupallisten tarkoitusten sijasta, ei pidetä yleistä taloudellista etua koskevinä palveluina.

2.5.6. Vertikaalisen ja horisontaalisen läheisyyden periaatteella on eniten käyttöä juuri näillä aloilla, joilla on kyse unionin kansalaisten kannalta tärkeiden peruspalvelujen toimittamisesta. Näillä aloilla on voitava päättää mahdollisimman vapaasti myös siitä, miten alue- ja paikallisviranomaiset sopeuttavat palvelujen tarjoamisen maittain ja maiden sisälläkin.

2.5.7. Alueiden komitea katsookin, ettei määritelmiin liittyvää juridista epäselvyyttä voida ratkaista "positiiviluetteloin" tai luopumalla jaottelusta taloudellisiin ja muihin palveluihin. Mikäli juridinen epäselvyys voitaisiin poistaa säädöksin, tulisi esiin nouseviin kysymyksiin esittää yksittäisiä vastauksia. Se ei ole mahdollista tällä hyvin monimutkaisella alalla. Määritelmiin liittyvät uudet säädökset nostaisivat esiin pelkästään uusia kysymyksiä. Komitea katsoo kuitenkin, ettei taloudellisen toiminnan piiriin voida laskea tapausta, jossa yleishyödyllisellä tavaroiden tai palveluiden tarjoamisella asianomaisilla markkinoilla saadaan käytännössä pelkästään katettua kustannuksia eikä sillä voida saavuttaa voittoa.

2.5.8. Vihreän kirjan kohdassa 45 todetaan aiheellisesti, että täsmällisen ennakkoluettelon laatiminen kaikista sellaisista yleishyödyllisistä palveluista, joita on pidettävä muina kuin taloudellisina palveluina, tuottaa vaikeuksia. Eurooppalaisten tuomioistuinten tuomioissa ja komission päätöksissä on kuitenkin tunnustettu "tyypillisiä" ei-taloudellisia toimintoja sellaisiksi (kuten julkisten oppilaitosten sekä pakollisen perussosiaaliturvan järjestelmiin kuuluvat toimet sekä monet toimintamuodot, joita harjoittavat sosiaalisia tehtäviä suorittavat organisaatiot, joiden tavoitteena ei ole harjoittaa teollista tai kaupallista toimintaa). Luettelon laatiminen ohjeistoksi olisi mahdollista ja edistäisi huomattavasti oikeusvarmuutta.

2.5.9. Tämän vuoksi alueiden komitea katsookin, että – kuten komissio alaa käsittelevässä alkuperäisessä tiedonannossaan toteaa – käsitteiden tarkempi määrittely kuuluu läheisyysperiaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan.

2.6. Parhaiden käytänteiden vaihto ja vertailuanalyysi

2.6.1. Tulisiko luoda unionin kattava järjestelmä yleishyödyllisten palvelujen järjestämistä koskevien parhaiden käytänteiden vaihdon ja vertailuanalyysin mahdollistamiseksi? Ketkä siihen osallistuisivat ja mitkä alat sen olisi tarkoitus kattaa?

2.6.2. Kuten komissio itsekin vihreässä kirjassaan toteaa, unionissa on huomattavia eroja sen suhteen, mitä yleishyödyllisillä palveluilla tarkoitetaan. Tämän ei kuitenkaan pidä estää komissiota, jäsenvaltioita sekä alue- ja paikallisviranomaisia pohtimasta sitä, miten parhaiden käytänteiden vaihto ja vertailuanalyysi voisi yhteisön sääntelyn piiriin kuuluvilla aloilla alakohtaisesti edistää järjestelmällistä laadun parantamista. On kuitenkin tärkeää, että vertailuanalyysejä hyödynnetään oikein ideoiden lähteenä ja parhaista ratkaisuista oppimiseksi.

2.6.3. Puhuttaessa parhaiden käytänteiden vaihtoon ja vertailuanalyyysiin liittyvään kuulemiseen osallistujista alueiden komitea kiinnittää komission huomion suuntaviivoihin, jotka julkaistiin EU:n uutta hallintotapaa käsittelevässä valkoisessa kirjassa. Siinä todetaan komission tunnustavan paikallis- ja alueviranomaisten erityisaseman kuulemisprosessissa, tavoitteena varmistaa paikallis- ja alueviranomaisten ja unionin entistä tehokkaampi yhteistyö. Arvioinnin tulee lisäksi olla monitasoista: yleistä taloudellista etua koskevia palveluja tarjoavat useat toimijat, joiden intressit ovat erilaisia ja joiden välisiin suhteisiin vaikuttaa informaatiota koskeva epätasapaino. Arviointien tekijöiden tulee suhteessa päätöksentekoon ja toimijaelimiin olla moniarvoisia, erikoistuneita ja itsenäisiä. Niiden on siten otettava huomioon toimijoiden moninaisuus, niiden odotukset ja tavoitteet sekä intressit.

2.7. Yleishyödyllisten palvelujen rahoittaminen sekä valtiontuki

2.7.1. Eri rahoitusmuotojen hyödyntäminen eri aloilla havainnollistaa erinomaisesti, miksi kaikki alat kattavan tiettyä rahoitusmuotoa koskevan yhteisen lainsäädännön käyttöönotto on vaikeaa. Alueiden komitea katsoo kuitenkin, että julkisia palveluja koskevien velvoitteiden rahoituksen turvaaminen pitkällä aikavälillä on varmistettava. Julkisen vallan on otettava vastattavakseen palvelujen tarjoajille siitä seikasta aiheutuvat velvoitteet, että ne eivät toimi puhtaasti kilpailullisin perustein. Tästä johtuvat korvaukset voidaan sovittaa eri muodoissa, ja niiden on mahdollistettava määrättyihin tavoitteisiin mukautuminen.

2.7.2. Alueiden komitea on tyytyväinen yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-280/00, "Altmark Trans", 24.7.2003 antamaan tuomioon. Tuomiossa todetaan, että valtion toimintapide ei ole perustamissopimuksessa tarkoitettua valtiontukea, kun valtiolta saatava rahoitus on korvausta vastikkeeksi sellaisista edunsaajajäritysten suorittamista palveluista, jotka johtuvat julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä. Tuomioistuin esittää lisäksi neljä teknistä edellytystä, joiden on täyttyttävä, jotta valtiontukia koskevia säännöksiä ei tarvitse soveltaa.

2.7.3. Myös vesi-, jätevesi-, jäte- ja lämpöhuollon kaltaisen alojen vapauttamisesta keskustellaan. Kyseiset alat eivät kuitenkaan toimi samalla tavalla kuin energia-ala eivätkä niitä koske samat määräykset. Kyseisiä aloja koskevien ympäristövaatimusten lisäksi myös niiden perusrakenteet poikkeavat energia-alan vastaavista. Sähköä voidaan esim. siirtää pitkiäkin matkoja ja rajojen yli, kun taas lämpö tai vesi eivät virtaa laajahkoissa valtakunnallisissa tai kansainvälisissä verkoissa. Lämmön tai veden myynnille laajoilla markkinoilla on siis luonnolliset rajoitukset. Juuri tästä syystä monissa maissa kyseisten palvelujen organisoinnista ja tarjoamisesta vastaavat alue- ja paikallisviranomaiset, ja palvelut rahoitetaan suurimaksi osaksi tai kokonaan käyttäjämaksuilla. Lisäksi hinnoittelussa noudatetaan yhteisvastuun periaatetta esim. siten, että tarjonta on sama kaikille asuinpaikasta (kaupunki tai maaseutu) riippumatta. Muun muassa edellä mainituista syistä alueiden komitea vastustaa alakohtaisten sisämarkkinadirektiivien soveltamista vesi- ja jätehuoltoaloilla, joilla alue- ja paikallisviranomaiset ovat keskeisiä toimijoita. EU:n toimivaltaan kuuluu kuitenkin laatuvaatimusten ja taloudellisten periaatteiden yhdenmukaistaminen ympäristölainsäädännön mukaisesti sekä taloudellisen ja sosiaalisen tehokkuuden parantaminen.

2.7.4. Kuljetussektori on esimerkki alasta, jolla huomattavia perusrakennusinvestointeja, mm. teiden tai siltojen rakentamista, tuetaan julkisista varoista. Myös julkista liikennöintiä tuetaan, koska se ei ilman tukea olisi kannattavaa. Tyypillistä on, että alan investoinnit ja käyttökulut ovat niin suuria, ettei niitä voida kattaa käyttäjiltä perittävillä maksuilla. Hintojen pitäminen kohtuullisina edellyttääkin tukia.

2.7.5. Näiden esimerkkien perusteella alueiden komitea katsoo, että yksittäiset alat ovat monilta olennaisilta osiltaan (organisaatio, omistussuhteet, maantieteelliset rajoitukset, alakohtainen päätöksentekorakenne) keskenään niin erilaisia, että kaikki alat kattavien, rahoitusta koskevien EU-säädösten laatiminen olisi vaikeaa.

2.8. Loppuhuomautukset

2.8.1. Alueiden komitea katsoo, että keskustelu tulevaisuuden yleishyödyllisistä palveluista on keskeisen tärkeää unionin hyvinvoinnille ja yhteiskunnalliselle kehitykselle. Tällä lausunnolla alueiden komitea tuo esiin tarpeen muuttaa perustamissopimusta siten, että kilpailunäkökohdat, yleiset yhteiskunnalliset näkökohdat sekä yksittäisten kansalaisten etu otetaan entistä tasavertaisemmin huomioon.

2.8.2. Yleishyödyllisiä palveluja koskevan puitedirektiivin laatimista ajatellen alueiden komitea osoittaa nykyisen perustamissopimuksen tarjoamat mahdollisuudet ja sen asettamat

rajoitukset. Tätä taustaa vasten alueiden komitea katsookin, että puitedirektiiviin on mahdollista ottaa lopullisesti kantaa vasta kun tuleva perustuslain luonteinen sopimus on valmis.

2.8.3. Lopuksi alueiden komitea kehottaa komissiota aloittamaan perusteellisen ja järjestelmällisen vuoropuhelun paikal-

lis- ja alueviranomaisten kokemuksista yleishyödyllisten palvelujen järjestämisestä alueiden komitean sekä kyseisiä viranomaisia Euroopan unionissa edustavien järjestöjen kanssa. Kokemusten kerääminen on tärkeä edellytys vivahteikkaalle ja tasapainoiselle keskustelulle siitä, miten yleishyödyllisten palvelujen tarjoamiseen liittyvästä tehtävästä selviydytään parhaiten.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Lissabonin strategian sosiaalisen ulottuvuuden vahvistaminen: avoimen koordinoinnin selkeyttäminen sosiaalisen suojelun alalla”

(2004/C 73/03)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle aiheesta ”Lissabonin strategian sosiaalisen ulottuvuuden vahvistaminen: avoimen koordinoinnin selkeyttäminen sosiaalisen suojelun alalla” (KOM(2003) 261 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission 22. toukokuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 19. kesäkuuta 2003 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”talous- ja sosiaalipolitiikka” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle aiheesta ”Sosiaalipoliittisen ohjelman väliarviointi” (KOM(2003) 312 lopullinen),

ottaa huomioon Lissabonissa 23. ja 24. maaliskuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmät,

ottaa huomioon ”talous- ja sosiaalipolitiikka” -valiokunnan 22. syyskuuta 2003 hyväksymän lausunnonluonnoksen (CdR 224/2003 rev.), jonka esittelijä oli Lena Celion, kunnanneuvos, Gotlannin kunta (SE/EPP),

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 19. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean näkemykset

1.1. Alueiden komitea yhtyy komission yleisiin näkemyksiin tarpeesta tehostaa jäsenvaltioiden toimintalinjojen koordinaointia sosiaalisen suojelun alalla. Koska huomattavaan osaan alasta sisältyy myös alue- ja paikallistason toimia, komitea on erityisen tyytyväinen siihen, että komission mukaan koordinaoinnin voidaan odottaa keventävän prosessia alue- ja paikallistoimijoiden kannalta. Komitean mielestä toiminnan yksinkertaistamisen tulee myös pienentää alan toimijoiden kustannuksia.

1.2. Alueiden komitea on myös samaa mieltä siitä, että avoin koordinaointimenetelmä voi olla toimiva väline toivottavan koordinaoinnin toteuttamisessa. Komitea katsoo, että menetelmää tulee kehittää edelleen ja – ennen kaikkea – yksinkertaistaa. Kokemuksia vaihtamalla voidaan löytää uusia ideoita etenkin jäsenvaltioiden valtakunnallisen tason ja alue- ja paikallistason välisen yhteistyön kehittämiseksi osana avointa koordinaointimenetelmää. Kyseiseen yhteistyöhön liittyy aina vaara siitä, että alue- tai paikallistason merkitystä ei tunnusteta riittävästi, mikä voi vaikuttaa kielteisesti lopputulokseen ja lisäksi vähentää mielenkiintoa käsiteltäviä kysymyksiä kohtaan. Sen vuoksi esimerkiksi jäsenvaltioiden toimintasuunnitelmista tulee aina käydä ilmi, miten alue- ja paikallistaso osallistuu kulloiseenkin suunnitelmaan. Alue- ja paikallistason erilaiset poliittiset strategiat ja toimet on tuotava esiin sosiaalista suojelua koskevaa kertomusta varten toimitettavissa raporteissa. Komission olisi taattava, että eläkestrategioista laadittavaa yksittäisraporttia tai ”yhteisraportteja” levitetään laajalti ja että niistä keskustellaan.

1.3. Komitea yhtyy jo aiemmin esimerkiksi sosiaalipoliittisen ohjelman yhteydessä esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan voi olla hyvin aiheellista luoda talous-, työllisyys- ja sosiaalipoliittikan ”poliittinen kokonaisuus”. Tällainen perusluonteinen näkemys kyseisten politiikanalojen yhteistyöstä tukee käsitystä, jonka mukaan myös sosiaalipoliittikka on merkittävä tuotannontekijä. Tällainen käsitystapa edellyttää sosiaalipoliittikan roolin syvempää tarkastelua talouden dynaamisena osatekijänä. Alueiden komitea olisi toivonut, että kyseistä pohdintaa olisi kehitetty edelleen käsiteltävänä olevassa tiedonannossa.

1.4. Alueiden komitea yhtyy näkemykseen siitä, että synkronoimalla sosiaalisen suojelun ehdotuksen mukainen koordinaointi sen koordinaointiprosessin kanssa, joka on määrä toteuttaa EU:n talous- ja työllisyyspolitiikan välillä, voidaan prosesseja sekä tehostaa että yksinkertaistaa. Komitea korostaa kuitenkin, että mikäli lähtökohtana ovat perustamissopimuksen oikeudelliset perustat, ei prosessin kolmea osaa eikä siis myöskään niihin liittyvää hallintoa ja vastuuta voida rinnastaa

keskenään. On erittäin tärkeää, että sosiaalista suojelujärjestelmää voidaan kehittää paikallisista ja alueellisista lähtökohdista ja että pidetään yllä toissijaisuuden kaltaista peruseriaatetta sekä moninaisuuden tarvetta. Mainittujen kolmen politiikanalan keskinäisen riippuvuuden tiedostaminen voi vaikuttaa kehitykseen huomattavan positiivisesti yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Se ei kuitenkaan saa aiheuttaa epäselvyyttä kyseisten alojen hallintoa koskevista edellytyksistä. Kuten komission tiedonannossakin korostetaan, jäsenvaltioilla on sosiaalisen suojelun alalla täysi vastuu terveydenhuolto- ja sosiaalipoliittikastaan sekä omien järjestelmiensä rahoittamisesta ja organisoimisesta. EY:n perustamissopimuksessa ei mainita vastavaroista tiedotusta sekä menetelmien ja tulosten vertailua pidemmälle menevää yhteisön välitöntä vaikuttamista terveydenhuolto- ja sosiaalipoliittikkaan. Kyseisten politiikan alojen avoin koordinaointi ei saa johtaa siihen, että jäsenvaltioiden sosiaaliset standardit joutuvat niiden heikentämistä merkitsevän mukauttamispakon kohteeksi.

1.5. Alueiden komitea vaatii, että komission ehdotus avoimen koordinaointimenetelmän selkeyttämiseksi yksinkertaistaa hallintoa jäsenvaltioissa. Etenkin koska jäsenvaltioilla on ehdotuksen mukaan velvollisuus päivittää suunnitelmansa vuosittain, alueiden komitea vaatii, että hallinnollinen taakka kevenee asianmukaisella tavalla.

1.6. Alueiden komitea suhtautuu myönteisesti siihen, että tiedonannon mukaan tasa-arvo on yksi yleistavoitteista. Lisäksi on tärkeää, että tasa-arvokysymyksiä käsitellään yhteisesti jo mainitun kolmitahoisen poliittisen kokonaisuuden kaikilla aloilla eli myös talous- ja työllisyyspolitiikan osalta.

1.7. Alueiden komitea on komission kanssa samaa mieltä jäsenvaltioiden eteen tulevista haasteista, joista mainittakoon erityisesti kasvun edistäminen ja uusien työpaikkojen luominen. Yhteisenä haasteena ovat myöskin väestörakenteen muutokset, joihin kuuluu mm. väestön ikääntyminen. Alueiden komitea korostaa kuitenkin tässä yhteydessä, että väestörakenteen muutoksiin on osaltaan johtanut menestyksekkäs hyvinvointipoliittikka, jonka ansiosta ihmiset elävät entistä aktiivisempaa elämää entistä pidempään. Tämän tulisi oikein hallituna merkitä myös uutta resurssilisää yhteiskunnassa.

1.8. Alueiden komitea suhtautuu epäilevästi ajatuksiin, joita komissio esittää tiedonannossaan terveydenhuollosta ja pitkäaikaishoidosta. Ensinnäkin on epäselvää, mitä käsitteillä tässä yhteydessä tarkoitetaan. Käyttökelpoinen määritelmä on tärkeä etenkin siksi, että jäsenvaltioiden terveydenhuollon järjestelmät ja rahoitusmuodot ovat erilaisia. Eroja on myös

siinä, mitä alan piiriin kussakin maassa kuuluu. Selvennys on tärkeä varsinkin, kun otetaan huomioon perustamissopimuksen 152 artikla, jossa todetaan, että yhteisön toiminnassa kansanterveyden alalla otetaan täysimääräisesti huomioon jäsenvaltioiden terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen liittyvät velvollisuudet.

1.9. Komitea epäilyttää myös termin ”pitkäaikaishoito” käyttö. Termin ei voida katsoa kattavan toimia, joita toteutetaan vanhustenhuollossa, sillä useissa maissa vanhustenhuoltoon kuuluu nykyään myös sosiaalisen tuen eikä pelkästään sairaanhoidon piiriin kuuluvia toimia. Ilmaisu, joka kattaisi myös tärkeän vammaishuollon, olisi ”vanhusten ja vammaisten huolto ja heille tarjottavat palvelut”.

1.10. Alueiden komitea on samaa mieltä siitä, että sosiaalisen suojelun selkeyttämisprosessin perusajatusten toteuttaminen edellyttää yhteisten indikaattoreiden laatimista. Komitea pitää tärkeänä, että kyseisiä indikaattoreita ei ole liian paljon ja että ne perustuvat mahdollisimman pitkälle jo saatavilla oleviin tietoihin. Suhteettoman suuri indikaattoreiden määrä aiheuttaa liikaa lisätyötä alue- ja paikallistasolla. Sosiaalisen suojelun kaltaisella alalla on lisäksi tärkeää, että käytettävät indikaattorit eivät ole pelkästään määrällisiä vaan myös laadullisia. Jos käytetään ainoastaan määrällisiä indikaattoreita, vaarana on, että tärkeää tietoa jää huomaamatta.

1.11. Komitea korostaa niin ikään, että indikaattoreiden perustana olevien tilastotietojen on oltava riittävän tarkkoja, jotta voidaan kuvailla ja vertailla eri jäsenvaltioiden tasoja, ja että yksittäisen jäsenvaltion valtakunnalliset keskiarvot voivat kätkeä taakseen suuria alueellisia eroja, minkä vuoksi voi olla aiheellista ottaa huomioon myös alueellisia tilastotietoja. Tämä edellyttää kuitenkin, että kyseisiä tilastotietoja on pääasiallisesti jo olemassa, jotta välttytään huomattavalta lisätyöltä.

1.12. Alueiden komitea yhtyy komission arvioon, jonka mukaan uusi sosiaalisen suojelun selkeytetty prosessi on syytä sovittaa aikataulultaan työllisyys- ja talouspolitiikan prosessiin. Koordinoinnin on määrä alkaa vuodesta 2006, mikä edellyttää erittäin nopeaa toimintaa ja asettaa suuria vaatimuksia myös tuelle, jota EU voi tarjota kehitysohjelmaan esimerkiksi välttämättömän taustatiedon muodossa.

1.13. Alueiden komitea on komission kanssa samaa mieltä siitä, että myös uudet jäsenvaltiot on tärkeää liittää ehdotettuun koordinoituprosessiin. Sosiaalialan kysymysten merkitys unionissa kasvaa entisestään EU:n laajentumisen johdosta. Komitea katsoo kuitenkin, että uusia jäsenvaltioita varten

tarkoitettut aikataulut voivat vaikuttaa tiukilta. Prosessia voidaan kuitenkin nopeuttaa tukemalla nykyisten ja tulevien jäsenvaltioiden välisen kokemustenvaihdon kehittämistä.

2. Alueiden komitean suositukset

2.1. Alueiden komitea suosittelee, että avoimen koordinoitimenetelmän kehittämiseen sisältyy jatkossa myös yksinkertaistaminen, jonka ansiosta alue- ja paikallistaso voi kokea prosessiin osallistumisen perustelluksi tehokkuuden ja resursien hallinnan kannalta.

2.2. Komitean mielestä avoimen koordinoitimenetelmän arvioinnin tulee olla jatkuvaa. Arvioinnissa tulee lisäksi kiinnittää erityishuomiota alue- ja paikallistason kokemuksiin menetelmän soveltamisesta varsinkin kansallisten toimintasuunnitelmien toimeenpanossa. Useissa jäsenvaltioissa avoin koordinoitimenetelmä koskee kunnallisia ja alueellisia ydinkysymyksiä, mikä merkitsee myös sitä, että alue- ja paikallistasolla on huomattava vastuu rahoituksesta. Sen vuoksi läheisyysperiaatteen on ohjailtava menetelmän soveltamista. Ns. hyvien esimerkkien levittämisessä sovellettavia uusia menetelmiä tulee tarkastella siitä lähtökohdasta, että juuri kokemustenvaihto on yksi avoimen koordinoitimenetelmän perusajatuksista.

2.3. Alueiden komitea kehottaa säilyttämään selkeyttämisen yhteydessä yksittäisten politiikan alojen koordinoitierot. Suuntaviivojen ja (puite)tavoitteiden väliset olemassa olevat erot on säilytettävä. Myös sosiaalipolitiikassa on säilytettävä koordinoitierot siten, että otetaan huomioon toissijaisuusperiaate.

2.4. Alueiden komitea korostaa, että terveydenhuoltoa koskevassa tiedonannossa, jonka laatimisesta nyt käsiteltävänä olevassa tiedonannossa ilmoitetaan, on tärkeää ottaa huomioon se tosiasia, että jäsenvaltioiden terveydenhuollon järjestelmät ja rahoitusmuodot ovat erilaisia ja että terveydenhuolto muodostaa huomattavan osan jäsenvaltioiden taloudesta. Pie-nilläkin muutoksilla järjestelmien yhtenäistämisen suuntaan voi olla suuria terveydenhuoltopolittisia ja kansantaloudellisia vaikutuksia.

2.5. Alueiden komitea pitää erityisen tärkeänä, että yhteisön tasolla tutkitaan, miten työnteon kannattavuutta koskeva tavoite saavutetaan ja miten sosiaalinen suojelu voi edistää tavoitetta esimerkiksi etuusjärjestelmien kannustinrakenteiden avulla. Komission esittämien yleisten haasteiden perusteella kyseistä kehittämistyötä on tehostettava lähivuosina.

2.6. Komitea toivoo, että indikaattoreiden kehittämistä tehostetaan ja että pyritään kehittämään entistä enemmän niin

sanottuja laadullisia indikaattoreita. Koska sosiaalisen suojelun järjestelmät ovat eri maissa hyvin erilaiset, tulee käytettävien indikaattoreiden lähtökohtana olla potilaan/käyttäjän näkökulma, johon esimerkiksi eri maiden terveydenhuollon organisoitavalla lienee vähemmän vaikutusta.

2.7. Alueiden komitea pitää hyvin tärkeänä, että uusille jäsenvaltioille annetaan voimakasta tukea, jotta ne voivat koordinoida ehdotuksen mukaista kolmitahoista poliittista toimintaansa muiden jäsenvaltioiden kanssa. Tuen tulee kattaa myös mahdollisuudet vaihtaa kokemuksia eri maiden välillä.

Bryssel, 19. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Tehokas investoiminen koulutukseen tärkeää Euroopalle”

(2004/C 73/04)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon aiheesta ”Tehokas investoiminen koulutukseen tärkeää Euroopalle” (KOM(2002) 779 lopullinen),

ottaa huomioon komission 11. helmikuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 19. marraskuuta 2002 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Koulutuksen eurooppalaiset vertailuarvot – Lissabonin Eurooppa-neuvoston seuranta” (CdR 349/2002 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”eLearning-toimintasuunnitelma – Katse huomispäivän koulutukseen” (CdR 212/2001 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon Barcelonassa maaliskuussa 2002 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston hyväksymän Euroopan koulutusjärjestelmien tavoitteiden yksityiskohtaisen seurantaohjelman sekä erityistavoitteen ”Resurssien paras mahdollinen käyttö”, joka perustuu Lissabonissa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston kehotukseen lisätä henkilöresursseihin tehtäviä investointeja ja varmistaa käytettävissä olevien varojen tasapuolinen ja tehokas käyttö,

⁽¹⁾ EUVL C 244, 10.10.2003, s. 50.

⁽²⁾ EYVL C 19, 22.1.2002, s. 26.

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Ammattitaitoa ja liikkuvuutta koskeva komission toimintasuunnitelma" (CdR 138/2002 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Komission tiedonanto – Tietojen ja taitojen Eurooppaan" (CdR 432/97 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Komission tiedonanto – Eurooppalaisen elinikäisen oppimisen alueen toteuttaminen" (CdR 49/2002 fin) ⁽³⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Komission tiedonanto – eLearning – katse huomispäivän koulutukseen" (CdR 314/2000 fin) ⁽⁴⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Monivuotinen ohjelma (2004–2006) tieto- ja viestintätekniikan tehokkaaksi integroimiseksi yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmiin Euroopassa (eLearning-ohjelma)" (CdR 73/2003 fin) ⁽⁵⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Yhteisön koulutusalan Sokrates-toimintaohjelma", "Yhteisön ammatillista koulutusta koskeva Leonardo da Vinci -toimintaohjelma" ja "Yhteisön Nuorisotoimintaohjelma" (CdR 226/98 fin) ⁽⁶⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Koulutusjärjestelmien konkreettiset tulevaisuuden tavoitteet" (CdR 89/2001 fin) ⁽⁷⁾,

ottaa huomioon "kulttuuri ja koulutus" -valiokunnan heinäkuun 11. päivänä 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 86/2003 rev. 2), jonka esittelijä oli Giovanni Mastrocinque, Beneventon maakunnanvaltuuston puheenjohtaja (IT/PPE),

sekä katsoo, että

- 1) nyky-yhteiskunnassa henkilöiden tiedot, taidot ja kyvyt muodostavat inhimillisen pääoman, joka on muuttuvassa maailmantaloudessa tärkein rikkauden lähde,
- 2) inhimillisen pääoman parantaminen lisää kansalaisten ja kansakuntien menestystä ja hyvinvointia, joilla taataan demokraattisten instituutioiden kypsyyttä ja vakaus sekä varmistetaan laaja sosiaalinen koheesio,
- 3) laadukkaan koulutuksen takaamisesta kaikille kansalaisille on tullut nykyään kaikkien hallitusten ensisijainen tavoite sekä keskeinen tekijä, jonka avulla saavutetaan Lissabonin Eurooppa-neuvoston jäsenvaltioille asettama strateginen päämäärä tehdä Euroopan unionista maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin osaamiseen perustuva talous (ja yhteiskunta),
- 4) osaamisyhteiskunnan uudet tarpeet, maailmanlaajuistumisprosessit ja uudet perustaidot – digitaalinen lukutaito, monikielisyys, yrittäjätaidot, sosiaaliset taidot ja oppimaan oppiminen – edellyttävät syvällisiä rakenneuudistuksia sekä koulutuksen sisältöjen ja metodologioiden perinpohjaista muuttamista,
- 5) toimintaympäristön muuttuminen maailmanlaajuisiksi lyhentää koulutuksen "elinikää" ja edellyttää elinikäistä oppimista,
- 6) oppimisen alueellinen ja paikallinen ulottuvuus on määritelty yhdeksi Euroopan kuudesta elinikäisen oppimisen strategioiden avainpilarista,

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

⁽¹⁾ EUVL C 73, 26.3.2003, s. 30.

⁽²⁾ EYVL C 180, 11.6.1998, s. 49.

⁽³⁾ EYVL C 278, 14.11.2002, s. 26.

⁽⁴⁾ EYVL C 144, 16.5.2001, s. 34.

⁽⁵⁾ EUVL C 244, 10.10.2003, s. 42.

⁽⁶⁾ EYVL C 51, 22.2.1999, s. 77.

⁽⁷⁾ EYVL C 19, 22.1.2002, s. 23.

1. Alueiden komitean huomiot

Alueiden komitea

1.1. arvostaa komission aloitetta tarkastella koulutusinvestointeja laajasta näkökulmasta, jonka yhteydessä otetaan huomioon kolme keskeistä tekijää eli tutkimus, elinikäinen oppiminen ja Euroopan työllisyysstrategia. Kysymystä tarkastellaan yleisessä kehyksessä, joka muodostuu osaamisyhteiskunnan, maailmanlaajuistumisen, EU:n laajenemisen sekä epäedullisten väestönkehityssuuntausten synnyttämistä uusista vaatimuksista.

1.2. on samaa mieltä siitä, että henkilöstöresurssien alan rahoitus on puutteellista. Tämä koskee sekä julkisia investointeja, jotka eivät osoita mitään merkkejä noususta, että yksityisiä investointeja, jotka ovat täysin riittämättömät etenkin sellaisilla avainaloilla kuin korkeakoulutus, aikuiskoulutus ja ammatillinen jatkokoulutus.

1.3. on myös huolissaan siitä, että EU:n laajeneminen kärjistää investointivajeita sekä Euroopan alueiden välistä kuilua.

1.4. on samaa mieltä siitä, että investointeja on vahvistettava hyödyntämällä entistä tehokkaammin olemassa olevia varoja sekä lisäämällä uusia kohdennettuja julkisia investointeja ja yksityisiä investointeja.

1.5. kannattaa komission kantaa, jonka mukaan on tärkeää noudattaa Lissabonin strategisen tavoitteen saavuttamiseksi asetettuja koulutustavoitteita.

2. Alueiden komitean suositukset

Olemassaolevien resurssien tehokkaampi käyttö (tiedonannon kohta 5)

Alueiden komitea

2.1. katsoo, että keskeisenä tavoitteena on virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen resurssien tarkoituksenmukainen ja tehokas kohdentaminen kaikissa ikäryhmissä.

2.2. toteaa, että ensimmäisinä kouluvuosina luodaan olosuhteet mahdollisille koulunkäyntivaikeuksille ja koulutuksen keskeyttämiselle.

Tavoiteprosessin vaikutukset investointeihin

Alueiden komitea

2.3. pitää ehdottoman välttämättömänä, että jäsenvaltiot toteuttavat alueellaan analyysin, jotta tunnistetaan tehottomat alat ja käynnistetään prosesseja varojen nykyistä tehokkaamaksi hyödyntämiseksi.

2.4. on samaa mieltä Euroopan koulutusjärjestelmien tavoitteiden yksityiskohtaisessa seurantaohjelmassa ensisijaisten investointialojen yhteydessä esiin tuoduista seikoista.

2.5. ehdottaa, että ensisijaisiin investointialoihin sisällyttäisiin ehdottomasti investoinnit koulutushenkilöstön koulutukseen ja sitouttamiseen.

2.6. korostaa, että koulutuksen laatu riippuu olennaisesti opettajien koulutuksen laadusta.

2.7. ehdottaa, että opettajien koulutuksessa otetaan huomioon seuraavat ohjenuorat:

- Koulun on opetettava oppimaan ja kehittämään tietoisesti hankittuja taitoja.
- On noudatettava opetusmenetelmää, jossa opettaja keskittyy oppimisen helpottamiseen oppilaan ja opettajan välisessä vuorovaikutussuhteessa, jossa kunnioitetaan henkilökohtaista oppimisrytmiä ja -tapaa ja jolla ehkäistään sopeutumisongelmia.
- On kyettävä yhdistämään tieto- ja viestintäteknikka, opetus- ja oppimismenetelmät sekä erityiset pedagogiset toimintaympäristöt.
- On hyödynnettävä tieto- ja viestintäteknikkaa ja sähköistä oppimista eri oppilaitosten välisessä kokemusten ja hyvien käytänteiden vaihdossa.
- On kyettävä hyödyntämään didaktisia menetelmiä, joilla edistetään liikkuvuutta, joustavuutta ja yrittäjyyttä.

2.8. katsoo, että investoinnit tieto- ja viestintäteknikkaan ovat erittäin tuottavia ja ne tarjoavat merkittävän mahdollisuuden parantaa koulutusta, sillä tieto- ja viestintäteknikka helpottaa pääsyä elinikäisen oppimisen pariin sekä edistää kulttuurivaihtoa ja kielten oppimista. Tieto- ja viestintäteknikkaan nivoutuvat myös muut ensisijaiset alat, kuten elinikäisen oppimisen tuominen kaikkien ulottuville ja sosiaalinen osallisuus.

2.9. korostaa, että tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sähköiseen oppimiseen tehtävät investoinnit ovat keskeinen tekijä mukautettaessa koulutusjärjestelmiä osaamisyhteiskunnan ja eurooppalaisen yhteiskuntamallin vaatimuksiin.

- Internetin käyttö edellyttää äidinkielen ja vieraiden kielten hyvää hallintaa sekä tietotekniikan perusteiden osaamista.
- Tieto- ja viestintäteknikalla voidaan auttaa maantieteellisesti epäedullisessa asemassa olevia ryhmiä oppimaan uusia osaamisyhteiskunnan edellyttämiä taitoja.
- Tieto- ja viestintäteknikan avulla voidaan käynnistää Internetissä toimivia koulujen ystävyyshankkeita ja luoda Euroopan eri maiden koulujen välisiä kumppanuuksia ja kulttuurien välistä vuoropuhelua.

2.10. korostaa ohjaus- ja neuvontapalveluihin tehtävien investointien tarvetta.

Tehottomuuksiin puuttuminen

Alueiden komitea

2.11. katsoo, että on hyödyllistä laatia yhteinen luettelo mahdollisista tehottomuuden syistä, jotta niitä voidaan tarkastella jokaisessa jäsenvaltiossa.

2.12. tähdentää, että kaikilla aloilla yhteisiä tehottomuuden syitä ovat jäykät opetussuunnitelmat, huono opetus, koulujen ja työelämän vähäiset yhteydet, jäykät hallintorakenteet, ammattikoulutuksen yleinen arvostus toissijaisena vaihtoehtona sekä ammattikoulutuksen ja työelämän vähäiset yhteydet.

2.13. kannattaa opetussuunnitelmien ja rakenteiden sellaisia uudistuksia, joilla parannetaan opetuksen laatua sekä osaamisyhteiskunnan tarpeisiin soveltuvia ja kaikkien saatavilla olevia oppimismahdollisuuksia.

Resurssien tehokas hallinta

Alueiden komitea

2.14. katsoo, että koulutuksen järjestämistä koskevan toimivallan ja koulutusresurssien hallinnan siirtäminen alue- ja paikallistasolle (koulutuksen hajauttaminen) tehostaa koulutusta. Samalla on myös kiinnitettävä huomiota koulutustarjonnan monipuolisuuden ja opetussisältöjen joustavuuden lisäämiseen. Myös nämä seikat sekä henkilöresurssien ja varojen hallinnointi tulisi siirtää oppilaitosten vastuulle.

2.15. viittaa äskettäisten kansainvälisten tutkimusten (TMSS/PISA) tuloksiin, joiden mukaan opiskelijoiden saamalla parhailla tuloksilla on yhteys koulutuksen hajauttamisen lisäksi myös koulujen sisäiseen toimintaideologiaan ja -kulttuuriin. Komitea kehottaa kiinnittämään huomiota koulujen joustavan toimintakulttuurin kehittämiseen: esim. mahdollisuuksiin valita henkilökuntaa ja hallinnoida sitä, vastata koulun käyttöön osoitettujen varojen käytöstä sekä omaksua entistä parempia didaktisia ja organisatorisia malleja.

2.16. kehottaa kutsumaan käyttäjät, myös perheet, ja paikallistaloudessa toimivat ja koulutettua henkilökuntaa hyödyntävät yritykset nykyistä enemmän mukaan toimintaan.

2.17. ehdottaa, että toteutetaan koulujen ja koulutusjärjestelmien välisiä järjestelmällisiä vertailuja yhteistyön ja vastuuroisen oppimisen edistämiseksi sekä vastuullistamis-, yhteistyö-, kilpailu- ja innovaatiomekanismien kehittämiseksi.

2.18. pitää tarpeellisena määritellä laatustandardit, jotta taataan tasapuolisuus sekä sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistaminen.

2.19. korostaa, että laatu on muunnettava metodologisen toiminnan parametreiksi, toiminta- ja organisaatiosuunnitelmiksi tai asianmukaisen suunnittelun ja todentamisen mahdollistaviksi menettelyiksi.

2.20. toivoo nykyistä suurempia investointeja paikallisviranomaisten, hallintohenkilöstön ja opettajien kouluttamiseen, jolla pyritään resurssien tehokkaaseen käyttöön ja sellaisen arviointijärjestelmän määrittelyyn, jolla taataan järjestelmän laatu ja valvonta kaikilla tasoilla.

Alueiden komitea

2.21. katsoo, että ratkaisevan tärkeä tekijä tavoitteiden saavuttamisen tehostamiseksi on myös kumppanuusstrategioiden käyttöönotto, jotta taataan opetuksen laatu elinikäistä oppimista ajatellen.

2.22. katsoo tarpeelliseksi muistuttaa, että laatu on olemassa vain muiden silmissä. Perheiden ja yritysten vapaaehtoisien osallistumisen kehittäminen voi osaltaan vaikuttaa laadun levittämiseen ja havaitsemiseen.

2.23. korostaa, että sijoituksia tekevien alueellisten kumppanien osallistuminen, mikä ei kuitenkaan missään tapauksessa saa vaikuttaa opetuksen sisältöön, saattaa parantaa oppilaiden ja opettajien suorituksia.

2.24. kehottaa levittämään ajatusta siitä, että entistä paremmin koulutettu henkilökunta on sijoitus, joka hyödyttää kaikkia.

2.25. kannattaa ehdotusta kannustaa yrityksiä rahoittamaan kokonaan tai osittain laitehankintoja, stipendejä ja opetustoimia oppilaiden tai oppisopimuskoulutettavien houkuttelemiseksi ennen kaikkea aloille, joilla on puutetta ammatitaitoisesta työvoimasta.

Toimien koordinointi

Alueiden komitea

2.26. katsoo, että koulutus-, työllisyys-, tutkimus- ja ympäristöministeriöiden toiminnan koordinointi on keskeinen tekijä tehokkuuden parantamiseksi, toimien pirstaloitumisen estämiseksi ja resurssien kohdentamiseksi.

2.27. pitää erityisen hyödyllisenä koulutuksesta sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta vastaavien tahojen työn koordinoitua, kun otetaan huomioon, että Barcelonassa hyväksyttiin kunnianhimoinen kaksitahoinen tavoite nostaa tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitusta sekä saada yritykset rahoittamaan siitä kaksi kolmasosaa.

2.28. katsoo, että vertailuarvojen määrittely jäsenvaltio- ja unionitasolla on välttämätöntä, jotta kaikki jäsenvaltiot voivat

mitata tuloksiaan ja verrata niitä keskenään ottaen huomioon Euroopan koulutusjärjestelmiä koskevat yksityiskohtaiset yhteiset tavoitteet.

Tehokkaat investoinnit on sidottava Euroopan toimintaympäristöön

Alueiden komitea

2.29. korostaa läheisyysperiaatteen merkitystä, mutta katsoo tarpeelliseksi painottaa, että yksittäisten valtioiden uudistukset on nivottava yhteensopivasti laajempaan eurooppalaiseen toimintaympäristöön.

2.30. katsoo tarpeelliseksi asettaa unionitasolla käyttöön kaikkien hyväksymä vakaa tavoitekehys, joka auttaa koulutuksen kansallisessa kehittämisessä ja joka lisää koulutuksen avoimuutta, vertailtavuutta ja kilpailukykyä.

2.31. ehdottaa, että jokainen jäsenvaltio ottaa muiden jäsenvaltioiden kansalaisia mukaan laadunvarmistuksen ja kriteerien yhteensopivuuden varmistuseliimiin (ulkopuolinen laadunvarmistuksen takaaminen, esim. eurooppalainen tietokoneajokortti ECDL, Trinity International Examination Board).

2.32. on vakuuttunut siitä, että jatkuvuutta ja joustavuutta ajatellen kiireellisintä on uudistaa opetussuunnitelmia ja mukauttaa niitä uusiin perustaitoihin sekä yhteiskunnan ja talouselämän tarpeisiin.

2.33. toivoo, että avoin, käyttäjäystävällinen ja luotettava järjestelmä Euroopan unionin alueella myönnettyjen arvonimien ja suoritettujen tutkintojen tunnustamiseksi määritellään mahdollisimman pian.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean suuntaa-antava lausunto aiheesta ”Yliopistojen rooli paikallis- ja aluekehityksessä tietojen ja taitojen Euroopan näkökulmasta tarkasteltuna”

(2004/C 73/05)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon Euroopan komission varapuheenjohtajan Loyola de Palacion sekä komission jäsenten Philippe Busquinin ja Viviane Redingin alueiden komitean puheenjohtajalle Albert Borelle lähettämän 12. helmikuuta 2003 päivätyyn kirjeen, jossa AK:ta pyydetään laatimaan aiheesta ”Yliopistojen rooli paikallis- ja aluekehityksessä tietojen ja taitojen Euroopan näkökulmasta tarkasteltuna” suuntaa-antava lausunto Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 19. maaliskuuta 2003 tekemän päätöksen antaa ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan tehtäväksi valmistella suuntaa-antava lausunto kyseisestä aiheesta,

ottaa huomioon ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan lokakuun 2. päivänä 2003 antaman suuntaa-antavan lausunnon (CdR 89/2003 rev. 3), jonka esittelijä oli Mikkelin kaupunginjohtaja Jyrki Myllyvirta, (FI/EPP),

ottaa huomioon Euroopan komission tiedonannon ”Yliopistojen rooli tietojen ja taitojen Euroopassa” (KOM(2003) 58 lopullinen),

hyväksyi yksimielisesti 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean kanta

Alueiden komitea

1.1. suhtautuu myönteisesti komission tiedonantoon ”Yliopistojen rooli tietojen ja taitojen Euroopassa”. Komitean mielestä on tärkeää, että tiedonanto on laadittu koulutuksen ja kulttuurin pääosaston sekä tutkimuksen pääosaston yhteistyönä, koska tutkimus on korkeakoulutuksessa keskeinen toimintaloikka. Eurooppa tarvitsee korkeakouluissaan huippuosamista hyödyntääkseen osaamisyhteiskunnan prosesseja mahdollisimman tehokkaasti ja saavuttaakseen Eurooppa-neuvoston Lissabonin kokouksessa asettaman päämäärän, jonka mukaan unionista on tultava maailman kilpailukykyisin ja dynaamisien tietoon perustuva talous.

1.2. toteaa, että tiedonanto ”Yliopistojen rooli tietojen ja taitojen Euroopassa” on ajankohtainen. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö, tietoon perustuva talous ja teknologian kiihtyvä kehitystahti luovat eurooppalaiselle korkeakoulutukselle ja tutkimukselle haasteita mutta tarjoavat myös uusia mahdollisuuksia, jotka on voitava tehokkaasti hyödyntää.

1.3. painottaa sitä, että Euroopan korkeakoulutuksen organisointi ja rahoitus vaihtelevat: eräissä maissa korkeakoulutuksesta vastaa valtio, toisissa taas alueet ja kunnat.

1.4. korostaa, että Euroopan kehittämismahdollisuuksien täysimittainen hyödyntäminen edellyttää korkeatasoista ja alueellisesti kattavaa korkeakouluverkostoa.

1.5. muistuttaa, että korkeakoulujen ja yliopistojen joukko on hyvin heterogeeninen. Tiedonannossa termi ’yliopisto’ tarkoittaa kaikenlaisia korkeakouluja. Komitea toteaa, että Bolognassa käynnistetyssä prosessissa erilaiset käytännöt pyritään sovittamaan toisiinsa nykyistä johdonmukaisemmin ja asettamaan ne avoimiin eurooppalaisiin puitteisiin.

1.6. toteaa, että eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen kehittämiseksi asetetaan konkreettisia ja tärkeitä tavoitteita Bolognan prosessissa, jolla pyritään luomaan vuoteen 2010 mennessä eurooppalainen korkeakoulutusalue. Tavoitteina on ottaa käyttöön vertailukelpoinen tutkintojärjestelmä, jonka lähtökohtana ovat kahdesta tutkinnosta koostuva opintoviikkojärjestelmä sekä liikkuvuus, laadunvarmistus ja eurooppalaisen ulottuvuuden edistäminen.

1.7. katsoo, että vaikka koulutus EU:ssa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, on tärkeää, että Euroopan unionin tasolla lisätään ponnisteluja eurooppalaisen korkeakoulutuksen laadun ja kilpailukykyyn parantamiseksi.

1.8. toteaa, että tiedonannon ”Yliopistojen rooli tietojen ja taitojen Euroopassa” tarkastelu on varsin talouselämäkeskeinen ja ettei siinä ole käsitelty riittävästi korkeakoulutuksen sivistystehtävää ja roolia kriittisenä tiedon tuottajana.

1.9. katsoo, että koko koulutusjärjestelmän kehittämisen ja laadun kannalta on tärkeää, että huomiota kiinnitetään toisen asteen koulutuksen ja korkeakoulutuksen tavoitteiden ja toimintatapojen yhteensovitukseen sekä Kööpenhaminan prosessiin.

1.10. huomauttaa, että vaikka eurooppalaisen korkeakoulutuksen vertaaminen Yhdysvaltoihin onkin hyödyllistä, tulisi erityisesti tunnistaa eurooppalaisen yhteiskunnan ja korkeakoulutuksen omat vahvuudet. Esimerkiksi amerikkalaisyliopistojen rahoitusjärjestelmää ei voida sellaisenaan soveltaa Euroopassa. Keskustelualoitteen tavoitteena tulee olla yhteinen näkemys siitä, minkälaista ja miten toteutettua korkeakoulutusta Euroopassa tulevaisuudessa halutaan.

1.11. painottaa, että unionin laajentumisnäkömät ja suhteiden syventäminen muihin Euroopan maihin ulottavat edellä esitetyt puitteet entistä laajemmalle. Alueiden komitea kehottaa uusia jäsenvaltioita osallistumaan aktiivisesti unionin korkeasteen koulutuksessa käynnissä oleviin prosesseihin.

Korkeakoulujen alueellinen rooli: aluekehitys ja yhteistyö elinkeinoelämän kanssa

Alueiden komitea

1.12. toteaa, että Lissabonin strategian tavoitteiden toteuttaminen ja Euroopan kestävä kehitys edellyttävät, että kunnat ja alueet pystyvät menestyksellisesti kilpailemaan kansainvälisessä talousympäristössä.

1.13. toteaa, että tietoon perustuvassa taloudessa tieto, tutkimus ja innovaatiotoiminta ovat taloudellisen kilpailukyvyn edellytyksiä ja korostaa, että erityisesti korkeakoulut ovat yhä enemmän alueiden ja kaupunkien menestyksen moottoreita.

1.14. muistuttaa, että ammattitaitoinen työvoima on kuntien ja alueiden keskeinen kilpailuetu. Korkeakoulujärjestelmän tulee olla sillä tavoin joustava ja monimuotoinen, että koulutustarjonta kykenee vastaamaan kuntien ja alueiden elinkeino- ja työelämän nopeasti muuttuviin tarpeisiin.

1.15. toteaa, että korkeakoulut eivät ole vain oppimiskeskustoja. Korkeakoulut tukevat alueellista kehitystä toimimalla aktiivisesti alueellisissa innovaatioverkostoissa.

1.16. pitää sen vuoksi tärkeänä, että korkeakoulutuksen kehittäminen ja tavoitteet yhdistetään paikallis- ja aluekehityksen tavoitteisiin. Samalla myös korkeakoulujen osaamista ja innovatiivisuutta tulisi hyödyntää paikallis- ja aluekehityksen tavoitteita määriteltäessä. Vastuu pitkäjänteisestä ja strategisesta yhteistyöstä on molemminpuolinen. Korkeakoulujen on aktiivisesti arvioitava ja analysoitava alueellista vaikuttavuuttaan sekä kannustettava jatkuvasti muutokseen ja innovaatioon. Korkeakoulujen on toimittava tieteiden ja kansalaisten

välisenä yhdyssiteenä, mutta samalla myös alue- ja paikallisviranomaisten on lisättävä ponnisteluja yhteistyön lujittamiseksi.

1.17. toteaa, että uuden tiedon levittäminen ja tutkimustulosten tunnetuksi tekeminen on tärkeää kuntien ja alueiden kannalta. Osaamistalouden yritykset sijoittuvat innovatiivisten korkeakoulujen läheisyyteen.

1.18. korostaa sitä, että juuri paikallis- ja alueviranomaiset tukevat toiminnallaan korkeakoulujen ja alueen pk-yritysten sekä muiden yritysten verkottumista.

1.19. korostaa lisäksi, että alue- ja paikallisviranomaiset koordinoivat myös paikallisia ja alueellisia yhteistyöverkostoja, kuten teknologiakeskuksia ja tiedepuistoja, ja luovat tällä tavoin edellytyksiä alueellisille innovaatiojärjestelmille.

1.20. toteaa, että korkeasteen koulutuksen ja tutkimuksen rooli Euroopan kilpailukyvyn ja kasvun moottorina voi toteutua vain, jos korkeakoulujen ympärille luodaan innovaatioita edistävä ja innovaatiota aikaansaava ilmapiiri ja edellytykset. Tältä osin alueiden komitea viittaa komission tiedonantoon innovaatiopolitiikasta (1).

Korkeakoulujen kansainvälinen avautuminen ja huippuosaamisen vahvistaminen

Alueiden komitea

1.21. korostaa, että eurooppalaista korkeakoulutusta, tutkimusta ja innovaatiota koskevan politiikan kehittämisessä onnistuminen riippuu siitä, miten korkeasteen oppilaitokset kehittävät yhteistyötään ja -toimintaansa EU-tasolla ja unionin ulkopuolisissa maissa.

1.22. muistuttaa, että vain osa korkeakouluista voi olla maailmanluokan huippuyksiköitä, mutta kaikkien korkeakoulujen on pyrittävä mahdollisimman korkeaan laatuun tutkimuksessa ja opetuksessa.

1.23. painottaa, että korkeakoulutukselta edellytetään verkottumista kahteen suuntaan. Eurooppalaista korkeakoulutusta koskevilla tavoitteilla onnistuminen riippuu siitä, miten korkeakoulut kehittävät yhteistyötään ja toimintaansa EU-tasolla ja unionin ulkopuolisissa maissa. Samalla korkeakoulut ovat myös paikallisia ja alueellisia solmukohtia maailmanlaajuisessa verkostossa, jonka kautta kansainvälinen osaaminen siirtyy aluetasolle ja aluetasolta kansainvälisille foorumeille. Kansainvälisen ja alueellisen yhteistyön kehittämisspyrkimyksiä tulee koordinoita tukemaan toisiaan.

(1) KOM(2003) 112 lopullinen.

1.24. muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaisten koordinoimien paikallisten ja alueellisten verkostojen toimintaa tulee kehittää, jotta verkostot yhdistäisivät yhtäältä paikalliset ja alueelliset talous- ja yhteiskuntaelämän toimijat ja toisaalta korkea-asteen oppilaitokset. Alueiden komitea kehottaa EU:ta tukemaan tällaisten verkostojen kehittämistä. Komitea suhtautuu myönteisesti kokeiluhankkeeseen ”Elinikäisen oppimisen paikallisia ja alueellisia näkökohtia edistävät Euroopan laajuiset verkot” (R3L-aloite) (EAC/41/02). Euroopan komissio käynnisti hiljattain hankkeen tiiviissä yhteistyössä alueiden komitean kanssa. Aloitteen puitteissa korkea-asteen oppilaitokset osallistuvat aktiivisesti useisiin yhteistyökumppanushankkeisiin paikallis- ja alueviranomaisten kanssa ja kehittävät niin kutsuttuja oppimisalueita.

1.25. suhtautuu erittäin myönteisesti ”Tietämyksen alueet”-hankkeeseen sekä siihen sisältyvään ”Aluekehityksen yliopistovetoiset toimet (UDARD)”-aloitteeseen.

1.26. pitää tärkeänä sitä, että opetus- ja tutkimushenkilöstön liikkuvuuteen sijoitetaan nykyistä enemmän. Alueiden komitea muistuttaa, että liikkuvuuden lisäämisessä ja kansainvälisessä verkostoitumisessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että vastaanottavilla mailla, paikkakunnilla ja alueilla on riittävät edellytykset ulkomaalaisen opetus- ja tutkimushenkilöstön ja myös opiskelijoiden vastaanottamiseen.

Korkeakoulutuksen monimuotoisuus

Alueiden komitea

1.27. yhtyy tiedonannon ”Yliopistojen rooli tietojen ja taitojen Euroopassa” näkemykseen, jonka mukaan perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen välinen raja on hämärtyneessä. Korkea-asteen oppilaitoksia ja tutkimuslaitoksia ei voida jakaa mekaanisesti kahteen eri lohkoon, vaan uutta tietoa voidaan tuottaa kaikkialla erikokoisissa ja tyyppisissä laitoksissa. Myös pienet yksiköt voivat tuottaa kapeilla erikoistumisaloilla maailmanlaajuisesti kiinnostavaa tietoa, varsinkin jos ne tekevät yhteistyötä huipputekniikan yritysten kanssa.

1.28. toteaa, että korkeakoulutuksen monimuotoisuus mahdollistaa erikoistumisen. Omiin vahvuuksiinsa erikoistuneet korkeakoulut pystyvät verkottumalla tehokkaasti täydentämään toisiaan. Myös opiskelijoiden määrän lisääntyminen sekä kasvava heterogeenisuus ja työelämän nopeasti muuttuvat osaamisvaatimukset edellyttävät monipuolista ja monimuotoista korkeakoulutusjärjestelmää.

1.29. toteaa, että erilaisilla korkeakouluilla on erilaisia tehtäviä ja erilaisia painotuksia. Alueiden komitea pitää korkeakoulutuksen monimuotoisuutta eurooppalaisen korkeakoulujärjestelmän vahvuutena, joka muun muassa parantaa tutkimus- ja koulutusjärjestelmän reagoitokykyä.

1.30. toteaa, että korkeakoulutuksen monimuotoisuus, autonomia ja alueellinen hajauttaminen ovat tärkeitä korkeakoulutuksen alueellista vaikuttavuutta lisittäessä. Alueiden komitean mielestä kuntien ja alueiden hallintojärjestelmien kehittäminen tukee myös alueellisten korkeakoulujen kehitystä. Tämä on erityisen tärkeää unioniin liittyvissä uusissa jäsenvaltioissa, sillä niissä hajautettujen hallintorakenteiden kehittäminen sekä paikallis- ja aluehallinnon lujittaminen ovat ratkaisevia tekijöitä varmistettaessa kestävä kehityksen vakiintuminen paikallis- ja aluetasolle.

1.31. muistuttaa, että korkeakouluopiskelijoiden määrän kasvu, korkeakoulujen alueellinen kehittämistehtävä sekä elinikäisen oppimisen tavoitteet edellyttävät korkeakoulujärjestelmältä alueellista kattavuutta.

1.32. korostaa, että korkeakoulutuksen monimuotoisuus edellyttää korkeakoulujärjestelmältä avoimuutta ja selkeää profiloitumista. Korkeakoulujärjestelmien yhteensopivuus, avoimuus ja tutkintojen tunnustaminen ovat keskeisiä tavoitteita, jotta samanaikaisesti olisi mahdollista säilyttää korkeakoulutuksen monimuotoisuus ja vahvistaa eurooppalaisen korkeakoulutuksen kansainvälistä kilpailukykyä.

Korkeakoulut, sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja elinikäinen oppiminen

Alueiden komitea

1.33. toteaa, että korkeakoulujen panos paikallis- ja aluetasolla ulottuu myös sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin. Korkeakouluilla on keskeinen rooli vahvistettaessa paikkakuntien ja alueiden sosiaalista pääomaa, kulttuurin elinvoimaisuutta ja edistettäessä sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

1.34. muistuttaa, että elinikäinen oppiminen kattaa kaikki koulutusmuodot, ja siksi myös korkea-asteen koulutuksen tulee kuulua elinikäisten oppimisstrategioiden piiriin. Ammatillisten valmiuksien lisäksi elinikäinen oppiminen tukee yksilön henkilökohtaista kehitystä.

1.35. toteaa, että avoin korkeakouluopetus ja täydennyskoulutus tarjoavat aikuisille perinteistä tutkintoon johtavaa koulutusta joustavamman mahdollisuuden ajantasaistaa tietoaan ja taitojaan.

Rahoitus ja resurssien tehokas käyttö

Alueiden komitea

1.36. katsoo, että tavoite nostaa tutkimus- ja kehittämisin-vestoinnit Euroopassa 3 prosenttiin BKT:sta on tärkeä. Vaikka tavoite on joillekin maille haastava, sen saavuttamiseen on osoitettava tarvittavat määrärahat. Alueiden komitea katsoo, että myös EU:n rahoitusta tutkimus- ja kehitystoimintaan tulee lisätä. Yhteisö on jo vuonna 1985 päättänyt, että tutkimuksen puiteohjelmaan kohdennettaisiin 6 prosenttia kokonaisbudjetistä, mutta tavoitetta ei ole saavutettu.

1.37. panee merkille komission toteavan tiedonannossaan ”Tehokas investoiminen koulutukseen tärkeää Euroopalle” (1), että EU investoi kaiken kaikkiaan huomattavasti vähemmän korkea-asteen koulutukseen kuin Yhdysvallat. Komitea on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että on kiinnitettävä huomiota siihen, miten yksityisiä korkea-asteen koulutusinvestointeja voidaan lisätä ja korkeakoulujen rahoitusmuotoja monipuolistaa pitäen samalla mielessä se, että rahoituksessa päävastuu kuuluu valtiolle.

1.38. muistuttaa, että innovaatiotoiminnan kaupallisen hyödyntämisen lisääminen ja rahoitusmuotojen monipuolistaminen ei saa muodostaa uhkaa korkeakoulujen perustutkimukselle. Perustutkimuksen yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset voivat olla ennakoimattomia ja merkittäviä mutta toteutua vasta pidemmän ajan kuluttua.

1.39. kannattaa tavoitetta varmistaa, että eurooppalaisilla korkeakouluilla on riittävästi ja kestävästi resursseja ja että niitä käytetään tehokkaasti. Samalla on tärkeää todeta, että eräissä Euroopan maissa paikallis- ja alueviranomaiset ovat vastuussa korkea-asteen koulutuksen rahoituksesta.

1.40. korostaa, että opintojen korkea keskeyttämisaste ja opintokokonaisuuksien paisuminen heikentävät merkittävästi voimavarojen käytön tehokkuutta. Olisi tuettava ongelman ratkaisemiseen tehonneiden parhaiden käytäntöjen, esimerkiksi tutor-toiminnan, tunnetuksi tekemistä.

1.41. katsoo, että korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen laatua ja tehokkuutta sekä tieteellistä ja yhteiskunnallista merkittävyyttä voidaan lisätä muun muassa käynnistämällä erilaisia verkko-yhteistyöhankkeita ja kilpailuttamalla tutkimuksen rahoitusta laatu- ja tutkimusorganisaatioille on kuitenkin varmistettava kestävä perusrahoitus.

1.42. katsoo, että koulutuksen alueellista ulottuvuutta voidaan vahvistaa, kun tutkimuksen, korkeakoulutuksen sekä muun koulutuksen kehittäminen liitetään tiiviisti alueellisiin strategioihin.

1.43. katsoo, että eurooppalaisten hankkeiden ja ohjelmien tulee osaltaan parantaa alueellisten osaamisklustereiden kehittämismahdollisuuksia muun muassa tukemalla yritysten ja julkisten tietoa tuottavien tahojen verkottumista sekä viimeksi mainittujen kansainvälisiä verkostoja.

1.44. toteaa, että resurssien käyttöä voidaan tehostaa ja koulutuksen ja tutkimuksen laatua parantaa lisäämällä korkeakoulujen riippumatonta arviointia alueellisella, valtakunnallisella ja EU-tasolla.

2. Alueiden komitean suositukset

Alueiden komitea

2.1. korostaa, että Bolognan prosessin jatkotoimien yhteydessä päätettävissä tulevaisuudessa suuntaviivoissa on painotettava korkea-asteen koulutuksen roolia paikallis- ja aluekehityksessä sekä yhtäältä korkeakoulujen ja toisaalta paikallis- ja alueviranomaisten välisen yhteistyön edistämistä siten, että myös kuntien ja alueiden talous- ja yhteiskuntaelämän toimijat osallistuvat yhteistyöhön.

2.2. pitää tärkeänä paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista korkea-asteen koulutuspolitiikan suunnitteluun jäsenvaltioissa ja EU:n tasolla.

2.3. pahoittelee sitä, että tiedonannossa eurooppalaisen ”Yliopistojen rooli tietojen ja taitojen Euroopassa” korkeakoulutuksen moninaisuutta ei ole otettu riittävästi huomioon, vaikka kansalliset koulutus- ja varsinkin tutkimuspolitiikat ja painotukset ovat kovin erilaisia. Muun muassa alue- ja paikallistason rooli jää tiedonannossa liian vähälle huomiolle.

2.4. katsoo, että korkea-asteen oppilaitoksia olisi kehoitettava osallistumaan taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, mm. aluekehityssuunnitelmien luomiseen sekä alueiden innovaatiostrategioiden toteuttamiseen.

2.5. painottaa, että koulutus-, tutkimus- ja korkeakoulutuspolitiikka tulee sovittaa yhteen aluekehityspolitiikan kanssa sekä jäsenvaltioissa että EU:ssa.

(1) KOM(2002) 779 lopullinen.

2.6. korostaa, että Euroopan menestymismahdollisuuksia ei voida hyödyntää täysimääräisesti, ellei korkea-asteen opetus ja tutkimustoiminta ole kohtuullisesti saavutettavissa Euroopan kaikissa osissa ja kaikilla alueilla.

2.7. katsoo, että hajautettu korkeakoululaitos parantaa eurooppalaisten tasa-arvoisia edellytyksiä korkeakouluopiskeluun.

2.8. korostaa, että tieteellisen luovuuden täysimittainen toteutuminen edellyttää myös sisäistä motivaatiota: tarvitaan uteliaisuutta, epäilyä ja kannustavaa ympäristöä, jossa annetaan tunnustusta tieteellisille suorituksille.

2.9. korostaa rakennerahastojen merkitystä kehitettäessä elinkeinoelämän keskusten ja korkeakoulujen liepeille huippuosaamisen keskuksia, suunniteltaessa korkeakoulujen, aikuiskoulutuskeskusten sekä muiden oppilaitosten käyttöön uusia opetusvälineitä sekä perustettaessa tutkimus- ja teknologiansiirtokeskuksia, jotka mahdollistavat tutkijoiden liikkuvuuden lisääntymisen. Rakennerahastovaroja voidaan myös kohdentaa korkeakoulujen infrastruktuuri-investointien tukemiseen sekä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen suunnittelu- ja käynnistysvaiheeseen.

2.10. katsoo, että rakennerahastorahoitusta tulee käyttää myös teknologiakeskusten ja tiedepuistojen kansainvälisen yhteistyön edistämiseen.

2.11. katsoo, että ”Elinikäisen oppimisen paikallisia ja alueellisia näkökohtia edistävät Euroopan laajuiset verkostot” (R3L-aloite) -aloitteelle olisi osoitettava nykyistä enemmän tukea ja se olisi liitettävä EU:n valtavirtaisiin Sokrates- ja Leonardo-puiteohjelmiin hankkeen jatkuvuuden varmistamiseksi.

2.12. korostaa, että on tärkeää kartoittaa sekä työmarkkinoiden että opiskelijoiden tarpeet kehitettäessä laadukasta korkea-asteen koulutusta sekä tiedottaa olemassa olevista koulutus- ja työmahdollisuuksista, jolloin voidaan helpottaa suuntautumista. Osa-aikaisten ja aikuisten opiskelijoiden tarpeita ei tule jättää huomiotta etenkin elinikäisen oppimisen ollessa kyseessä, jolloin haasteet voivat koskea saavutettavuutta, kustannustekijöitä sekä käytännön tukea.

2.13. katsoo, että nykyaikaisia interaktiivisia viestintämuotoja on hyödynnettävä etäopiskelun helpottamiseksi etenkin maaseutualueilla, ja kehottaa asettamaan tarvittavat infrastruktuurit etusijalle (etenkin laajakaista).

2.14. pitää tärkeänä sitä, että kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota epäsuhtaan taitojen tarjonnan ja pätevän työvoiman kysynnän välillä. Pätevän työvoiman kysyntää ennakoitaessa paikallis- ja alueviranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä sekä jäsenvaltioissa että EU:n laajuisesti.

2.15. katsoo, että alue- ja paikallisviranomaisten on kannustettava tutkimuskeskuksia, korkeakouluja ja elinkeinoelämää solmimaan alueellisia, alueidenvälisiä ja rajatylittäviä yhteyksiä vaihtaakseen keskenään tietoja.

2.16. kehottaa tukemaan korkeakouluja niiden osallistuessa erilaisiin yhteisön tutkimus- ja kehittämisaloitteisiin. Kuudennessa tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen puiteohjelmassa (2002–2006) on keskityttävä edistämään kansainvälisesti kilpailukykyistä tutkimusta kaikkialla unionin kaupungeissa ja alueilla.

2.17. katsoo, että olisi pyrittävä varmistamaan asianmukaisin keinoin (yrityshautomot, teknologiakeskukset, tiedepuistot, alkavien yritysten riskirahoitus, jne.), että tiedeyhteisöt vahvistavat rooliaan innovatiivisia yrityksiä perustettaessa.

2.18. korostaa, että on selvitettävä, mikä estää hyödyntämästä korkeakouluissa tehtävän tutkimuksen tuloksia nykyistä paremmin, jotta hyödyntämisen tiellä olevat esteet voidaan poistaa tehokkaasti.

2.19. suosittaa, että opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden liikkuvuutta lisätään niin Euroopassa kuin muuallakin maailmassa Sokrates-ohjelmaan kuuluvan Erasmus-vaihdon avulla ja ryhdytään muihin Leonardo-ohjelman ja tutkimuksen kuudennessa puiteohjelman yhteydessä toteutettaviin asianmukaisiin toimenpiteisiin.

2.20. kannattaa Euroopan komission ehdotusta laatia selvitys eurooppalaisten yliopistojen rahoituksesta, jotta saadaan selville alan tärkeimmät suuntaukset ja kerätään esimerkkejä parhaista käytännöistä. Alueiden komitea kehottaa laatimaan kyseisen tutkimuksen suuntaviivat yhteistyössä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa.

2.21. viittaa komission eurooppalaisen tutkimusalueen alueellista ulottuvuutta koskevaan selvitysaineistoon ja kehottaa komissiota valmistelemaan selvityksen korkeakoulujen roolista alue- ja paikalliskehityksessä. Alueiden komitea kehottaa komissiota huomioimaan suuntaa-antavan lausunnon liitteenä olevat parhaita käytäntöjä koskevat kuvaukset.

2.22. kannustaa EU:n jäsenmaita hyödyntämään parhaita käytäntöjä kuvaavia esimerkkejä korkeakoulutuksen alueellista vaikuttavuutta vahvistettaessa.

2.23. kehottaa EU:n jäsenmaiden hallituksia, korkeakouluja sekä paikallis- ja alueviranomaisia tukemaan korkeakoulutuksen ja alue- ja paikallisviranomaisten vuorovaikutusta, jotta korkeakoulutuksen rooli tietojen ja taitojen Euroopassa vahvistuisi.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

LIITE

talous- ja alueiden komitean suuntaa-antavaan lausuntoon

(Esimerkkejä ja parhaita käytäntöjä koskevaan tiedusteluun saatujen vastausten tiivistelmä)

KORKEAKOULUJEN ROOLI PAIKALLIS- JA ALUEKEHITYKSESSÄ

Alueiden komitean koskevaa suuntaa-antavaa lausuntoa valmisteltaessa alueiden komitean jäseniltä pyydettiin esimerkkejä parhaista käytännöistä, jotka kuvaisivat yliopistojen roolia paikallis- ja aluekehityksessä.

Parhaita käytäntöjä kuvaavat esimerkit voidaan esitellä vain tiiviisti ja luetellen. Kuvaukset parhaista käytännöistä toimitetaan kuitenkin kokonaisuudessaan komission tietoon.

Paikallis- ja alueviranomaisten ja korkeakoulujen strateginen yhteistyö

Korkeakoulujen ja paikallis- ja alueviranomaisten välistä pitkän aikavälin strategista yhteistyötä toteutetaan mm. kutsumalla korkeakoulujen edustajia jäseniksi paikallis- ja aluehallinnon toimielimiin, perustamalla yhteistyöfoorumia tai jonkin elinkeinon tai tieteenalan kehittämiseen tähtäviä aluekehityshankkeita ja projekteja.

Kansallisella tasolla yhteistyöhön voidaan kannustaa lainsäädännöllä, kutsumalla korkeakoulut mukaan aluekehityspolitiikkaa toteutettaessa ja kannustamalla taloudellisesti alueelliseen vaikuttamiseen. Alueen korkeakoulut voivat myös laatia yhteisen aluestrategian.

- Kööpenhaminan yliopisto on jäsenenä Kööpenhaminan kunnan elinkeinoneuvostossa, mikä antaa mahdollisuuden vuoropuheluun kaupunginhallinnon, yritysten, työmarkkinaosapuolten sekä muiden tutkimus- ja koulutuslaitosten kanssa.
- Tukholman alueen alue- ja paikallisviranomaisten, yritysten ja yliopistojen yhteistyöelimenä toimii Södertörnin neuvottelukunta. Södertörnin kehityskeskus ja alueen yliopistot ja korkeakoulut ovat panostaneet tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeissa, joita neuvottelukunnassa toimivat paikallispoliitikot ovat ajaneet.
- Gävlen korkeakoulu ja alue- ja paikallisviranomaiset tekevät strategista yhteistyötä osana alueellisia kasvusuopimuksia (-ohjelmia). Gävlen korkeakoulu on myös perustanut yhteyksien toriksi kutsutun yhteysorganisaation. Kuntiin on vastaavasti perustettu korkeakoulun ja kuntien yhteistyötä edistäviä ja luovia keskuksia ns. ”risteyskohtia”.

- Innova Gotland on korkeakoulun ja yhteiskunnan välinen linkki, joka ylläpitää ja kehittää korkeakoulun ja yhteiskunnan yhteistoimintaa. Viking Plus -hanke on alueellisten kasvusopimusten osana syntynyt viikinkiteemainen matkailuhanke. Gotland Interactive Park -hankkeessa pyritään luomaan tiedon, ideoiden vaihdon ja yritystoiminnan kehittämisen keskus.
- Murcian aluehallitus on kehittänyt Lorcan ammattiyliopistohankkeen eri instituutioiden välisen yhteistyön pohjalta. Alueen kaksi julkista korkeakoulua osallistuvat Murcian aluehallinnon, Lorcan kaupungin ja yritysten kanssa yliopistokeskusta hallinnoivaan yhteenliittymään.
- Suomessa ammattikorkeakouluilla on lakiin perustuva alueellinen kehittämistehtävä. Korkeakoulujen arviointineuvosto valitsee joka toinen vuosi ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaikutuksen huippuyksiköt. Huippuyksikköesityksiä käytetään mm. opetusministeriön jakaman tuloksellisuusmäärärahan jaon yhtenä perusteena.
- Italiassa on käynnistetty Campus One -hanke, jonka tarkoituksena on vahvistaa korkeakoulujen yhteyksiä työmarkkinoihin sekä niihin alueisiin, joilla korkeakoulut toimivat. Hankkeeseen osallistuu 70 Italian korkeakoulujen tiedekuntaa ja 270 koulutusohjelmaa.
- The Student City -hankkeen tavoitteena on opiskelijayhteisöjen integroiminen kaupunkikehitykseen ja hyödyntäminen siinä. Hankkeessa on mukana useita eurooppalaisia kaupunkeja.
- "Taitotieto Pohjois-Suomessa – alueellisen yhteistyön kehittäminen korkea-asteen koulutuksessa" on hanke kehittää ja tiivistää korkea-asteen oppilaitosten yhteistyötä Pohjois-Suomessa. Hanke toimii ohjenuorana kehitettäessä paikallistason korkea-asteen koulutusstrategioita sekä alueellisia kehityssuunnitelmia ja osaamiskeskusohjelmia Pohjois-Suomessa.
- Lapin korkeakoulujen yhteinen aluevaikuttamisen strategia rakentuu alueen korkeakoulujen yhteiseen verkostopohjaiseen toimintamalliin, Lapin maakuntakorkeakouluun. Strategian tavoitteena on maakunnan tasapainoisen kehittäminen.
- Mikkelin kaupungissa on neljän kaupungissa toimintaa harjoittavan valtiollisen yliopiston, kunnallisen kaupunkikonserniin kuuluvan Mikkelin ammattikorkeakoulun ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen kesken muodostettu opetusministeriön osin rahoittama yliopistokeskus, jonka tavoitteena on korkeakoulutuksen ja tutkimus- ja kehitystoiminnan alueellisen vaikuttavuuden parantaminen. Yliopistokeskuksella on tiivis yhteys Mikkelin teknologiakeskukseen ja yrityshautomotoimintaan. Eräällä kärkialalla, materiaaliteknikassa (komposiitit ja pinnoitteet) Mikkelin on mukana valtakunnallisessa osaamiskeskusohjelmassa. Muillakin aloilla yhteistyö seudulla toimivien huipputeknikan yritysten kanssa on tiivistä.
- Tukholmassa Kuninkaallisen tiedeakatemian Yrittäjäys- ja pienyritystutkimusinstituutti kutsuu kuukausittain elinkeino-, koulutus-, tutkimus-, innovaatio- ja aluepolitiikasta vastaavat poliitikot ja virkamiehet kokoukseen, joihin kutsutaan professoreita ja tutkijoita ympäri maailmaa. Näissä kokouksissa välittyvät monet alueelliset kasvu- ja kehitysideat.
- Skotlannin opintosuoritus- ja tutkintorekisteriä (SCQF) sovelletaan yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen kaikkialla Skotlannissa. Hankkeen kehittämiseen ovat osallistuneet yliopistot, Skotlannin hallitus, Skotlannin tutkintoasioista vastaava viranomais- ja korkeakoulutuksen laadunvarmistusviraston Skotlannin yksikkö.
- Blekingen alueella yliopisto ja Blekingen teknologiainstituutti BTH ovat tarjonneet alueviranomaisille mahdollisuuden osallistua "Development Officen" luomiseen.
- Emilia-Romagnan alueella osaamiskeskuksia on vahvistettu luomalla korkeakoulujen, alueellisten virastojen, Italian teollisuusyhdistyksen Confindustrian, pk-yritysten sekä yritysryhmittymien yhteisiä tietokantoja. Emilia-Romagnassa on kaksi teknologiakeskusta tai tiedepuistoa, jotka sijaitsevat Parmassa ja Bolognassa.

- Perugiassa pitkäaikaisen yhteistyön keskuksena toimii korkeakoulujen, yritysten paikallisviranomaisten ja alakohtaisten järjestöjen yhteinen yhdistys TUCEP. Lisäksi alueella voidaan myöntää yritysten pyynnöstä alueellisia avustuksia.
- Sisiliassa sijaitsevan Catanian yliopiston mielestä yliopistot voisivat esimerkiksi edistää yrityksille ja paikallisviranomaisille asiantuntija-apua antavien erityisryhmien tai työryhmien perustamista. Erityisesti pienyrityksillä saattaa olla tarve lisätä taitotietoaan, jotta ne voivat tehdä osaamisesta kilpailukykyyn keskeisesti vaikuttavan tekijän.

Paikalliset ja alueelliset innovaatioverkostot sekä alueiden väliset yhteistyöverkostot

Innovaatioverkostojen avulla lisätään alueellista osaamista. Korkeakouluja ja yrityksiä yhdistävä verkosto voi toimia tiedonvaihtoforumina tai keskittyä jonkin osaamisalueen / elinkeinoelämän sektorin kehittämiseen. Innovaatioiden kaupallistamista on mahdollista tukea mm. erillisin ohjelmin.

- Gävleborgin läänissä hankitaan alueelle osaamista ja luodaan tiedonvaihtofoorumeja verkostoitumalla. Esimerkkejä tällaisista verkostoista ovat Gävlen GIS -instituutti, Creative Media Lab (CML), Interaktiivisen liiketoiminnan ryhmä sekä Pentaplius-yhteistyöhanke.
- i10-hankkeella hyödynnetään mahdollisuuksia tiedon jakamiseen ja yhteistyöhön kymmenen Itä-Englannin kumppanikorkeakoulun ja alueen yritysten ja teollisuuden välillä. Hankkeen tarkoituksena on luoda innovaatioprosesseja sekä tekniikan-/tiedonsiirtoa ja yrittäjyyttä tukeva ympäristö.
- Tiedekestusta sovelletaan Söderteljessä pedagogisena metodina. ”Tom Tits Experiment” on opettajankoulutusta ja tutkimusta koskeva pedagoginen hanke sekä kansainvälinen verkosto.
- Skotlantiin on perustettu ”ideoiden toimivuuden näyttörahassto” helpottamaan Skotlannissa vallitsevaa varhaisvaiheen rahoituksen puutetta, joka estää teknologian siirtymistä laboratorioista markkinoille.
- Siljansutbildarna on Siljanin alueen kuntien perustama organisaatio, joka on mm. perustanut korkea-asteen oppimista varten oppimiskeskuksia. Kunnallisilla oppimiskeskuksilla on maanlaajuinen Nitus-verkosto.

Koulutustarjonnan ja työvoimatarpeen yhteensovittaminen

Työvoimatarpeen ennakkointia tehdään alueellisissa toimielimissä paikallis- ja alueviranomaisten, elinkeinoelämän edustajien ja korkeakoulujen yhteistyönä. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat keskeisessä asemassa, kun alueen koulutustarjontaa sovitetaan elinkeinoelämän tarpeisiin.

- Osaamiskeskuksissa voidaan Ruotsissa sopia alue- ja paikallisviranomaisten, työelämän edustajien sekä korkeakoulujen kesken koulutustarpeiden tyydyttämisestä. Gävleborgin läänissä koulutustarjonnan ja työvoimatarpeen yhteensovittaminen tapahtuu alueellisessa koulutusneuvostossa. Koulutusneuvostossa kehitetään varoitussjärjestelmää, jonka avulla pystytään ajoissa määrittämään koulutustarpeet tarvittavan koulutuksen järjestämiseksi.
- Cornwallin yhdistyneet yliopistot (CUC) aloitteen tavoitteena on muuttaa Cornwallissa tarjottavaa korkeakoulutusta. CUC:n tavoitteena on tukea Cornwallissa toimivia tai siellä kehittyviä teollisuuden, yritystoiminnan ja ammatinharjoittamisen aloja tarjoamalla korkeakoulututkintoihin tähtäävää opetusta useissa paikoissa eri puolilla aluetta huolehtimalla tutkimuksen ja yritystoiminnan tukemisesta sekä tiedon ja teknologian siirrosta. CUC -aloitteen osana luodaan kolme uutta huippuosaamisen keskusta.
- ”Futureskills Scotland” -hanke auttaa kansalaisia, työnantajia ja muita tahoja tekemään päätöksiä, jotka perustuvat työmarkkinoista koottuun tietoon.

Korkeakoulujen kansainvälistyminen ja huippuosaamisen vahvistaminen

Korkeakoulujen kansainvälistymisessä paikallis- ja alueviranomaiset voivat mm. toimia tunnettavuuden lisäämistä edistävien toimien koordinoijina ja toisaalta suunnata kansainvälistymistä vastaamaan alueen tarpeita.

- "Studying in Stockholm" -hankkeen tarkoituksena on mm. saada Baltian maista ja muista Itämeren maista tulevat opiskelijat ja tutkijat kiinnostumaan opiskelusta jossain Tukholman alueen yliopistossa tai korkeakoulussa.
- Gävlen korkeakoulussa toimii kansainvälisten asiain sihteeristö. Sihteeristö tekee yhteistyötä mm. verkostossa, johon kuuluvat Örebron yliopisto, Mälardalenin korkeakoulu ja Taalainmaan korkeakoulu. Gävlen korkeakoulu toimii aktiivisena osapuolena kasvusopimuksiin liittyvässä kansainvälisessä toiminnassa.
- Education UK Scotland koordinoi skotlantilaisen koulutuksen edistämistä ulkomailla. Education UK Scotland toimii yhteistyössä koulutuksen tarjoajien ja muiden elinten kanssa sen varmistamiseksi, että uudet markkinoille suunnatut aloitteet on räätälöity tehokkaasti vastaamaan markkinoiden tarpeisiin.
- Scottish Networks International -ohjelma vahvistaa valikoitujen kansainvälisten jatko-opiskelijoiden koulutuksellista kokemusta, laajentaa heidän Skotlannin kokemuksiaan ja tuo kansainvälistä asiantuntemusta skotlantilaisiin yrityksiin ja organisaatioihin.
- The Scottish Enterprise/Royal Society of Edinburgh Enterprise Fellowships -ohjelman tavoitteena on edistää Skotlannin yliopistoissa ja julkisissa tutkimuslaitoksissa tehtävän huippututkimuksen tulosten kaupallista hyödyntämistä myöntämällä apurahoja kaupallisten mahdollisuuksien kehittämiseen.

Osaamiskeskukset sekä korkeakoulujen ja tiedon tuotantoon ja siirtoon erikoistuneiden yritysten yhteistyö

Osaamiskeskusten toiminnan tueksi voidaan perustaa erillisiä kehitysyhtiöitä tai yhteistyöelimiä, joiden tarkoituksena on liittää alueen korkeakoulut, paikallis- ja alueviranomaiset ja elinkeinoelämä tiiviiseen yhteistyöhön.

- Osaamiskeskusohjelmalla tuetaan Suomessa alueellisia vahvuuksia, alueiden erikoistumista sekä yhteistyötä eri osaamiskeskusten välillä. Valtion myöntämän katalyyttiluonteisen perusrahoituksen saaminen edellyttää alueen panostusta ohjelman toteuttamiseen. Culminatum Ltd Oy on eräs osaamiskeskusohjelman toteuttajista. Culminatum Ltd Oy on Uudenmaan liiton, Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä Uudenmaan yliopistojen, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän omistama kehitysyhtiö.
- Univa Ab panee alulle kaupallisia tutkimus- ja kehittämistoimeksiantoja ja koordinoi niitä elinkeinoelämän ja Lundin yliopiston välillä. Univa Ab toimii meklarina yliopiston laitosten ja elinkeinoelämän välillä.
- Juutinrauman yliopistossa (12:n alueella sijaitsevan yliopiston muodostama virtuaaliyliopisto) on perustettu neljä tiedeorganisaatiota, joista käytetään nimitystä "scientific platform" ja joihin osallistuu yliopistoja ja yrityksiä.
- Intermediary Technology Institutes (ITIs) -hankkeen tavoitteena on lisätä teknologian alan yritysten perustamista ja edistää Skotlannissa jo toimivien yritysten kehittämistä. Hankkeeseen liittyvää tutkimusta tilataan mm. Skotlannin korkea-asteen koulusektorilta.
- Helsingin yliopiston ja Helsingin teknillisen korkeakoulun kaupunkitutkimushankkeen tarkoituksena on tukea Suur-Helsingin kehittämistä sekä edistää kaupunkitutkimusta tieteellisenä tutkimusalueena. Hankkeessa on mukana opetusministeriö sekä alueen kaupungeja.

- Thüringenin osavaltion "Get up" -aloitteella edistetään teknologiaan suuntautuneiden yritysten perustamista. Jenan ammattikorkeakoulussa on teknologiansiirtotoimisto, joka on korkeakoulun ja yritysten välisten yhteydenottojen vastaanottokeskus. Osaamiskeskus "Ophtalmolnnovation Thüringen" on yksi liittovaltion opetus- ja tutkimusministeriön valitsemista voittajahankkeista. Thüringenin korkeakoulujen koulutusportaali on alueen korkeakoulujen koulutussisältöä koskeva foorumi.
- Ruotsissa Gävlen korkeakoulu panostaa mm. "exjobbpoolen" -järjestelmään, joka on tutkimusaiheiden etsimiseen ja välittämiseen kehitetty väline.

Korkeakoulutuksen monimuotoisuus ja paikallis- ja aluetason yhteistyö

Korkeakoulut voivat tehdä yhteistyötä mm. tekemällä yhteistä kehitystyötä tai kokoamalla osaamista tai resursseja yhteiseen käyttöön. Voimavarojen kokoaminen antaa mahdollisuuden laajentaa koulutustarjontaa. Huippuosaamisen vahvistaminen edellyttää korkeakoulujen erikoistumista sekä koulutustarjonnan koordinoitua.

- Tukholman yliopisto ja Kuninkaallinen teknillinen korkeakoulu ovat rakentaneet Albanovan yliopistokeskukseen fysiikka-, astronomia- ja biotekniikkakeskuksen, jossa neljän eri instituution tutkijankoulutus ja peruskoulutus on koottu samaan rakennukseen. Tässä rakennuksessa yliopistot jakavat mm. tieteelliset kirjastot, laboratoriot, henkilökunnan ja tietoverkot.
- Lundin yliopiston ja Skånen yliopiston välisenä yhteistyöelimenä toimii elintarvikekeskus, jonka tavoitteena on kyseisen elinkeinoalan kehittäminen.
- Bremenin, Greifswaldin, Hampurin, Kielin, Oldenburgin ja Rostockin yliopistot ovat muodostaneet Pohjois-Saksan yliopistojen liiton. Toiminnan painopiste liitossa on yhdessä toteutettu opiskelun ja opetuksen arviointi. Jäsenyliopistojen multimedia-asiamiehet tapaavat säännöllisesti keskustellakseen osaamiskeskussuunnitelmista ja opetusohjelmiston kehittämisestä. Vastaavia tapaamisia on myös yliopistojen EU-asiamiesten kesken. Lisäesimerkkinä liiton yhteistyöstä ovat tieteidenväliset master-opinnot sovelletussa napaseutu- ja meritieteissä ("Pomor") Pietarin maantieteellisessä tiedekunnassa.
- UHI Millenium Institute (UHI) on korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kumppanuushanke, jonka avulla yli 50 oppimiskeskusten etäverkko tarjoaa yliopistotason kurseja Skotlannin ylämaalla ja Skotlannin saarilla. Universities Scotland on puolestaan jäsenyyteen perustuva korkea-asteen koulutuksen oppilaitosten yhteenliittymä.
- Cartagenan teknillinen korkeakoulu on erikoistunut tekniseen koulutukseen, joka liittyy jo olemassa olleiden paikallisten koulutuskeskusten tarjoamaan teknisen alan opetukseen. Korkeakoulu sijaitsee Murcian perinteisellä teollisuusalueella ja sillä on yhteydet myös alueen maataloustoimintaan. Cartagenan koulutustarjontaa täydentää Murcian yliopisto. Aluehallinto koordinoi yliopistoja ja tukea niiden erikoistumista.
- SLU Omvärld on Ruotsin maatalouskorkeakoulun (SLU) organisaatio, jonka tehtävänä on mm. aikaansaada yhteistyöprojekteja elinkeinoelämän kanssa. Ideo Agro Food -säätiö toimii tutkimusalalla yhteistyössä SLU:n ja Lundin yliopiston kanssa innovaatioiden kehittämiseksi. Alnarpin alueella on käynnistynyt myös "Innovointi raja-alueilla" niminen ohjelma.

Resurssien käytön tehostaminen sekä paikallis- ja alueviranomaisten rooli korkeakoulutuksen rahoituksessa

Vaikka valtio vastaa ensisijaisesti korkeakoulutuksen rahoituksesta, osallistuvat alue- ja paikallisviranomaiset monin tavoin rahoitukseen. Paikallinen rahoitus voi olla edellytys muulle rahoitukselle. Alueen yritysten ja/tai paikallisviranomaisten rahoittamien professuurien alueellinen vaikuttavuus voi olla huomattava. Rahoituksen perusteet voidaan myös suunnata niin, että ne kannustavat alueelliseen vaikuttavuuteen.

- Suomessa professorien palkat katetaan pääasiassa valtion budjetista. Lahjoitusprofessuurit muodostavat tästä poikkeuksen. Lahjoitusprofessoreja on nykyisin Suomessa arvolta noin sata. Lahjoittajia ovat useimmiten yritykset ja kunnat.

- Gävlen korkeakoulun kehitysaloja ovat rahoittaneet sekä lääninhallitus että muut sidosryhmät. Tämän ansiosta korkeakoulun on ollut helpompi saada rahoitusta EU:n rakennerahastoista. Maanmittausvirasto ja Gävlen korkeakoulu ovat aikanaan päättäneet palkata yhteisen geomaatiikan professorin. Korkeakoulussa on kehitetty voimakkaasti etäopetusta tiiviissä yhteistyössä alueen oppimiskeskusten kanssa. Nykyään n. 25 % opiskelijoista suorittaa etäopintoja.
- Tukholman läänin maakäräjät on tukenut tiedepuistojen kehittämistä ja uuden yliopiston perustamista Huddingen yliopistollisen sairaalan yhteyteen. Tukholman kaupunki on puolestaan tukenut toiminnan kehittämistä Kistassa. Molemmilla tutkimusaloilla on nykyään kattavaa koulutus- ja tutkimustoimintaa.
- Murcian aluehallinto ja korkeakoulu saivat toukokuussa 2002 aikaan sopimuksen korkeakoulujen rahoitusmallista, joka koostuu yhdestä varainkeruujärjestelmästä ja useista varainkeruuvälineistä. Rahoituksen perustana on aluekehityksen kannalta merkityksellisten sosioekonomisten tavoitteiden saavuttaminen. Järjestelmä liittyy myös korkeakoulujen sisäisiin laatujärjestelmiin.

Kyselyyn tulleet vastaukset

- Alnarp, Ruotsi
- Blekinge, Ruotsi
- Cornwall, Yhdistynyt kuningaskunta
- Emilia-Romagna, Italia
- Gotlanti, Ruotsi
- Greater London Enterprise, Yhdistynyt kuningaskunta
- Gävleborgin lääni, Ruotsi
- Hampuri, Saksa
- Helsinki, Suomi
- Itä-Englanti, Yhdistynyt kuningaskunta
- Kööpenhamina, Tanska
- Lapin yliopisto, Suomi
- Lontoo, Yhdistynyt kuningaskunta
- Lund, Ruotsi
- Malmö, Ruotsi
- Mikkeli, Suomi
- Murcia, Espanja
- Oulu, Suomi
- Perugia, Italia
- Rotterdam, Alankomaat
- Siljanin alue, Ruotsi
- Sisilia, Italia

- Skotlanti, Yhdistynyt kuningaskunta
- South West Region, Yhdistynyt kuningaskunta
- Thüringenin osavaltio, Saksa
- Tukholma, Ruotsi
- Örebro, Ruotsi

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Kielten oppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistäminen – Toimintaohjelma 2004–2006”

(2004/C 73/06)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon ”Kielten oppimisen ja kielellinen monimuotoisuuden edistäminen – Toimintaohjelma 2004–2006” (KOM(2003) 449 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission 24. heinäkuuta 2003 lähettämän kirjeen, jossa pyydetään aiheesta alueiden komitean lausunto Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 1. heinäkuuta 2003 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon komission yksiköiden valmisteluasiakirjan ”Kielten oppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistämistä koskeva kuuleminen” (SEK(2002) 1234),

ottaa huomioon komission raportin neuvostolle ”Koulutusjärjestelmien konkreettiset tulevaisuuden tavoitteet” (KOM(2001) 59 lopullinen) sekä Euroopan koulutusjärjestelmille asetettujen tavoitteiden seurantaa koskevan yksityiskohtaisen työohjelman,

ottaa huomioon lausuntonsa komission raportista ”Koulutusjärjestelmien konkreettiset tulevaisuuden tavoitteet” (CdR 89/2001 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Alueellisten ja vähemmistökielten edistäminen ja suojeleminen” (CdR 86/2001 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa Euroopan kielten teemavuodesta 2001 (CdR 465/99 fin) ⁽³⁾,

ottaa huomioon koulutus- ja nuorisoasioiden neuvoston 14. helmikuuta 2002 antaman päätöslauselman kielellisen monimuotoisuuden ja kieltenoppimisen edistämisestä Euroopan kielten teemavuoden 2001 tavoitteiden toteuttamisen puitteissa,

ottaa huomioon ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan lokakuun 2. päivänä 2003 hyväksymän lausuntonluonnoksen (CdR 248/2003 rev.), jonka esittelijä oli Annette McNamara, (IE-EA) (Corkin kreivikunnanvaltuutettu ja South Westin aluevaltuutettu),

---

⁽¹⁾ EYVL C 19, 22.1.2002, s. 23.

⁽²⁾ EYVL C 357, 14.12.2001, s. 33.

⁽³⁾ EYVL C 156, 6.6.2000, s. 33.

sekä katsoo seuraavaa:

- 1) todellinen kansalaisten ja kansojen Euroopan unioni perustuu molemminpuoliseen ymmärtämiseen sen laajassa merkityksessä, johon kuuluu kyky kommunikoida naapureiden kanssa,
- 2) jäsenvaltiot ovat sopineet yhteisistä tavoitteista laatiessaan koulutusjärjestelmien konkreettisia tavoitteita ja asettaneet kielitaidon parantamisen painopisteeksi,
- 3) kielitaito on edellytyksenä ammatilliselle, koulutukselliselle, kulttuuriselle ja henkilökohtaiselle liikkuvuudelle, ja todella kilpailukykyinen Euroopan talous vaatii työvoimaa, jolla on monipuolinen kielitaito,
- 4) kieltenoppimisen kehittäminen ja edistäminen vaatii kokemusta välittävää ja innovatiivista kieltenopettajien koulutusta ja uusia pedagogisia menetelmiä,

hyväksyi yksimielisesti 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean kanta

Yleistä

Alueiden komitea

1.1. pitää toimintaohjelmaa erittäin myönteisenä panoksena kielten oppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistämiseen ja tukee siinä esitettyjä tavoitteita 1) edistää kaikkien kansalaisten elinikäistä, lapsuudesta alkavaa kielten oppimista, 2) parantaa kieltenopetuksen laatua sekä 3) luoda Euroopan unioniin kielimyönteisempi ympäristö.

1.2. pitää myönteisenä komission toimintaohjelmaa tehdessään käyttämää lähestymistapaa eli ohjelman perustamista Euroopan kielten teemavuoden 2001 kokemusten ja arviointien pohjalta sekä laajan kuulemisprosessin toteuttamista sen valmisteluvaiheessa.

1.3. katsoo, että toimintaohjelman tavoitteet ovat kunnianhimoisia mutta tarpeellisia, ja uskoo, että niiden toteuttaminen edellyttää vankkaa sitoutumista kaikilta, erityisesti jäsenvaltioilta.

1.4. hyväksyy sen, että toimintaohjelmalla täydennetään jäsenvaltioiden ja alue- ja paikallisviranomaisten toteuttamia toimia ja että sen toteutus perustuu nykyisten toimintaohjelmien käytettävissä oleviin resursseihin. Komitea kuitenkin katsoo, että käytettävissä olevat resurssit eivät riitä näin tärkeään tavoitteeseen.

1.5. katsoo, että toimintaohjelman englanninkielisessä toisinnossa esiintyvät termit "multilingualism" (suomeksi "monikielisyys") ja "multiculturalism" (suomeksi "monikulttuurisuus") pitäisi korvata termeillä "plurilingualism" ja "pluricultu-

ralism", koska nämä antavat paremman käsityksen toimintaohjelman tavoitteista kuvaamalla karttuvaa viestintätaitoa, johon kaikki kieleen liittyvä taito ja kokemus vaikuttaa ja jossa kielet ovat yhteydessä ja vaikuttavat toisiinsa.

1.6. on samaa mieltä siitä, että on suosittava monien eri kielten oppimista ja varottava de facto valtakielen syntymisen tukemista.

1.7. pitää myönteisenä toimintasuunnitelmassa tunnistetuja kielten oppimiseen liittyviä lisäetuja, joihin kuuluvat kognitiiviset ja äidinkielen taidot. Siirrettäviä ja kehitettäviä taitoja, kuten kommunikointi-, esiintymis-, raportointi-, analyttisiä ja ongelmanratkaisutaitoja, on myös korostettava. Taidoilla on merkittävä osa kehitettäessä yrittäjähenkistä ympäristöä osana Lissabonissa asetettua tavoitetta tehdä EU:sta "maailman kilpailukykyisin osaamistalous".

1.8. pitää myönteisenä sitä, että toimintasuunnitelmassa painotetaan "viestintäkykyä" äidinkielen puhujan taidon" sijaan, sillä se vastaa paremmin todellista kieltenoppimisprosessia. Kuitenkin komitean mielestä toimintaohjelmassa esitetty päätelmä, että aktiivinen osaaminen on tärkeämpää kuin passiivinen kielitaito, ei aina pidä paikkaansa, ja komitea pitäisi parempana, että komission yksikköjen valmisteluasiakirjassa mainittu "osittainen kielitaito" saisi vastaavan huomion toimintaohjelmassa.

1.9. on sitä mieltä, että toimintaohjelmassa painotetaan huomattavasti vieraiden kielten oppimista verrattuna huomioon, jonka toisen kielen opiskelijat saavat. Koska maahanmuutto lisääntyy sekä Euroopan unioniin että sen sisällä, komitea katsoo, että toisen kielen oppiminen kaikissa ikäryhmissä on entistä tärkeämpää siirtolaisryhmien kotouttamiseksi tehokkaasti vastaanottajamaahan.

Alueelliset erot kielitaidossa

Alueiden komitea

1.10. panee merkille, että ehdotetussa toimintaohjelmassa Euroopan komissio hyväksyy sen, että kaikkia suunnitelman tavoitteita ei voida saavuttaa kaikissa jäsenvaltioissa asetettuun määräaikaan mennessä. Komitean mielestä se voi suurentaa Euroopan unionin alueiden eroja kielitaidossa.

1.11. on siksi huolestunut siitä, että toimintasuunnitelma ei sisällä ehdotuksia, jotka koskevat ilmeisiä kielitaidossa esiintyviä, eurobarometrissa 2001 havaittuja alueellisia eroja, ja katsoo, että kielten oppimisen ja kielitaidon alueellisia näkökohtia olisi painotettava toimintaohjelmassa enemmän, koska molemmissa esiintyy alueellista vaihtelua.

1.12. tukee näin ollen ajatusta siitä, että jäsenvaltiot tekevät kieliselvityksen tarpeiden tunnistamiseksi, kielikoulutuspolitiikan muotoilemiseksi ja kielitaidossa esiintyvien erojen tasoittamiseksi.

Kielten oppimista koskevat toimet

Alueiden komitea

1.13. katsoo, että eurooppalainen kielisalkku (EKS) on käytännöllinen väline kielten oppimisessa, koska 1) se kannustaa kieltenopiskelijoita kirjaamaan kaikki puhumansa kielet ja arvostamaan niitä taitotasoon katsomatta, 2) se kannustaa opiskelijoita kirjaamaan ulkomailla opiskeluun käytetyn ajan kattavamman yhteenvedon esittämiseksi, 3) se edistää kielten oppimista koskevien strategioiden kehittämistä tarkistuslistojen avulla, 4) se antaa opiskelijoille mahdollisuuden esittää saavutuksensa työnantajille ja kurssien johtajille sekä 5) se helpottaa kurssien räätälöintiä opiskelijan tarpeisiin ja tavoitteisiin. Komitea uskoo siksi, että EKS:n avulla on mahdollista muuttaa kieltenopetusta unionissa ja että se ansaitsee suuremman huomion toimintaohjelmassa.

1.14. pitää myönteisenä suositusta ulottaa sisällön ja kielen integroitu opetus (CLIL) erityisesti korkea-asteen tieteidenvälisiin tutkintoihin, jotka sisältävät vieraskielisiä osia, mutta on myös selvillä siitä, että se voi asettaa opiskelijoille lisävaatimuksia.

1.15. tukee Euroopan neuvoston yhteistä eurooppalaista kieliviitekehystä (CEF) ja katsoo, että sitä olisi korostettava enemmän toimintaohjelmassa, koska se luo viitekehyksen kansallisille kokeille ja tutkinnoille. Tässä mielessä se pitää myönteisenä ehdotettua konferenssia, jossa suunnitellaan menetelmiä CEF:n käytön tukemiseksi kielitaidon testaamisessa ja todistusten myöntämisessä.

1.16. uskoo, että luokat, joiden oppilailla on erilaiset taustat, tarjoavat rikkaan ympäristön suvaitsevaisuuden, avoimuuden ja kulttuurienvälisen taitojen kehitykselle. Tämän varmistamiseksi komitea katsoo, että kaikkien jäsenvaltioiden opettajankoulutusohjelmien pitäisi sisältää kulttuurienvälisen opintojen osuus.

1.17. uskoo, että varhainen kielten oppiminen on tukeva pohja tulevalle kielitaidolle, ja kannustaisi tukemaan ensimmäisen asteen kouluille suunniteltuja kieltenopetusohjelmia, kuten Irlannissa toteutettu aloite ”nykykieliä ensimmäisen asteen koulussa”. Tällaiset ohjelmat pitäisi ulottaa useampaan kouluun ja kieleen, mukaan luettuna valtioiden virallisten kielten opettaminen toisena kielenä.

Nykyiset toimintaohjelmat

Alueiden komitea

1.18. katsoo, että Sokrates- ja Leonardo da Vinci -ohjelmilla on erittäin myönteinen vaikutus opettajien koulutuksen kehittämiseen, kielitaidon parantamiseen sekä kielten oppimisen edistämiseen. Komitea kuitenkin uskoo, että on tarpeen lisätä tietoisuutta ohjelmien kielten oppimiseen liittyvien monien toimien hakuprosesseista ja yksinkertaistaa niitä, koska siten lisätään kielten oppimista koskeviin toimenpiteisiin osallistumista, joka on tähän saakka ollut liian vähäistä.

1.19. tukee yhteydenpidon lisäämistä Erasmus- ja paikallisten opiskelijoiden välillä sekä isäntäkorkeakoulujen toimia Erasmus-opiskelijoiden kannustamiseksi antamaan keskustelu- ja kulttuuritunteja paikallisissa kouluissa ja yhteisökeskuksissa tai korkeakouluissa, joihin he ovat kirjoittautuneet.

1.20. pitää myönteisenä ehdotusta edistää Erasmus-opiskelijoiden osallistumista Sokrates-ohjelmaan osallistuvien maiden vähiten käytettyjen ja opettajien kielten kursseille.

1.21. pitää myönteisenä sitä, että toimintasuunnitelmassa ystävyyskaupunkisuhteiden rooli, joka niillä voi olla muiden kulttuurien ymmärtämisessä ja kielten oppimisessa paikallistasona, tunnustetaan sisällyttämällä monikielisyys tuleviin ystävyyskaupunkiohjelman puitteissa tehtyihin ehdotuspyyntöihin.

Kielellinen monimuotoisuus

Alueiden komitea

1.22. hyväksyy sen, että kielten oppiminen ja kielellinen monimuotoisuus ovat aiheita, joita voidaan lähestyä hyvin eri tavoin eri tasoilla, ja tunnustaa, että alue- ja paikallisviranomaisilla on tässä suhteessa merkittävä tehtävä.

1.23. pitää myönteisenä, että toimintaohjelmassa kannustetaan valtakunnallisia ja alueellisia viranomaisia edistämään kielellistä monimuotoisuutta rohkaisemalla aktiivisesti opettamaan ja oppimaan niin monia eri kieliä kuin mahdollista, myös alueellisia, vähemmistö-, siirtolais- sekä viittomakieliä.

1.24. panee merkille, että vaikka EU:n keskeiset yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä kulttuurialan ohjelmat ovat avoimia kaikkien kielten puhujille, se ei ehkä riitä kaikille kieliryhmille. Komitea katsoo, että on kiinnitettävä erityishuomiota alue- ja vähemmistökielten tukemiseen Euroopan alueellisten ja vähemmistökielten peruskirjan mukaisesti.

2. Alueiden komitean suositukset

Alueiden komitea

2.1. kehottaa komissiota korvaamaan toimintaohjelman englanninkielisessä toisinnossa esiintyvät termit "multilingualism" (suomeksi "monikielisyys") ja "multiculturalism" (suomeksi "monikulttuurisuus") termeillä "pluriculturalism" ja "pluriculturalism", koska nämä antavat paremman käsityksen toimintaohjelman tavoitteista.

2.2. suosittelee, että toimintaohjelmassa tiedotetaan paremmin siitä, että siirrettävät taidot liittyvät kielten oppimiseen.

2.3. ehdottaa, että toimintaohjelmassa tunnustetaan paremmin "osittaisen kielitaidon" merkitys vieraiden kielten oppimisessa.

Alueelliset erot kielitaidossa

Alueiden komitea

2.4. kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan Euroopan neuvoston jäsenvaltioilleen antamaa suositusta ja tekemään kieli selvityksen, jonka tarkoituksena on tarpeiden tunnistaminen ja asianmukaisen kielikoulutuspolitiikan muotoileminen.

2.5. kehottaa määrittelemään toimintaohjelmassa kriteerit, jotka antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden tehdä kielitaitoselvityksen huonommassa asemassa olevien alueiden määrittämiseksi, jotta koko Euroopan unionissa voidaan toteuttaa kohdennettuja toimenpiteitä vallitsevien epätasapainotilojen taustoittamiseksi.

Kielten oppimista koskevat toimet

Alueiden komitea

2.6. suosittelee, että jäsenvaltiot yhdessä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa kehittävät ja lisäävät eurooppalaisen kieli salkun (EKS) käyttöä kaikilla tasoilla, ensimmäisen asteen oppilaista aikuisopiskelijoihin.

2.7. katsoo, että jos CLIL:n soveltamista laajennetaan, niin opiskelijoille on tarjottava riittävästi tukea, kuten pienryhmäkoulutusta ja tiimiopetusta kouluissa.

2.8. kehottaa ehdotettua CEF:n käyttöä käsittelevää konferenssia (toimen II.6.4 puitteissa) luomaan yhteisesti sovitun menetelmän, jonka avulla CEF:ää voidaan soveltaa yhdenmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa ja siten helpottaa tutkintostandardien ja kielikurssitodistusten määrittelemistä tutkintojen avoimuuden ja sen seurauksena työntekijöiden ja opiskelijoiden liikkuvuuden lisäämiseksi.

2.9. tukee kansalliskielten ja jäsenvaltiossa virallisen kielen aseman omaavien alueilla puhuttujen kielten opettamista vieraina kielinä kaikenikäisille siirtolaisryhmille, jotta ne kotoutuisivat paremmin isäntäyhteisöihinsä, ja pitää erittäin tärkeänä, että toimintaohjelmassa tuettaisiin ammatillista koulutusta, parhaiden käytäntöjen kartoittamista ja levittämistä tällä alalla ja muita toimia sen varmistamiseksi, että tällaisessa opetuksessa vaadittavia taitoja on käytettävissä kaikissa jäsenvaltioissa.

2.10. kehottaa kaikkien jäsenvaltioiden opettajankoulutuksesta vastaavia sisällyttämään kulttuurienvälisten opintojen osuuden kaikkiin ohjelmiin eikä ainoastaan kieltenopettajien kursseihin.

Nykyiset toimintaohjelmat

Alueiden komitea

2.11. kehottaa Euroopan komissiota yksinkertaistamaan kielten oppimista koskevien Sokrates- ja Leonardo da Vinci-ohjelmien tukien hakumenettelyjä ja vastaavasti asiasta vastuussa olevia valtion virastoja kohottamaan ohjelmien profiilia ja luomaan tietoisuutta varmistaakseen suuremman osanoton ohjelmien kieltenoppimista koskeviin toimiin.

2.12. kehottaa laatimaan ja levittämään parhaiden käytäntöjen esimerkkejä siitä, miten vaihto-ohjelman kautta tulleiden opiskelijoiden sekä paikallisten opiskelijoiden ja heidän yhteisöjensä välillä voidaan parantaa integraatiota ja keskinäisiä yhteyksiä.

2.13. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioiden virastoja tekemään tiivistä yhteistyötä myös alue- ja paikallisviranomaisten sekä yliopistojen kanssa alueilla, joilla vähiten käytettyjä ja opetettuja kieliä puhutaan, entistä useampien Erasmus-opiskelijoiden kannustamiseksi osallistumaan näiden kielten kurseille ennen Erasmus-vaihtoaan.

2.14. pyytää, että osana ystävyyskaupunkeja koskevien tulevien ehdotuspyyntöjen monikielisyysnäkökohtaa painotetaan myös "e-ystävyysskouluja" koulujen välisten pedagogisten kumppanuuksien rakentamiseksi, kielten oppimisen ja kulttuurien välisen vuoropuhelun vaalimiseksi ja yhteiskunnan monikielisyttä ja monikulttuurisuutta koskevan tietoisuuden lisäämiseksi.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Kielellinen monimuotoisuus

Alueiden komitea

2.15. ehdottaa, että perustetaan kielten oppimista ja kielellistä monimuotoisuutta koskeva monivuotinen ohjelma, joka perustuisi Euroopan kielten teemavuoden 2001 menestykseen ja toimintaohjelman kokemuksiin, monikielisyden hyväksyvän ilmapiirin luomiseen liittyvien toimien tukemiseksi, kokemusten vaihtamiseksi ja kielten oppimisen hyötyjen korostamiseksi. Ohjelmassa tulisi myös varata asianmukainen osuus käytettävissä olevista varoista alue- ja vähemmistökielten tukemiseen.

2.16. tukee Euroopan parlamentissa käsiteltävinä olevia ehdotuksia EU:n kielellistä monimuotoisuutta ja kielten oppimista käsittelevän viraston perustamiseksi valvomaan toimintaohjelman täytäntöönpanoa sekä edistämään monikielistä Eurooppaa ja kielimyrönteistä ympäristöä.

Seurantatoimet

Alueiden komitea

2.17. katsoo, että kun EU:n kielellistä monimuotoisuutta ja kielten oppimista käsittelevää virastoa ei vielä ole, ehdotus perustaa pysyvä korkean tason ryhmä avustamaan toimintaohjelman täytäntöönpanon seurannassa on hyvä. Komitea katsoo, että korkean tason ryhmä voisi toimia myös kielten oppimista koskevan politiikan kehitystä käsittelevänä keskustelufoorumina, ja ehdottaa edelleen, että komitea olisi edustettuna ryhmässä, ottaen huomioon panoksen, jonka alue- ja paikallisviranomaiset voivat antaa toimintaohjelman tavoitteiden toteuttamiseen ja politiikan kehittämiseen tällä alalla.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheista:

- ”Komission kertomus ”Parempi säädöskäytäntö 2002”, ja
- ”Komission tiedonanto ”Yhteisön säännösten päivittäminen ja yksinkertaistaminen”

(2004/C 73/07)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon työvaliokuntansa 8. huhtikuuta 2003 tekemän päätöksen antaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan viidennen kohdan nojalla ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokunnan tehtäväksi lausunnon valmistelu aiheista ”Komission kertomus – Parempi säädöskäytäntö 2002” (KOM(2002) 715 lopullinen ja ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yhteisön säännösten päivittäminen ja yksinkertaistaminen” KOM(2003) 71 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklan ja Amsterdamin sopimuksen pöytäkirjan,

ottaa huomioon Eurooppa-valmistelukunnan 13. kesäkuuta 2003 hyväksymän perustuslaillista sopimusta koskevan luonnoksen, joka esitettiin neuvoston puheenjohtajalle Roomassa 18. heinäkuuta 2003 (CONV 850),

ottaa huomioon neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin Thessalonikissa 20. kesäkuuta tekemän sääntelyn laadun parantamista koskevan sopimuksen (ks. puheenjohtajan päätelmien 49 kohta),

ottaa huomioon Euroopan komission tiedonannon ”Yhteisön säännösten päivittäminen ja yksinkertaistaminen” (KOM(2003) 71 lopullinen ja SEK(2003) 165),

ottaa huomioon Euroopan komission 10. kertomuksen aiheesta ”Parempi säädöskäytäntö 2002” (KOM(2002) 715 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission toimintasuunnitelman ”Lainsäädännön yksinkertaistaminen ja parantaminen” (KOM(2002) 278 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission tiedonannon vaikutustenarvioinnista (KOM(2002) 276 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission tiedonannon ”Eurooppalainen hallintotapa: Lainsäädännön parantaminen” (KOM(2002) 275 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin mietintöluonnoksen aiheesta lainsäädännön yksinkertaistaminen ja parantaminen (A5-0443/2002),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin mietinnön aiheesta ”Parempi säädöskäytäntö 2000, 2001” (A5-0100/2003),

ottaa huomioon 21. päivänä marraskuuta 2002 antamansa lausunnon aiheesta ”Yhteisön välineiden yksinkertaistaminen” (CdR 263/2002 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon 13. päivänä huhtikuuta 2000 antamansa lausunnon aiheesta ”Säädöskäytännön parantaminen 1999” (CdR 18/2000 fin) ⁽²⁾,

⁽¹⁾ EUVL C 73, 26.3.2003, s. 73.

⁽²⁾ EYVL C 226, 8.8.2000, s. 60.

ottaa huomioon 15. päivänä syyskuuta 1999 antamansa lausunnon aiheesta ”Säädöskäytännön parantaminen 1998: Yhteinen vastuu” (CdR 50/1999 fin) (1),

ottaa huomioon 15. päivänä syyskuuta 1999 antamansa lausunnon aiheesta ”Alueiden ja paikallisyhteisöjen rooli EU:n lainsäädännön täytäntöönpanossa” (CdR 51/1999 fin) (2),

ottaa huomioon 11. päivänä maaliskuuta 1999 antamansa lausunnon aiheesta ”Kohti todellista subsidiariteetin kulttuuria: Alueiden komitean vetoomus” (CdR 302/1998 fin) (3),

ottaa huomioon ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokuntansa syyskuun 26. päivänä 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 62 /2003 rev. 2), jonka esittelijä oli Tandridgen hallintopiirivaltuuston johtaja (Leader) Gordon Keymer (UK-EPP),

hyväksyi yksimielisesti 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean kanta

Alueiden komitea

1.1. suhtautuu myönteisesti komission asettamiin säädöskäytännön parantamista ja yksinkertaistamista koskeviin tavoitteisiin.

1.2. toistaa kantansa, jonka mukaan EU:n lainsäädännön tulisi olla selkeää, helppolukuista, ymmärrettävää, ja sen tavoitteissa tulisi ottaa huomioon suhteellisuusperiaate. EU:n lainsäädännön tulisi ennen kaikkea olla tarkoituksenmukaista ja tarpeellista. AK suhtautuu myönteisesti siihen, että luonnoksessa perustuslaillisesta sopimuksesta ehdotetaan oikeudellisten välineiden määrän merkittävää vähentämistä sekä oikeudellisten termien yksinkertaistamista, mistä unionin kansalaiset hyötyvät.

1.3. muistuttaa, että Amsterdamin sopimukseen liitetyn pöytäkirjan 6 kohdassa todetaan, että ”yhteisö antaa säädöksiä vain siltä osin kuin on se on tarpeen”. Pöytäkirjan 9 kohdan mukaan paikallisille viranomaisille, taloudellisille toimijoille ym. aiheutuvan taloudellisen tai hallinnollisen rasituksen ”olisi pysyttävä mahdollisimman pienenä, ja sen olisi oltava suhteessa tavoitteeseen”.

1.4. katsoo, että koska AK edustaa paikallis- ja alueyhteisöjä, sillä on luonteva tehtävä puhua toissijaisuusperiaatteen puolesta etenkin kun otetaan huomioon, että luonnoksessa perustuslailliseksi sopimukseksi toissijaisuusperiaate laajennetaan koskemaan hallinnon paikallis- ja alueellisuutta. AK:lla on siten perusteltu tehtävä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisen valvomisessa, johon tulisi lukea mukaan myös oikeus nostaa kante yhteisöjen tuomioistuimessa näiden periaatteiden noudattamisen laiminlyönnistä.

1.5. katsoo, että kaikkien EU:n toimielinten ja muiden EU:n elinten sekä jäsenvaltioiden hallitusten on noudatettava toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita, jotta voidaan varmistaa, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä kansalaisia. Useassa tapauksessa tämä edellyttää, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat ratkaisevasti päätöksentekoon. Tässä on tukeuduttava paikallisen itsehallinnon eurooppalaiseen peruskirjaan.

1.6. suhtautuu myönteisesti komission tavoitteisiin kehittää CELEXiä ja siihen liittyviä tiedonhankintavälineitä, jotta voimassa olevaan säännöstöön on helpommin saatavilla, ja jotta asianosaisten osallistumista voidaan näin tukea.

1.7. pahoittelee, että aikaisemmat tavoitteet lainsäädännön yksinkertaistamiseksi (kuten vuoden 1996 SLIM-aloite) ovat epäonnistuneet. Tämä on erityisen valitettavaa, sillä unioniin liittyvien maiden on omaksuttava tarpeettoman laaja, 97 000 sivua käsittävä yhteisön säännöstö.

1.8. katsoo, että viranomaisille ja yrityksille koituu sääntelyn purkamisen ja EU:n lainsäädännöstä aiheutuvan rahoitussellisen ja hallinnollisen taakan vähentämisen sekä lainsäädännön tarkan kustannus-hyötyanalyysin perusteella kustannussäästöjä ja että näillä toimenpiteillä vapautetaan vähäisiä henkilö- ja taloudellisia resursseja tuottavampaan työhön. Tällä tavoin EU voi ottaa askeleen eteenpäin kohti strategista tavoitettaan tulla maailman kilpailukykyisimmäksi ja dynaamisimmaksi tietoon perustuvaksi taloudeksi.

1.9. katsoo, että kun alue- ja paikallishallintoa kuullaan aikaisessa vaiheessa lainsäädäntöä valmisteltaessa, täytäntöönpanoon liittyvät ongelmat sekä rahoitussellinen ja hallinnollinen rasite voidaan määrittää ja ratkaista. Näin voidaan parantaa EU:n lainsäädännön yleistä laatua, käytettävyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta.

(1) EYVL C 374, 23.12.1999, s. 11.

(2) EYVL C 374, 23.12.1999, s. 25.

(3) EYVL C 198, 14.7.1999, s. 73.

1.10. suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti laajan vaikutusten arvioinnin kokeilemiseen vuoden 2003 aikana. Kun otetaan huomioon, että vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on arvioida muun muassa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamista, AK pahoittelee kuitenkin sitä, että tähän mennessä julkaistuissa arviointiraporteissa on kiinnitetty vain vähän tai ei lainkaan huomiota alue- tai paikallisviranomaisiin kohdistuviin vaikutuksiin jopa niissä tapauksissa, joissa kyseiset elimet vastaavat lopulta aloitteen täytäntöönpanosta tai tukemisesta.

2. Alueiden komitean suositukset

Alueiden komitea

2.1. suosittelee perinteisestä sääntelystä poikkeavien vaihtoehtojen käyttämistä ja sitä, että muiden kuin sääntelyyn perustuvien välineiden käyttämistä harkittaisiin. Kansallisten lakien keskinäistä tunnustamista ja lähentämistä olisi myös käytettävä enemmän ”ylhäältä annetun sääntelyn” ja yhdenmuokaistamisen sijasta.

2.2. suosittelee, että sääntelytuloksia olisi vertailtava eri viranomaisten välillä, kuten jäsenvaltioiden ja unionin ulkopuolisten maiden välillä, jotta parhaimmista käytännöistä voitaisiin oppia tehokkaimmalla tavalla.

2.3. kehottaa jäsenvaltioiden hallituksia parantamaan yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanoprosesseja. Tähän sisältyy myös se, että avaintoimijoita kuten paikallis- ja alueviranomaisia ja niitä edustavia järjestöjä kuultaisiin jäsenvaltioiden tasolla enemmän. Jäsenvaltioita kehoitetaan pidättymään siitä, että ne asettaisivat säädösten soveltamiselle lisäedellytyksiä niitä täytäntöön pannessaan (ns. goldplating).

2.4. toistaa, että AK:n tulisi saada oikeus nostaa kanne Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa toissijaisuusperiaatteen noudattamisen laiminlyönnistä niiden säädösten osalta, joista sitä on kuultu, kuten Eurooppa-valmistelukunnan valmistelussa sopimusluonnoksessa määrätään. Kanneoikeus vaikuttaa huomattavalla tavalla AK:n resursseihin ja sisäiseen organisaatioon.

2.5. suosittelee, että AK:n tulisi olla jäsenvaltioiden parlamenttien rinnalla mukana suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevassa ennakkoarvostusjärjestelmässä.

2.6. suosittelee, että komission tuleviin kertomuksiin aiheesta ”Parempi säädöskäytäntö” lisätään kooste Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävällä aikavälillä antamista, toissijaisuusperiaatteen rikkomista koskeneista tuomioista.

2.7. kehottaa – vaikka komissio on sitoutunut vaikutustenarviointia koskevien uusien tavoitteiden toteuttamiseen –, että komissio ryhtyy toimiin sellaisen entistä tehokkaamman järjestelyn kehittämiseksi, jonka avulla voitaisiin arvioida säädösehdotusten vaikutusta, mukaan lukien niistä paikallis- ja alueviranomaisille ja muille toimien täytäntöönpanoon osallistuville osapuolille aiheutuvaa taloudellista ja hallinnollista taakkaa. Järjestelyn tulisi myös sisältää arviointi siitä, miksei muu kuin sääntelyyn perustuva toimi ole riittävä, ja siinä tulisi myös ottaa huomioon mahdollisuus olla ryhtymättä minkäänlaisiin toimiin. Vaikutustenarvioinnin tulisi olla dynaamista, eli sitä tulisi jatkuvasti päivittää päätöksentekomenettelyn aikana neuvoston ja parlamentin sisällyttämien muutosten esiintuomiseksi, kuten komissio on suositellut.

2.8. kehottaa, että kuulemista kehitetään ja että se tapahtuisi aikaisemmassa vaiheessa päätöksentekoa. AK suhtautuu myönteisesti komission äskettäisiin aloitteisiin tässä asiassa. Lausuntopyyntöä koskevaan asiakirjaan tulisi liittää alustava vaikutustenarviointi, jotta asiasta kiinnostuneet toimijat saisivat tietoa toimeen liittyvistä vaihtoehtoista, riskeistä, kustannuksista, hyödyistä ja niistä osapuolista, joiden asemaan aiotut toimet vaikuttavat.

2.9. suosittelee, että voimassa olevan lainsäädännön yksinkertaistamista ja kodifointia koskevaan ohjelmaan sisällytettäisiin selvitys siitä, onko vanhentuneen ja liian raskaan lainsäädännön kumoaminen mahdollista etenkin siinä tapauksessa, kun säädöksille on olemassa vaihtoehtoja. AK suhtautuu myönteisesti vuoden 2002 toimintasuunnitelmaan, jossa kaikkiin uusiin säädöksiin sitoudutaan sisällyttämään lainsäädännön tarkistamista ja sen voimassaolon päättymistä koskeva lauseke. AK kehottaa, että näitä toimia sovellettaisiin täysimääräisesti. Komitea ilmaisee valmiutensa avustaa komissiota sellaisen lainsäädännön yksinkertaistamisessa, jolla on vaikutuksia alue- ja paikallisviranomaisiin.

2.10. suosittelee selkeän testausmallin kehittämistä, jonka avulla voidaan konkreettisesti tapauksissa selvittää, onko kyseinen toimenpide toissijaisuusperiaatteen mukainen. Tätä testausmallia voitaisiin soveltaa myös, kun yhteisön säännösten ajankohtaistamisen ja yksinkertaistamisen yhteydessä tarkistetaan voimassa olevia säädöksiä. Näin saataisiin poistettua toissijaisuusperiaatetta vastaan rikkovat säädökset.

2.11. suosittelee, että toissijaisuus- ja tarkoituksenmukaisuusperiaatteet sisällytettäisiin niiden indikaattoreiden luetteloon, joiden avulla yhteisön säännöstöä kartoitetaan sen yksinkertaistamista varten.

2.12. suosittelee, että pohdittaisiin itsenäisen, neuvoa-antavan asiantuntijaryhmän perustamista valvomaan vaikutusarviointeja, varmistamaan objektiivisuus ja kannustamaan hyvien käytäntöjen noudattamiseen. Ryhmään voisi kuulua laki-

miehiä ja lainsäädäntöön liittyvissä tehtävissä työskenteleviä henkilöitä eri elimistä AK mukaan luettuna, ja se antaisi komissiolle asiantuntijaneuvoja komission tarkastellessa systemaattisesti säädösehdotuksia ja arvioidessa yhteisön voimassaolevaa säännöstöä sen kumoamista, kodifiointia tai yksinkertaistamista ajatellen. Ryhmään voisi kuulua neuvonantajia yritysmaailmasta tai se voisi työskennellä rinnan tällaisten neuvonantajien kanssa, ja se täydentäisi AK:n poliittista roolia päätöksentekoprosessin myöhemmissä vaiheissa.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen paikallinen ja alueellinen ulottuvuus”

(2004/C 73/08)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon työvaliokuntansa 1. heinäkuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan viidennen kohdan nojalla tekemän päätöksen antaa ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokunnan tehtäväksi laatia lausunto aiheesta ”Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen paikallinen ja alueellinen ulottuvuus”,

ottaa huomioon Tampereella, Laekenissa, Sevillassa ja Thessalonikissa kokoontuneiden Eurooppa-neuvostojen päätelmät,

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille ”Tulostaulu vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumisen seuraamiseksi Euroopan unionissa: puolivuotispäivitys (vuoden 2003 alkupuolisko)” (KOM(2003) 291 lopullinen, 22. toukokuuta 2003),

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille ”Tulostaulu vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutumisen seuraamiseksi Euroopan unionissa: puolivuotispäivitys (vuoden 2002 loppupuolisko)” (KOM(2002) 738 lopullinen, 16. joulukuuta 2002),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselman vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta vuonna 2002 saavutetusta edistyksestä (esittelijä: Sarah Ludford, B5-0193/2003),

ottaa huomioon Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan ehdotuksen Euroopan perustuslakisopimukseksi (CONV 850/03), etenkin vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen ankuroimisen sopimusehdotuksen I osaan (41 artikla) ja III osaan (158–178 artikla),

ottaa huomioon antamansa lausunnot vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevista yksittäisistä lainsäädäntöehdotuksista etenkin unionin ulkopuolisten maiden kansalaisten maahanmuuton, työhönoton ja integraation aloilla,

ottaa huomioon ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokunnan syyskuun 26. päivänä 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 61/2003 rev. 2), jonka esittelijä oli Peter Winter, Saarlouisin piirikunnanjohtaja (DE–PSE),

ottaa huomioon AK:n ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokunnan Casertassa 7. marraskuuta 2003 järjestetyssä seminaarissa ”Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen paikallinen ja alueellinen ulottuvuus” käymät keskustelut, joissa korostettiin tarvetta vahvistaa eri hallintotasojen keskinäistä täydentävyyttä ja kehittää toimielinten välistä yhteistyötä unionin tasolla,

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean kanta

Alueiden komitea

1.1. muistuttaa, että se on jo antanut lausuntoja komission yksittäisistä lainsäädäntöhankkeista etenkin unionin ulkopuolisten maiden kansalaisten maahanmuuton, työhönoton ja integraation aloilla.

1.2. on myös sitä mieltä, että kun ajatellaan Tampereen huippukokouksessa (lokakuussa 1999) tehtyä päätöstä sekä Laekenin (joulukuussa 2001), Sevillan (kesäkuussa 2002) ja Thessalonikin (heinäkuussa 2003) huippukokouksissa tehtyjä jatkopäätöksiä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen luomista varten tarvittavia lainsäädännöllisiä ja operatiivisia toimia koskevasta lainsäädäntöohjelmasta ja kyseisen ohjelman suurta merkitystä.

1.3. ja kun otetaan huomioon Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan ehdotus unionin tulevaksi perustuslakisopimukseksi, on laadittava vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta sekä Tampere-prosessia kokonaisuudessaan käsittelevä lausunto.

1.4. toteaa, että koska vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen sääntelypoliittisia välineitä koskeva lainsäädäntö päättyy piakkoin, on vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamista käsiteltävä tässä lausunnossa pääasiassa aloilla ”rikollisuuden ehkäisy ja välttäminen” sekä ”unionin alueella laillisesti oleskelevien unionin ulkopuolisten maiden kansalaisten sosiaalinen ja taloudellinen integraatio”.

1.5. toteaa tässä yhteydessä, että koska Eurooppa-valmistelukunnan sopimusehdotuksessa ei mainita useiden jäsenvaltioiden toimivalta-alueen mukaista alue- ja paikallistason osallistumista, on lausunnossa käsiteltävä myös institutionaalista näkökohtia.

2. Alueiden komitean suositukset

Alueiden komitea

2.1. toteaa, että vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttaminen on hyvin tärkeää niin kansalaisille kuin alue- ja paikallisyhteisöille, ja viittaa tässä yhteydessä seuraavassa siteerattuihin Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmiin, joissa kansalaisulottuvuus tuodaan selkeästi esille. ”Euroopan unioni on jo luonut kansalaisilleen vaurauden ja rauhan yhteisen alueen keskeiset osat: yhtenäismarkkinat, talous- ja rahaliitto sekä kyky vastata maailmanlaajuisiin poliittisiin ja taloudellisiin haasteisiin. Amsterdamin sopimuksen haasteena on nyt varmistaa, että vapaus, johon kuuluu oikeus liikkua vapaasti koko unionissa, on kaikkien ulottuvilla turvallisissa ja oikeudenmukaisissa oloissa. Näin vastataan kansalaisten usein esiin tuomiin ja tärkeinä pitämiin asioihin, mikä vaikuttaa välittömästi heidän päivittäiseen elämäänsä.”⁽¹⁾ ”Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen olisi perustuttava avoimuuden ja demokraattisen valvonnan periaatteisiin. Meidän on käytävä avointa vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa tällaisen alueen periaatteista kansalaisten hyväksynnän ja tuen vahvistamiseksi. Viranomaisten nauttiman luottamuksen säilyttämiseksi olisi kehitettävä yhteiset, viranomaisten integriteettiä koskevat vaatimukset.”⁽²⁾

⁽¹⁾ Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmät, 15. ja 16. lokakuuta 1999, Kohti vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa unionia: Tampereen toimintalinjat, kohta 2.

⁽²⁾ Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmät, 15. ja 16. lokakuuta 1999, Kohti vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa unionia: Tampereen toimintalinjat, kohta 7.

2.2. vahvistaa tämän näkökannan ja toteaa, että kansalaisilla on oikeus odottaa unionilta, että se pyrkii torjumaan vakavan rikollisuuden aiheuttamaa uhkaa heidän vapaudelleen ja laillisille oikeuksilleen. Tämä edellyttää yhteisiä toimia, jotta rikollisuutta ja rikosorganisaatioiden syntymistä ehkäistään ja torjutaan koko unionissa. Poliisivoimia ja oikeudellisia resursseja on asetettava yhteisesti käyttöön, jotta taataan, ettei unionissa voida piilotella rikollisia tai rikoksista saatuja tuloja.

2.3. muistuttaa tässä yhteydessä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen vertikaalisesta ulottuvuudesta, joka muodostuu kyseisen alueen toteuttamisen erilaisista edellytyksistä yksittäisillä alueilla, kansalaisläheisyydestä sekä alue- ja paikallisviranomaisten toimivallasta. Komitea kiinnittää huomiota tarpeeseen lisätä Euroopan unionin kansalaisten turvallisuutta jokapäiväisessä elämässä erityisesti kaupunkialueilla.

2.4. muistuttaa siitä, että

- alue- ja paikallisyhteisöt ovat useissa jäsenvaltioissa vastuussa sekä oikeus-, poliisi- ja sisäasioista että lainsäädännöstä ja sen täytäntöönpanosta
- kunnat ovat turvallisuutta ja yleistä järjestystä koskevan toimivaltansa puitteissa itsehallintoyksikköinä tai – jäsenvaltiokohtaisen toimivaltajaon mukaisesti – valtion toimeksiannosta paikallisesti vastuussa uhkien torjunnasta
- alue- ja paikallisyhteisöt tarjoavat lukuisia yleishyödyllisiä palveluja, joilla ehkäistään rikollisuutta sekä edistetään sosiaalista ja taloudellista integraatiota.

2.5. muistuttaa lisäksi siitä, ettei vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta toteuteta abstraktilla oikeusalueella, vaan omaleimaisilla konkreettisilla alueilla, joille saattaa olla tyypillistä esimerkiksi unionin ulkopuolisten maiden kansalaisten voimakas keskittyminen, sosiaalinen ja taloudellinen syrjäytyminen, keskimääräistä korkeampi rikollisuusaste tai sijainti unionin ulko- ja sisärajoilla. Näiden alueiden sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen kehitys on usein huomattavasti vaikeutunut, ja niillä on huomattava ylimääräinen hallinto- ja maksutaakka.

2.6. edellyttää, että myös Euroopan unioni kunnioittaa paikallis- ja aluetason vastuualoja ja toimii kaikissa asianomaisissa tilanteissa yhteistyössä toimivaltaisten tahojen kanssa.

2.7. muistuttaa unioniin liittyvien maiden ulkorajoilla sijaitsevien alueiden ja kuntien erityisongelmista, sillä niiden on lyhyen ajan kuluessa alettava hoitaa tärkeitä tehtäviä unionin ulkorajojen turvaamiseksi.

2.8. toteaa lisäksi, että korkean turvallisuustason ylläpitäminen nykyisen unionin sisä- ja ulkorajoilla sekä tulevien jäsenvaltioiden sisärajoilla edellyttää jatkossakin erityistoimia.

2.9. korostaa, että juuri vapauden turvaaminen ja rikollisuudelta suojeleminen tyydyttävät ihmisten perustarpeita. Näissä yhteyksissä yhteistyössä toimivan unionin hyöty käy kansalaisille erityisen selväksi. Sisäisestä turvallisuudesta huolehtiminen on usein alue- ja paikallisviranomaisten vastuulla.

2.10. kehottaa ryhtymään tässä yhteydessä toimenpiteisiin turvallisuustason ylläpitämiseksi rajatylittävän yhteistyön avulla (monikielisuuden edistäminen, rajanylityspaikkojen avaaminen, paikallisten poliisiviranomaisten, kauppakamarien, yleissivistävien ja ammattikoulujen sekä nuorisotyön alan yhteistyö).

2.11. kehottaa luomaan asianomaisissa jäsenvaltioissa oikeudelliset edellytykset raja-alueilla sijaitsevien alue- ja paikallisyhteisöjen ja muiden julkisten elinten yhteistyösopimuksille.

Tampere-ohjelman toteuttaminen

2.12. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta luotaessa tulisi avoimuuden ja demokraattisen valvonnan periaatteiden olla keskeisellä sijalla. On edistettävä kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävää avointa vuoropuhelua kyseisen alueen tavoitteista ja periaatteista, jotta kansalaiset hyväksyvät sen ja tukevat sitä.

2.13. on näin ollen samaa mieltä Euroopan parlamentin kanssa siitä, että juuri vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen kaltaisessa arkaluonteisessa poliittisessä asiassa demokraattinen vastuu on välttämätöntä.

2.14. toteaa tyytyväisenä, että komission laatiman, vuoden 2003 alkupuoliskoa koskevan viimeisimmän tulostaulun mukaan Tampere-ohjelman toteutuksen viivästykset on voitu osittain kuroa umpeen ja että Kreikan ja Italian puheenjohtajuuskausien aikana toimien yhtenä painopisteenä on ollut aikataulun noudattaminen.

2.15. panee kuitenkin huolestuneena merkille komission tulevan Tampere-ohjelmaa arvioidessaan siihen tulokseen, että on olemassa vaara, että ”tätä myönteistä arviointia himmentää kuitenkin jonkin verran lopullinen tulos: eräiden säädösten sisältö on laimentunut verrattuna Tampereella alun perin laadittuihin tavoitteisiin” ja että lainsäädäntöhankkeissa ”jäädään pienimmän yhteisen nimittäjän tasolle, mikä tarkoittaa, että Euroopan tasolla jäädään vaille yhteisestä toiminnasta saatavaa lisäarvoa”.

2.16. vaatii uuden EU-ohjelman (Tampere II) laatimista rikollisuuden ja terrorismin vastaisen yhteisen taistelun jatkamiseksi sen jälkeen kun Tampereen huippukokouksen päätöksellä käynnistetyt työt vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen luomiseksi on saatettu päätökseen.

2.17. vaatii, että – mikäli se on käytännön toteutuksen kannalta oleellista – vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevaa lainsäädäntöä ja operatiivisia toimia laadittaessa otetaan huomioon seuraavat näkökohdat:

- seurausten arviointi tehokkuuden, toteutettavuuden ja kustannusten suhteen
- läheisyysperiaate
- ennaltaehkäisyyn perustuvan uhkientorjunnan mahdollisuuden tutkiminen
- yhteensopivuus erityisistä alueellisista ja paikallisista ominaispiirteistä johtuvien seikkojen ja institutionaalisten edellytysten kanssa
- tiedotus, koordinointi ja arviointi.

Operatiiviset toimet vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamiseksi

2.18. ilmaisee tyytyväisyytensä Thessalonikin huippukokouksen päätelmiin, sillä Eurooppa-neuvosto sekä kiirehti Tampere-ohjelman päättämistä määräaikaan mennessä (touku-kuussa 2004) etenkin turvapaikka- ja maahanmuuttoasioissa että käsitteli vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamiseksi tarvittavia yhteisön rahoitusvälineitä sekä kustannusten jakomekanismeja unionin alueella laillisesti oleskelevien unionin ulkopuolisten kansalaisten integraation yhteydessä.

2.19. kannattaa etenkin sitä, että rahoitusedellytykset vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamiseksi on määrä luoda juuri tällä alue- ja paikallisenäkökulmasta tärkeällä integraatiotoimien alalla.

2.20. on tyytyväinen unionin ulkopuolisten maiden kansalaisten integraatiota koskevien kokeiluhankkeiden toteuttamiseen ja toivoo, että näin saadaan yleisesti hyödyllistä tietoa lupaavista menettelytavoista myös alue- ja paikallistasolla. Tätä tietoa voidaan mahdollisesti levittää kokemuksiä käsittelevien kertomusten ja käsikirjojen muodossa.

2.21. kehottaa laatimaan lisätutkimuksia, joissa tutkitaan politiikan nivoutumisen edellytyksiä ja välineitä unionin, alueiden ja kuntien toiminta-alojen välillä esimerkiksi tapaustutkimusten avulla.

2.22. panee myönteisesti merkille, että Euroopan pakolaisrahaston, jonka varoista 15 prosenttia käytetään alue- ja paikallistason hankkeisiin, on määrä jatkaa toimintaansa vuoden 2004 jälkeen ja että sille aiotaan myöntää nykyistä enemmän varoja.

2.23. panee kiinnostuneena merkille, että komission yksiköt tutkivat parhaillaan mahdollisuutta hyödyntää rakennerahastoja sekä Urban- ja Interreg-yhteisöaloitteita vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteutusvälineiden tukemiseksi ja kehittämiseksi alueellisissa ja paikallisissa toimintakeskuksissa.

2.24. kehottaa unionin rakennepoliittisten välineiden suhteuttamiseksi ottamaan käyttöön sellaisia osoittimia kuin ”tilanne EU:n ja liittyvien valtioiden sisä- ja ulkorajoilla” sekä ”maahanmuuttoalueet”.

2.25. kannattaa komission aikomusta esittää vielä tämän vuoden aikana tiedonanto rikollisuuden ehkäisystä unionin toiminnan painopisteiden perustana.

Alue- ja paikallisyhteisöjen sekä alueiden komitean osallistuminen vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamiseen

2.26. vaatii, että alue- ja paikallisyhteisöjen edustajat osallistuvat niiden nykyisten ja tulevien ohjelmien elinten toimintaan, joiden tavoitteena on vaihtaa kokemuksia vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen suhteen.

2.27. toteaa, että kun vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamiseen tähtäävä politiikka yhteisöllistettiin Maastrichtin ja Amsterdamin sopimusten myötä, alueiden, kuntien ja niiden EU-tason elimen eli alueiden komitean osallistumista ei otettu asianmukaisesti huomioon. Komitea muistuttaakin tässä yhteydessä, että useissa jäsenvaltioissa alueyhteisöt ovat keskushallinnon sijaan vastuussa oikeus- ja sisäasioista ja että ne on näin ollen kutsuttava mukaan laatimaan vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisen edellyttämiä lainsäädännöllisiä ja operatiivisia toimia. Komitea vaatii, että perustuslakisopimusta koskevia tekstiehdotuksia täydennetään tämän mukaisesti.

2.28. vaatii tässä yhteydessä, että Eurooppa-valmistelukunnassa toimivan alueiden komitean tarkkailijaryhmän tekemät muutosehdotukset sisällytetään perustuslakisopimuksen artikloihin, jotta otettaisiin huomioon useissa jäsenvaltioissa vallitsevat toimivaltasuhteet. Kyse on seuraavista artikloista:

– **Perustuslakisopimuksen I osa**

- 41 artikla [vapauden, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttaminen]

– **Perustuslakisopimuksen III osa**

- 160 artikla [jäsenvaltioiden parlamenttien rooli]
- 161 artikla [arviointimekanismit]
- 162 artikla [operatiivinen yhteistyö]

- 164 artikla [viranomaisten yhteistyö]
- 283 artikla [oikeudellinen valvonta]
- 167 artikla [turvapaikka-asiat]
- 170 artikla [oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla]
- 171 artikla [rikosoikeudellinen menettely]
- 173 artikla [rikollisuuden ehkäiseminen]
- 177 artikla [Europol].

2.29. vaatii, että alueiden komitea kutsutaan osallistumaan asianmukaisesti lainsäädäntäprosessiin sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamiseksi suunniteltuihin komiteoihin.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

*Alueiden komitean
puheenjohtaja
Albert BORE*

Alueiden komitean lausunto aiheista:

- ”Ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön toimintaohjelmasta unionin aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi”, ja
- ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava sen varmistamiseksi, että kaikki unionin kansalaiset voivat osallistua vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaaleihin laajentuneessa unionissa”

(2004/C 73/09)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston päätökseksi yhteisön toimintaohjelmasta unionin aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi (KOM(2003) 276 lopullinen – 2003/0116 (CNS)),

ottaa huomioon komission tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava sen varmistamiseksi, että kaikki unionin kansalaiset voivat osallistua vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaaleihin laajentuneessa unionissa (KOM(2003) 174 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission 8. elokuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 8. huhtikuuta 2003 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon ehdotuksen sopimukseksi Euroopan perustuslaista (CONV 850/03), joka esiteltiin Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle Roomassa 18. heinäkuuta 2003 ja johon sisältyy Eurooppa-neuvoston Nizzassa 7. joulukuuta 2000 antama Euroopan unionin perusoikeuskirja,

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 19 artiklan 2 kohdan, joka koskee äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa,

ottaa huomioon komission tiedonannon direktiivin 93/109/EY soveltamisesta Euroopan parlamentin vaaleissa kesäkuussa 1999 – Toisessa jäsenvaltiossa asuvien unionin kansalaisten äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa (KOM(2000) 843 lopullinen),

ottaa huomioon kolmannen kertomuksen unionin kansalaisuuden toteutumisesta (KOM(2001) 506 lopullinen) ja Euroopan parlamentin sitä koskevan mietinnön (C5-0656/2001),

ottaa huomioon komission kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevan direktiivin 94/80/EY soveltamisesta,

ottaa huomioon 21. marraskuuta 2002 antamansa lausunnon aiheista ”Komission kolmas kertomus unionin kansalaisuuden toteutumisesta” ja ”Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevan direktiivin 94/80/EY soveltamisesta” (CdR 121/2002 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon valkoisen kirjan eurooppalaisesta hallintotavasta (KOM(2001) 428 lopullinen),

ottaa huomioon 13. maaliskuuta 2002 antamansa lausunnon aiheista ”Eurooppalainen hallintotapa – Valkoinen kirja” ja ”Komission tiedonanto – Euroopan unionin tiedotus- ja viestintäpolitiikan uusi yhteistyökehys” (CdR 103/2001 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon 3. heinäkuuta 2003 antamansa lausunnon aiheesta ”Eurooppalaisesta hallintotavasta annetun valkoisen kirjan seuranta”, (CdR 19/2003 fin) ⁽³⁾,

⁽¹⁾ EUVL C 73, 26.3.2003, s. 53.

⁽²⁾ EYVL C 192, 12.8.2002, s. 24.

⁽³⁾ EUVL C 256, 24.10.2003, s. 24.

ottaa huomioon 21. marraskuuta 2002 antamansa lausunnon aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan unionin tiedotus- ja viestintästrategia” (KOM(2002) 350 lopullinen) (CdR 124/2002 fin) (1),

ottaa huomioon ”perustuslakiasiat ja eurooppalainen hallintotapa” -valiokunnan 26. syyskuuta 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 170/2003 rev.), esittelijä: Anthony Vesej (IE, EA), Borderin aluevaltuutettu ja Cavanin kreivikunnanvaltuutettu,

- 1) katsoo, että Euroopan unionin ja sen toimielinten tuominen lähemmäs kansalaisia kutsumalla heidät mukaan osallistuvaan demokratiaan sekä tekee Euroopan yhdentymisen hyväksyttäväksi että synnyttää Euroopan unioniin kuuluvuuden tunteen,
- 2) katsoo, että 10 uuden jäsenvaltion liittyessä unioniin Euroopan parlamentin vaalit kaudeksi 2004–2009 pidetään 25 jäsenvaltion unionissa,
- 3) katsoo, että laajentuminen toteutuu virallisesti 1. toukokuuta 2004, ja Euroopan parlamentin vaalien äänestyspäivät ovat 10. ja 13. kesäkuuta 2004,
- 4) katsoo, että liittyvien valtioiden on saatettava direktiivi 93/109/EY voimaan ja toteutettava tarpeelliset toimet Euroopan parlamentin vaalien järjestämiseksi vuonna 2004,
- 5) katsoo, että unionin kansalaisuutta edistävien ohjelmien pääasiallinen tehtävä on suoraan tai epäsuorasti saada kansalaiset tietoisiksi kansalaisuutensa eurooppalaisesta ulottuvuudesta, johon sisältyy heidän äänioikeutensa ja vaalikelpoisuutensa Euroopan parlamentin vaaleissa; tämä on tärkeää erityisesti unionin laajentuessa 25 jäsenvaltion unioniksi vuonna 2004,

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean kanta

Ehdotukset toimiksi, joilla voidaan varmistaa kaikkien unionin kansalaisten osallistuminen vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaaleihin laajentuneessa unionissa

Yhteisön toimintaohjelma unionin aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi

Alueiden komitea

1.1. on tyytyväinen ehdotukseen neuvoston päätökseksi yhteisön toimintaohjelmasta unionin aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi.

1.2. katsoo, että EU:n velvollisuus kansalaisiaan kohtaan on saada heidät tietoisiksi kansalaisuutensa eurooppalaisesta ulottuvuudesta.

1.3. on vakuuttunut siitä, että kansalaisläheisen ja demokraattisen unionin saavuttamiseksi kansalaisten kanssa on kommunikointava entistä läheisemmin selkeällä ja helposti ymmärrettävällä kielellä ja heidän tietoisuuttaan omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan on vahvistettava. Tällä tavoin EU:n kansalaiset pääsevät osallistumaan julkiseen keskusteluun, mikä puolestaan vakuuttaa heidät siitä, että EU ottaa huomioon heidän kiinnostuksen kohteensa ja huolenaiheensa (toiveet ja pyrkimykset).

1.4. korostaa unionin aktiivisen kansalaisuuden ja Euroopan parlamentin vaalien äänestysprosentin välistä yhteyttä.

1.5. on tyytyväinen komission neuvostolle ja Euroopan parlamentille antamaan tiedonantoon direktiivin 93/109/EY soveltamisesta vuoden 2004 kesäkuussa pidettäviin Euroopan parlamentin vaaleihin.

1.6. on samaa mieltä komission kanssa, joka korostaa, että on pantava täysimääräisesti täytäntöön sekä lainsäädännön että käytännön tasolla direktiivi 93/109/EY. Se koskee toisessa jäsenvaltiossa asuvien unionin kansalaisten äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa.

1.7. painottaa, että on syytä varmistaa ajoissa, että kaikilla muiden EU-maiden kansalaisilla on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa vuonna 2004.

1.8. luottaa siihen, että jäsenvaltiot ja liittyvät valtiot ottavat huomioon komission tiedonannon direktiivin 93/109/EY soveltamisesta Euroopan parlamentin vaaleissa kesäkuussa 1999 (2) ratkaistakseen tuolloin havaitut ongelmat.

(1) EUVL C 73, 26.3.2003, s. 46.

(2) KOM(2000) 843 lopullinen.

1.9. on tyytyväinen jäsenvaltioiden tähän mennessä antamiin sitoumuksiin tiedottaa kirjeitse muiden EU-maiden äänioikeutetuille kansalaisille heidän äänioikeudestaan silloin kun se on taloudellisesti mahdollista.

1.10. ehdottaa, että valtio-, alue- ja paikallistason viranomaisia kehoitetaan toimimaan nykyistä aktiivisemmin yksilöitäessä muiden EU-maiden kansalaisia ja tiedotettaessa heille vaaliluetteloon merkitsemisestä ja äänioikeudesta.

2. Alueiden komitean suositukset

Yhteisön toimintaohjelma unionin aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi

2.1. kehottaa painokkaasti neuvostoa hyväksymään mainitun päätöksen varmistaakseen, että tämä säädös tulee voimaan varainhoitovuodesta 2004 eikä estä jo alkaneita myönteisiä

toimia, joita toteutetaan muun muassa voimassa olevien budjettikohtien ja ystävyyssuhteiden puitteissa.

2.2. kehottaa painokkaasti, että pyritään kaikin tavoin saamaan suuri yleisö tietoiseksi olemassa olevien ryhmien toiminnasta aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi.

2.3. kehottaa laittamaan EU:n Internet-sivuille linkin tällaisiin ryhmiin sekä asettamaan asiaa koskevat selvitykset, pöytäkirjat, tulokset ja muut merkitykselliset tiedot saataville linkin kautta.

2.4. kannattaa ehdotusta, jonka mukaan ohjelman maantieteellinen kattavuus on syytä ulottaa jäsenvaltioihin, mutta suosittaa, että rahoitusta lisätään ainakin 50 miljoonalla EUR:lla ohjelman viisivuotiskauden aikana, jotta se kattaisi tulevat jäsenvaltiot, sillä kausi on ainutlaatuinen tulevissa jäsenvaltioissa unionin kansalaisuudesta muodostuvan kuvan kannalta.

2.5. kehottaa painokkaasti tekemään ehdotuspyyntöjen aikana saatavilla olevat avustusselvitykset, hakemuslomakkeet ja kaikki liiteasiakirjat, ”käyttäjystävällisiksi” ja helpotajuisiksi.

Suositus 1

1 artikla – (Ohjelman tarkoitus)

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>1. Tällä päätöksellä perustetaan yhteisön toimintaohjelma unionin aktiivisen kansalaisuuden alalla toimivien organisaatioiden ja tämän alan toimien tukemiseksi.</p> <p>Ohjelman tarkoituksena on:</p> <p>a) edistää Euroopan unionin arvoja ja tavoitteita</p> <p>b) lähentää Euroopan unionin kansalaisia ja toimielimiä toisiinsa</p> <p>c) saada kansalaiset tiiviisti mukaan Euroopan unionin yhdentymistä koskeviin pohdintoihin ja keskusteluihin</p> <p>d) lujittaa suhteita ja lisätä vaihtoa ohjelmaan osallistuvien maiden kansalaisten välillä erityisesti ystävyyssuhteita kehittämällä</p> <p>e) edistää aktiivisen ja osallistuvan kansalaisuuden edistämiseen sitoutuneiden organisaatioiden aloitteita.</p>	<p>1. Tällä päätöksellä perustetaan yhteisön toimintaohjelma unionin aktiivisen kansalaisuuden alalla toimivien organisaatioiden ja tämän alan toimien tukemiseksi.</p> <p>Ohjelman tarkoituksena on:</p> <p>a) edistää Euroopan unionin arvoja ja tavoitteita</p> <p>b) lähentää Euroopan unionin kansalaisia ja toimielimiä toisiinsa</p> <p>c) saada kansalaiset tiiviisti mukaan Euroopan unionin yhdentymistä koskeviin pohdintoihin ja keskusteluihin</p> <p>d) antaa etenkin nuorille tietoa heidän unionin kansalaisuudestaan</p> <p>e) lujittaa suhteita ja lisätä vaihtoa ohjelmaan osallistuvien maiden kansalaisten välillä erityisesti ystävyyssuhteita kehittämällä</p> <p>f) edistää aktiivisen ja osallistuvan kansalaisuuden edistämiseen sitoutuneiden organisaatioiden aloitteita.</p>

Perustelu

Eurooppa-neuvoston 14. ja 15. joulukuuta 2001 antamiin päätelmiin liitettyssä Laekenin julistuksessa todetaan, että Euroopan unionin on vastattava perushaasteisiin, joista yksi on seuraava: ”Miten Eurooppa-hanketta ja unionin toimielimiä voidaan tuoda kansalaisia ja varsinkin nuoria lähemmäksi?” Tämän vuoksi ohjelman tavoitteena tulisi olla antaa nuorille tietoa heidän unionin kansalaisuudestaan. Ohjelmassa tulisi antaa etusija sellaisille toimille, joilla kannustetaan tämän tavoitteen saavuttamiseen.

Suositus 2

Koko asiakirjaa koskeva muutosehdotus

Korvataan.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
kunnat	~~kunnat~~ alue- ja paikallisviranomaiset

Perustelu

Useissa jäsenvaltioissa kunnat eivät ole hallintotaso. Euroopan komission valkoisessa kirjassa eurooppalaisesta hallintotavasta viitataan paikallis- ja alueviranomaisten rooliin. Ilmaisun ”paikallis- ja alueviranomaiset” kattaa kaikki alue- ja paikallishallinnon tasot, ja sen vuoksi tulisi käyttää sitä.

Suositus 3

Lisätään uusi artikla 3 artiklan jälkeen

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p><u>3 artikla – (Tiedottaminen)</u></p> <p>Tämän ohjelman kohdekäyttäjien erityispiirteiden vuoksi pyritään erityistoimin varmistamaan, että Euroopan komissio ja jäsenvaltiot tiedottavat tehokkaasti ohjelmasta.</p>

Perustelu

Neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin hiljattain antamissa lausumissa korostetaan, että on tarpeen edistää aktiivista unionin kansalaisuutta. Hallintotapaa koskevassa komission valkoisessa kirjassa painotetaan kansalaisten osallistumista politiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon sekä kansalaisyhteiskunnan ja siihen kuuluvien organisaatioiden osallistumista. Sen vuoksi tulisi pyrkiä kaikin tavoin tiedottamaan suurelle yleisölle ohjelmasta, jotta voidaan varmistaa mahdollisimman aktiivinen osallistuminen.

Ehdotukset toimiksi, joilla voidaan varmistaa kaikkien unionin kansalaisten osallistuminen vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaaleihin laajentuneessa unionissa

2.6. kehottaa painokkaasti niitä liittyviä valtioita, jotka eivät ole vielä saattaneet voimaan direktiiviä 93/109/EY, saattamaan sen voimaan varmistaakseen, että sitä noudatetaan täysimääräisesti hyvissä ajoin ennen liittymistä.

2.7. kehottaa painokkaasti ilmoittamaan kaikille kotivaltionsa ulkopuolella asuville unionin kansalaisille, joilla on äänioikeus ja vaalikelpoisuus liittymispäivästä lukien, näistä oikeuksista mahdollisimman aikaisin ja mikäli mahdollista jo ennen liittymispäivää, jotta he voivat käyttää oikeuttaan.

2.8. kehottaa painokkaasti nykyisiä jäsenvaltioita ryhtymään erityistoimiin laatiakseen tai kootakseen luetteloja tulevien uusien jäsenvaltioiden mahdollisista äänestäjistä, koska liittymisajankohdan ja Euroopan parlamentin vaalien ajankohdan välinen aika on lyhyt.

2.9. kehottaa Euroopan komissiota ottamaan vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaalit painopistealaksi vuoden 2004 viestintästrategiassa.

2.10. jotta voidaan tiedottaa kaikille Euroopan unionin kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaaleissa, suosittaa harkittavan seuraavia toimia:

- tiedotuskampanjoja, joissa käytetään hyväksi audiovisuaalista materiaalia ja uutta teknologiaa
- valistusmateriaalin jakamista opetuslaitoksissa, valtiollisissa, alueellisissa ja paikallisissa toimielimissä, sairaaloissa jne.
- innovatiivisten ja kustannustehokkaiden viestintäkeinojen käyttämistä, kuten virallisen kirjeenvaihdon leimaamista tai merkitsemistä helposti tunnistettavilla logoilla, sekä ilmaisten tiedotusnumeroiden käyttöönottoa.

2.11. suosittaa, että materiaali, jota jäsenvaltio lähettää alueellaan asuville muiden EU-maiden äänioikeutetuille kansalaisille tiedottaakseen heille äänioikeudesta, laadittaisiin laajentuneen unionin virallisilla kielillä silloin kun se on taloudellisesti mahdollista. Lisäksi kaikkeen kyseisessä valtiossa asuvien muiden EU-maiden kansalaisten kanssa käytävään viralliseen kirjeenvaihtoon tulisi liittää tarkat yhteystiedot, jotta he voivat saada tietoa äänioikeudesta.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – Yhdenmukainen tuotepolitiikka – Elinkaariajattelu politiikan perustana”

(2004/C 73/10)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille ”Yhdenmukainen tuotepolitiikka – Elinkaariajattelu politiikan perustana” (KOM(2003) 302 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission 18. kesäkuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 2. heinäkuuta 2002 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”kestävä kehitys” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Vihreä kirja yhdenmukaisesta tuotepolitiikasta” (KOM(2001) 68 lopullinen) (CdR 98/2001 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Komission tiedonanto kuudennesta ympäristöä koskevasta Euroopan yhteisön toimintaohjelmasta Ympäristö 2010: Tulevaisuutemme valinta – Kuudes ympäristöä koskeva toimintaohjelma sekä Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi ympäristöä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta (2001–2010)” (KOM(2001) 31 lopullinen) (CdR 36/2001 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon ”kestävä kehitys” -valiokunnan syyskuun 29. päivänä 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 159/2003 rev.), jonka esittelijä oli Sachsen-Anhaltin maapäivien jäsen Tilman Tögel (DE/PSE),

katsoo, että

- 1) yhdenmukaisella tuotepolitiikalla voidaan toteuttaa kestävä kehitys ja luonnonvarojen vastuullisempi hallinta, sillä tähän asti sovellettu, tuotantoon ja jätehuoltoon kohdistunut ympäristöalan sääntelypolitiikka ei enää vastaa kestäväälle ympäristöpolitiikalle asetettuja vaatimuksia. Lisäksi yhdenmukaisessa tuotepolitiikassa ympäristöpolitiikan näkökulmaa laajennetaan siten, että se käsittää tuotteen koko elinkaaren, eli myös käyttövaiheen,
- 2) alueiden komiteassa edustettuina olevat alue- ja paikallisyhteisöt ovat erityisen kiinnostuneita menestyksekkästä ja hyvin toimivasta yhdenmukaisesta tuotepolitiikasta, koska sillä voidaan helpottaa ja tukea huomattavasti heidän tehtäviään, kuten tehokkaiden jätteenkäsittelylaitosten perustamista ja ylläpitoa,
- 3) yhdenmukaisen tuotepolitiikan toimeenpanossa hyötyä on ainoastaan yhteensopivasta ja synergioita hyödyntävästä eri välineiden muodostamasta kokonaisuudesta, joka kattaa vapaaehtoiset toimet, sääntelytoimet (velvoitteet ja kiellot), tarjontaan suunnatut toimet (tuotesuunnittelu), kysyntään suunnatut toimet (julkinen hankinta, kuluttajavalistus) sekä kannusteet (ympäristömerkki, ympäristötase).
- 4) yhdenmukaisessa tuotepolitiikkaan liittyvistä vaatimuksista ja näkökohdista (tuotteen haitattomuus, teknologian seurausten arviointi, luonnonvarojen suojaaminen, ulkoisten ympäristökustannusten sisällyttäminen tuotteen hintaan) on keskusteltu jo vuosia, ja ne muodostavat painopisteen kestävyysstrategioiden ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävien konkreettisten toimenpiteiden kehittämisessä, jossa pyritään tyydyttämään nykysukupolven tarpeet sellaisella luonnonvarojen ja ympäristön säästäväällä tavalla, ettei se tapahdu tulevien sukupolvien kustannuksella ja niille jää riittävä liikkumavara omien tarpeittensa täyttämiseksi,

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

⁽¹⁾ EYVL C 357, 14.12.2001, s. 53.

⁽²⁾ EYVL C 357, 14.12.2001, s. 44.

1. Alueiden komitean kanta

Alueiden komitea

1.1. arvostaa Euroopan komission pyrkimystä kehittää yhdenmennyttä tuotepolitiikasta merkittävä kestävä ympäristöpolitiikan väline.

1.2. pahoittelee, ettei AK:ta ole kirjattu niiden toimielinten luetteloon, jotka ovat ottaneet kantaa vihreään kirjaan, ja toivoo että EU:n perustuslain hyväksymisen myötä komissio tiedostaa paremmin alueiden komitean roolin neuvoa-antavana elimenä (ks. perustuslakiehdotuksen I osan IV osaston II luvun 31 artiklan 1 kohta ja III osan VI osaston I luvun 292 artikla ja seuraavat artikkelit, pöytäkirja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta).

1.3. korostaa tässä yhteydessä, että alueet ja paikallisyhteisöt ovat keskeisiä toimijoita yhdenmennyttä tuotepolitiikan toimeenpanossa, sillä useimmissa Euroopan yhteisön maissa niiden alue- ja paikallisviranomaiset ovat vastuussa jätteenkäsittelystä eli tuotteen elinkaaren loppuvaiheesta. Lisäksi alue- ja paikallisviranomaiset toimivat asiakkaina markkinoilla ja voivat siis oleellisesti edistää yhdenmennyttä tuotepolitiikkaa noudattavan hankintapolitiikan menestystä.

1.4. pitää erityisen tervetulleena aikomusta laatia ympäristöstävällisiä hankintoja koskeva käsikirja ja tunnustaa tehtäväkseen toimia ympäristöstävällisten julkisten hankintojen edistäjänä.

1.5. on vakuuttunut siitä, että vapaaehtoisuus ja yhteistyöluonne ovat merkittäviä edellytyksiä yhdenmennyttä tuotepolitiikan menestykselle.

1.6. pitää kuitenkin välttämättömänä luoda sitovat oikeudelliset puitteet ympäristöstävällisen ajattelun ja toiminnan toteuttamiseksi.

1.7. pitää valittavana, että komissio on nyttemmin luopunut yhdenmennyttä tuotepolitiikkaan liittyvästä arvonlisäveropolitiikasta, jota vielä vihreässä kirjassa käsiteltiin menestyssä lupaavana välineenä.

1.8. katsoo, että komission esittämät yhdenmennyttä tuotepolitiikan eri välineet on koottava yhteen ja pitää tervetulleena, että komissio tarjoaa tähän tarkoitukseen viestintäkanavaa.

1.9. haluaa selkeyttää, että komissio ei käsittele yhdenmennyttä tuotepolitiikan yhteydessä tuottajan vastuukysymystä mahdollisena keinona sisällyttää loppuun käytettyjen tuotteiden jätteenkäsittelystä aiheutuvat kustannukset uusien tuotteiden hintoihin eikä siis myöskään elinkaariajattelun edistämiskeinona.

1.10. pyytää tähän liittyen uudelleen komissiota selvittämään tulevassa tiedonannossaan, millä tuotealoilla on mahdollista soveltaa määrätietoisesti ympäristövahinkovastuun vaatimuksia ympäristökustannusten tehokkaaksi sisällyttämiseksi tuotteiden hintoihin.

2. Alueiden komitean suositukset

Alueiden komitea

2.1. katsoo, että jätteen syntymisen ehkäisemistä ja kierrätystä koskevaa teemakohtaista strategiaa käsittelevää komission tiedonantoa ja yhdenmennyttä tuotepolitiikkaa käsittelevää komission tiedonantoa on tarkasteltava jätehuollon kannalta yhtenä kokonaisuutena. Erityisesti jätteen syntymisen ehkäisemiseen liittyvät tavoiteasettelut ja tehtävät tulisi sisällyttää ensisijaisesti yhdenmennyttä tuotepolitiikkaan, koska ne voidaan toteuttaa huomattavasti kohdennetummin yhdenmennyttä tuotepolitiikan kuin jätehuoltoalan välineillä.

2.2. toistaa yhdenmennyttä tuotepolitiikkaa koskevasta vihreästä kirjasta antamansa lausunnon⁽¹⁾ 2.22 kohdassa esittämänsä ehdotuksen, että eurooppalaisen aloitteen avulla kerätäisiin alue- ja paikallisviranomaisten kokemuksia jätteenkäsittelystä ja koottaisiin näin palautetta, jätteen syntymisen ehkäisemisen huomioon ottamiseksi tuotteiden suunnittelu- ja käyttövaiheessa.

2.3. pitää tarpeellisena määrittellä käsite "tuotteen elinkaari", sillä tiedonannosta syntyy käsitys, että tuotteen elinkaari päättyy sen käyttökelpoisuuden loppumisen myötä. Jätteen syntymisen ehkäisy ja käytöstä poistetuista tuotteista huolehtiminen jäävät siis huomiotta. On myös selvitettävä, lasketaanko elinkaaren tuotteen esiasteitakin (puolivalmisteita jne.).

2.4. katsoo tarpeelliseksi, että komissio pyrkii aktiivisesti ja herkeämättä siihen, että tuotteen oikeaa hintaa etsitään sisällyttämällä ulkoiset ympäristökustannukset hintoihin, jolloin keskihinta kuvastaa tarkkaan tuotteen ympäristövaikutuksia.

2.5. pitää toivottavana, että komissio antaa viranomaisille suunnattuja tiedotustoimia – kuten käytännön käsikirjan yhdenmennyttä tuotepolitiikan mukaisista hankinnoista – täysinmääräisesti myös harvoin julkisia hankintoja tekevien toimijoiden käyttöön. Näillä toimijoilla ei välttämättä ole teknisiä edellytyksiä komission Internet-viestintäkanavan käyttämiseksi.

(1) CdR 98/2001 fin.

2.6. katsoo, että hankintasääntöihin on tehtävä riittäviä muutoksia, jotka antavat alue- ja paikallisviranomaisille mahdollisuuden täyttää niille asetettuja odotuksia ympäristöystävällisten hankintojen suhteen. Tässä yhteydessä alueiden komitea viittaa vihreää kirjaa koskevan lausuntonsa 2.18 kohtaan ja toistaa toiveensa, että sellaisilta tavaroiden ja palvelujen tarjoajilta, jotka eivät noudata paikallisia, alueellisia, valtiokohtaisia tai EU:n ympäristösäännöksiä, on voitava evätä mahdollisuus julkiseen tavaroiden ja palvelujen tarjoamiseen.

2.7. korostaa, että kuluttajilla on avainrooli, kun tarkastellaan tuotteen ympäristövaikutuksia sen elinkaaren aikana.

2.8. pitää tarpeellisena hyödyntää kuluttajansuoja-alalla kehitettyjä toimenpiteitä, tavoitteita ja välineitä ja soveltaa niitä myös elintarvikealan ulkopuolella tehokkaasti yhdenmukaisen tuotepolitiikan puitteissa. Tässä tulisi kehittää strategioita kuluttajien valistamiseksi, jotta he ostaisivat ympäristöystävällisiä tuotteita, käyttäisivät niitä ympäristövaikutuksia minimoivien sekä huolehtisivat asianmukaisella tavalla käytöstä poistetuista tuotteista.

2.9. kehottaa komissiota ryhtymään rinnakkaistoimenpiteisiin kuluttajien pikaiseksi valistamiseksi ja kehittämään kuluttajille suunnattuja tiedotus- ja koulutusaloitteita, joilla voidaan edistää ympäristöystävällisiä ostopäätöksiä ja ympäristötietoutta. Alueiden komitea tunnustaa tässä yhteydessä vastuunsa ajaa aktiivisesti alue- ja paikallistason toimijoiden avulla ympäristökysymysten sisällyttämistä esiopetukseen ja koulukasvatukseen.

2.10. kehottaa komissiota tarkastelemaan nykyisten europaalaisten ja kansallisten ympäristömerkkien soveltuvuutta yhdenmukaiselle tuotepolitiikalle.

2.11. kehottaa ottamaan tässä ensiksi huomioon, että europaalainen ympäristömerkki ei ole vielä saavuttanut kansallisiin ympäristömerkkeihin (esimerkiksi Saksassa 25 vuotta käytössä olleeseen "Der blaue Engel" -merkkiin) verrattavaa tunnettavuutta ja menestystä. Tavoitteena tulee olla ainoastaan

synergioiden etsiminen, mutta ei kansallisten merkkien poistaminen.

2.12. kehottaa ottamaan tässä yhteydessä toiseksi huomioon, että tehokkaan kuluttajavalistuksen takaamiseksi europaalaiset ja kansalliset ympäristömerkintäjärjestelmät on yhdenmukaistettava ja muutettava selkeästi kuluttajaystävällisemmiksi. Tässä yhteydessä on varottava hukuttamasta kuluttajia tietotulvaan, sillä se olisi yhdenmukaisen tuotepolitiikan tarkoitusten vastaista. EU:n energiamerkki on onnistunut esimerkki kuluttajaystävällisestä merkinnästä.

2.13. katsoo, että sen lisäksi, että yritysten ja kauppioiden vapaaehtoisia toimia luotettavien tuotetietojen antamiseksi tuetaan, heitä tulisi tuottajavastuun avulla painostaa tuotetta koskevien ympäristötietojen luovuttamiseen, jotta tuotteen elinkaariarviointia voitaisiin helpottaa.

2.14. esittää, että tiedonannon 6.1 kohdassa käsiteltyjen yhdenmukaisen tuotepolitiikan mukaisten kokeiluhankkeiden toteuttamista tuettaisiin entistä enemmän yhteisön Life-Ympäristö-rahoitusvälineen avulla.

2.15. pyytää komissiota pidentämään vapaaehtoisia kokeiluhankkeita koskevaa ehdotusten jättöaikaa selkeästi, mutta vähintään vuoden 2003 loppuun asti. Lisäksi komission kehoitukselle osallistua vapaaehtoisin kokeiluhankkeisiin on hankittava lisää julkisuutta. Ehdotusten jättöaika (vuoden 2003 lokakuun loppuun mennessä) on joka tapauksessa liian lyhyt.

2.16. kehottaa tarkistamaan, onko kokeiluhankkeiden kestoksi arvioitu 12 kuukautta riittävän pitkä aika, jotta tuotteiden elinkaarta todella pystyttäisiin seuraamaan riittävästi ja kattavasti.

2.17. panee merkille, että komissio keskittyy tällä hetkellä tuotteisiin ja vasta myöhemmin palveluihin, ja huomauttaa, että myös palveluja on käsiteltävä pikaisesti. Monissa tapauksissa – etenkin kuljetuksissa – eri tavoin organisoitujen palvelujen ympäristövaikutuksia ei voi verrata keskenään. Komission on näin ollen käsiteltävä päättäväisesti kyseisiä ongelmia.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheista:

- ”Komission tiedonanto ”Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittäminen: Uusia rahoituskeinoja – Sähköisen maksunkeruun yhteentoimivuus”, ja
- ”Ehdotus ”Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiemaksujen sähköisten keruujärjestelmien laajasta käyttöönotosta ja yhteentoimivuudesta yhteisössä”

(2004/C 73/11)

ALUEIDEN KOMITEA, joka ottaa huomioon

komission tiedonannon aiheesta ”Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittäminen: Uusia rahoituskeinoja – Sähköisen maksunkeruun yhteentoimivuus” sekä ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tiemaksujen sähköisten keruujärjestelmien laajasta käyttöönotosta ja yhteentoimivuudesta yhteisössä (KOM(2003) 132 lopullinen – 2003/0081 (COD)),

neuvoston 19. toukokuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 75 artiklan ja 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan aiheesta ”Alueiden komitea ja unionin liikennepolitiikka nykyhetkestä vuoteen 2010 – Mitkä julkisen palvelun velvoitteet ja millaisia liikennejärjestelyjä Euroopassa? Eri toimijoiden asema” Lyonissa Ranskassa 14. maaliskuuta 2003 järjestämän seminaarin päätelmät,

puheenjohtajansa 5. toukokuuta 2003 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan tehtäväksi,

”alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka” -valiokunnan 12. syyskuuta 2003 antaman lausunntoluonnoksen (CdR 185/2003 rev.), jonka esittelijä oli Lontoon yleishallintoviranomaisen edustajiston jäsen Robert Neill (UK, PPE),

sekä katsoo seuraavaa:

- 1) Euroopan laajuisten verkkojen (TEN) kehitys ei ole ollut asianmukaista, mikä on johtanut suuriin infrastruktuurihankkeisiin kohdistettujen investointien puutteeseen sekä yhteentoimivuuden puutteeseen eri liikennemuotojen ja jäsenvaltioiden välillä.
- 2) Yhteisön on luotava uusia rahoituskeinoja ja keinoja edistää Euroopan laajuisten verkkojen kehittämistä lisäämällä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia ja ottamalla käyttöön uudet puitteet, joilla voidaan yksinkertaistaa yksityisen sektorin osallistumista infrastruktuurihankkeisiin. Nämä on suunniteltava niin, että niihin sisältyy alue- ja paikallisviranomaisten täysipainoinen ja järjestelmällinen osallistuminen, eikä niistä pidä päättää pelkästään jäsenvaltioiden välillä ja EU:n tasolla.
- 3) Alue- ja paikallisviranomaisten laajalti käyttöön ottamien, perusrakenteiden käytöstä perittävien maksujen vuoksi entistä parempi yhteentoimivuus on varmistettava.
- 4) Nykyisiä ja tulevia tiemaksuja hallinnoivat yleensä alue- ja paikallisviranomaiset, joiden tulisi edelleen voida päättää maksujen suuruudesta ja yksityiskohdista sekä käytetystä teknologiasta, vaikka yleisenä tavoitteena tulee olla tiemaksujärjestelmien yhteentoimivuuden parantaminen kaikkialla EU:n alueella.
- 5) Alueiden komitean suosituksia tullaan täydentämään komission 23. heinäkuuta 2003 hyväksymän uuden ehdotuksen valossa; kyseinen uusi ehdotus koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä verojen ja maksujen kantamisesta raskailta tavaraliikenteen ajoneuvoilta tiettyjen infrastruktuurien käytöstä annetun direktiivin 1999/62/EY muuttamisesta (”eurovinjetti”-direktiivi),

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon yksimielisesti.

ALUEIDEN KOMITEAN NÄKEMYKSET

Alueiden komitea

pitää näiden kahden perustavaa laatua olevan politiikan sisällyttämistä yhteen tiedonantoon epäasianmukaisena. Tiemaksujen yhteentoimivuutta koskevan direktiiviehdotuksen ja rahoituskeinoja koskevan keskustelun sekoittaminen toisiinsa ei komitean mielestä ole täysin soveliaista.

kyseenalaistaa näiden kahden aiheen yhdistämisen, sillä vaikka niiden välillä onkin tiettyjä yhteyksiä, niiden suora kytkemistä toisiinsa ei voi perustella, sillä ne koskevat erillisiä ja toisistaan poikkeavia kysymyksiä. Vaikka Euroopan laajuista liikenneverkkoa koskevalla tiedonannolla onkin yhteyksiä tiemaksuihin ja yhteentoimivuuden periaatteeseen, niiden suora yhteen niputtaminen voi vaikuttaa hämäävältä, sillä tiemaksujen sähköisiä keruujärjestelmiä koskeva direktiiviehdotus ei koske pelkästään Euroopan laajuiseen liikenneverkkoon kuuluvia teitä, vaan sitä sovelletaan kaikkiin tiemaksuihin.

kehottaa komissiota käynnistämään asiasta vastaavien komission virkamiesten ja aluehallinnon itsensä nimeämien todellisten asiantuntijoiden välillä teknisen vuoropuhelun, jotta he voivat vaihtaa näkemyksiä keskenään jo liikennepolitiikan suunnitteluvaiheessa.

UUSIA KEINOJA EDISTÄÄ INFRASTRUKTUURIN KEHITTÄMISTÄ

Alueiden komitea

pitää tervetulleena sitä, että komissio pyrkii kiinnittämään huomiota TEN-hankkeisiin suunnattavan rahoituksen puutteeseen, sillä ilman tarvittavaa rahoitusta ei voida saavuttaa yhteisön tavoitteita, joita ovat liikenteen pullonkaulojen poistaminen sekä yhteentoimivuuden ja yhteenkuuluvuuden parantaminen.

katsoo, että TEN-hankkeet tarvitsevat kipeästi lisärahoitusta sekä julkiselta että – sikäli kuin mahdollista – yksityiseltä sektorilta. Komitean mielestä tämän ei kuitenkaan pidä tapahtua liikenteen kysynnän ohjailuun tähtäävien paikallisten toimien kustannuksella.

1. Turvallisuuden takaaminen

1.1. kehottaa komissiota analysoimaan yksityiskohtaisesti sitä, millaisia vaikutuksia on julkisen sektorin osallistumisella suuriin infrastruktuurihankkeisiin, sekä erityisesti sitä, kuinka hajautettu infrastruktuurin hallinnointi vaikuttaa turvallisuuteen.

1.2. katsoo, että komission tulisi analysoida yksityiskohtaisesti myös sitä, kuinka yksityisen sektorin kanssa solmitut ylläpitoa koskevat sopimukset voivat vaikuttaa liikenneverkkojen yleiseen turvallisuuteen ja luotettavuuteen.

1.3. kehottaa komissiota tutkimaan, kuinka satelliittitekniologiaa voitaisiin hyödyntää informoitaessa tien käyttäjiä soveliaimmista kiertoteistä. Häätapauksissa tai pahojen ruuhkien muodostuessa liikenne ohjataan usein valta- tai sivuteille, jotka eivät vedä tällaisia liikennemääriä. Näin ruuhka vain siirretään toisaalle ja aiheutetaan hankaluuksia autoilijoille ja näitä teitä käyttäville jalankulkijoille.

2. Oikeanlaisten puitteiden luominen julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksille Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeissa

2.1. korostaa, että julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksille (public private partnerships, PPP) luotavat puitteet on suunniteltava niin, että kaikkialla varmistetaan kilpailun periaatteiden noudattaminen. Komitea kannattaa tavoitetta lisätä yksityissektorin investointeja, mutta kehottaa komissiota varmistamaan, että ryhdytään toimiin, joilla pyritään estämään yksityisten yritysten monopolistiset pyrkimykset sopimusten ja hankkeiden valmistelussa.

2.2. kannattaa eurooppayhtiötä koskevien sääntöjen käyttöönottoa, mutta varoittaa, että yksityisten yritysten toimintaa yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksissa on valvottava tarkoin, jotta mahdolliset kilpailusääntöjen rikkomukset pysytään estämään ajoissa.

2.3. kehottaa sisällyttämään parhaillaan valmisteltavan EU:n laajuisen kestäväen rakennuspolitiikan periaatteet yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksia koskeviin puitteisiin.

2.4. kehottaa komissiota kertomaan selkeästi, mitkä ovat sen näkemykset nykyisten järjestelyiden vaikutuksista eri verotusjärjestelmiin sellaisten yksityissektorin yritysten kannalta, jotka osallistuvat yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksiin. Komitea on tietoinen siitä, että verotuskysymyksissä päätökset on tehtävä yksimielisesti, mutta haluaa kuitenkin ilmaista huolensa siitä, että tämä voi johtaa kumppanuuksista kiinnostuneiden yritysten siirtymiseen yhteen tai kahteen sellaiseen jäsenvaltioon, jossa verotusjärjestelmä on edullisin. Tämä voi haitata yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksien kehittämistä koko TEN-verkon alueella, sillä alue- ja paikallisviranomaisten voi olla vaikea löytää kumppanikseen yksityissektorin yrityksiä.

2.5. myöntää, että yksityisten investoijien haluttomuus ottaa julkisiin liikennehankkeisiin osallistumisen riski voi olla yksi osatekijä, joka on otettava huomioon pyrittäessä edistämään julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia. On etsittävä keinoja lisätä yksityisen ja julkisen sektorin vuorovaikutusta, ja komission on tarvittaessa pyrittävä helpottamaan sen syntymistä.

2.6. myöntää, että myös julkinen sektori voi syystäkin olla huolissaan vaaroista, joita voi liittyä julkisen ja yksityisen sektorin yhteishankkeisiin. Se voi olla huolissaan myös mahdollisuudesta menettää täydellinen kontrolli suurista infrastruktuurihankkeista, mikä joskus voi olla seurauksena julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudesta.

2.7. pyytää komissiota julkaisemaan pikaisesti julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutta koskevan vihreän kirjansa ja varmistamaan, että rahoitusmuodoissa kannustetaan käyttämään koko hankkeen elinkaaren kattavia kustannusarvioita heti hankkeen käynnistämisestä lähtien. Tämä olisi hyödyllistä sen varmistamisessa, että uusilla poliittisilla viranomaisilla alue- ja paikallishallinnossa on käytössään selkeä keskipitkän aikavälin laskelma ylläpitokustannuksista (jotka usein voivat olla suuremmat kuin alkuperäiset rakennuskustannukset).

3. Verkolta puuttuva rahoitus

3.1. kehottaa komissiota antamaan mahdollisimman pian selvityksen siitä, kuinka ehdotettu TEN-hankkeisiin suunnatun yhteisön rahoituksen lisääminen vaikuttaa rakennerahasto-ohjelmiin, sekä antamaan suosituksia siitä, kuinka tämä alueellisten prioriteettien mukaisesti tulisi toteuttaa. Selvityksen tulisi sisältää myös hahmotelma siitä, kuinka tämä vaikuttaa vuoden 2006 jälkeisiin uusiin rakennerahasto-ohjelmiin.

TIEMAKSUIJEN SÄHKÖISTEN KERUJÄRJESTELMIEN YHTEENTOIMIVUUDEN PARANTAMINEN

4. Alueiden komitea

Politiikan tavoitteita koskevat huomiot

4.1. huomauttaa, että monet alue- ja paikallisviranomaiset ovat ottaneet käyttöön tai suunnittelevat tiemaksujärjestelmiä, jotka perustuvat joko etäisyyskansiin tai käytettyyn aikaan, ja joissa käytetään joko tietullia tai vinjettejä⁽¹⁾.

(1) Vinjettejä käytetään laajalti eri puolilla EU:ta maksumuotona. Useimmiten ne koskevat moottoriteitä. Ihmiset maksavat näin tien käytöstä lunastamalla vinjetiksi kutsutun lipukkeen tai käyttöluvan.

4.2. kannattaa toimenpiteitä, joilla pyritään vaikuttamaan teiden käyttöön sekä etsimään ratkaisuja ruuhkaongelmiin ja kattamaan tienkäytön kustannuksia.

4.3. pitää ajankohtaisena komission ehdottamaa direktiiviä, jossa käsitellään tiemaksujen käyttöönoton teknisiä kysymyksiä. Komitea katsoo myös, että direktiiviä on tarkasteltava rinnakkain komission tuoreimman, infrastruktuurien käytön hinnoittelua koskevan ehdotuksen kanssa. Kyseinen ehdotus koskee eurovinjetti-direktiivin tarkistamista⁽²⁾.

4.4. pyytää komissiota selventämään, sovelletaanko 3 artiklan 1 kohtaa kaikkiin maksujärjestelmiin, myös ruuhkamaksuihin. Komitea katsoo, että ruuhkamaksut ovat eri asia kuin tietullit ja käyttömaksut, sillä niiden keskeisenä tavoitteena on säännellä kysyntää kaupunkialueilla, eikä rahoittaa perusrakenteita. Tämä ero tulisi tehdä selväksi myös ehdotetussa direktiivissä. Myös suhteellisuusperiaatetta tulisi noudattaa: paikallisille ruuhkamaksujärjestelmille asetettavien toteuttamisharjojen tulisi olla joustavimmat, sillä monet niistä ovat pienimuotoisia eikä niillä ole suurta vaikutusta Euroopan laajuiseen raskaaseen tavaraliikenteeseen. Komission tulisi selventää tämä seikka pikimmiten, jotta alue- ja paikallisviranomaiset voisivat laatia varmalta pohjalta ruuhkamaksujärjestelmiä koskevat suunnitelmasa.

4.5. kehottaa komissiota ottamaan huomioon erilaisten veroasteiden vaikutukset maksuja koskevassa politiikassa. Komitea katsoo myös, että komission tulisi tarkastella uudelleen erilaisia verokantoja koskevaa politiikkaa puhtaampien polttoaineiden käytön edistämiseksi, jotta tiemaksujärjestelmien avulla voitaisiin osaltaan edistää EU:n talouden kehittämistä mahdollisimman vähän hiiltä käyttäväksi. Komitea huomauttaa, että komissio on ilmoittanut aikovansa tarkistaa direktiiviä siten, että sitä ei sovelleta sellaisiin paikallisiin ja alueellisiin maksujärjestelmiin, joissa ei käytetä direktiivissä mainittuja sähköisiä maksunkeruulaitteita.

4.6. pitää kyseenalaisena sitä, ovatko yhteisön politiikat tällä alalla riittäviä nopeuttamaan puhtaamman teknologian ja puhtaampien polttoaineiden käyttöönottoa. Komitea katsoo, että komission tulisi pohtia politiikkojen entistä parempaa integrointia tällä alalla sekä infrastruktuurin käyttömaksujen kohdalla varmistaa, että molemmat politiikan alat auttavat sekä vähentämään ruuhkia että pienentämään haitallisia päästöjä.

(2) Komission 23. heinäkuuta 2003 hyväksymä ehdotus (KOM(2003) 448), jossa käsitellään jäsenvaltioiden tietullijärjestelmien ja infrastruktuurien käytöstä perittävien maksujärjestelmien periaatteiden yhdenmukaistamista.

4.7. ehdottaa, että komissio suorittaisi direktiivin vaikutuksista samankaltaisen – tai laajemman – arvion, kuin se on tehnyt vaikutuksista pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

5. Tekniset ratkaisut

5.1. tunnustaa tarpeen kehittää maksuteknologian markkinoita niin, että laitevalmistajille turvataan tietty vakaus ja varmuus. On kuitenkin pohdittava tarkemmin, kuinka tasapainottaa vakauden tarve ja toisaalta keskittyminen ainoastaan yhdentyypiseen teknologiaan. Keskittyminen satelliittitekniikan ja Galileo-järjestelmän käyttöön on toteutettava harkiten niin, että varmistetaan, ettei samalla suljeta poista mahdollisuutta kehittää muita tekniikoita, jotka saattavat osoittautua tehokkaammiksi ja halvemmiksi.

5.2. kehottaa komissiota poistamaan 1 ja 3 artiklassa esitetyt, tiettyjen tekniikoiden käyttöä koskevat vaatimukset, sillä kyseisiä tekniikoita ei ole vielä kokeiltu tarpeeksi. Direktiivin tarkoituksena tulisi olla varmistaa järjestelmien yhteensopivuus eikä määrätä, minkälaisilla teknisillä ratkaisuilla kyseinen tavoite saavutetaan, varsinkin kun otetaan huomioon tällaisten tekniikoiden markkinoiden kehittymättömyys.

5.3. kehottaa komissiota tekemään yksityiskohtaisen arvion siitä, kuinka valmiita ajoneuvojen valmistajat, laiteasentajat ja ajoneuvoihin asennettavien laitteiden valmistajat ovat varmistamaan markkinoiden kehittymisen kyllin hyvin niin, että ne pystyvät toimittamaan ajoneuvoissa tarvittavat laitteet ja niihin liittyvän satelliittipaikkannustekniikan (Global Positioning Satellite, GPS) annetussa aikataulussa. Samalla tulisi esittää arvio siitä, kuinka paljon liikenteessä on ajoneuvoja, joihin laitteet tulisi asentaa jälkikäteen.

5.4. ehdottaa, että vaihtoehtona satelliittitekniikalle tai mikroalotekniikalle komissio tutkisi kokemuksia, joita on saatu Lontoossa käyttöön otetusta ruuhka-aikojen maksujärjestelmästä, joka perustuu ajoneuvojen rekisterikilpien tunnistukseen. Tekniikka rakennettiin ja otettiin käyttöön 21 kuukaudessa, ja sitä voitaisiin käyttää vaihtoehtona sähköisille maksunkeruujärjestelmille pienissä ruuhkamaksujärjestelmissä, tai sillä voitaisiin täydentää sähköisiä järjestelmiä sellaisia ajoneuvoja varten, joihin ei ole asennettu tarvittavia laitteita.

6. Täytäntöönpano

6.1. kehottaa lisäämään ehdotettujen käyttöönottoaikojen joustavuutta, jotta viranomaiset pystyvät toteuttamaan tarvittavan siirtymisen kohti sähköisten maksunkeruujärjestelmien yhteensopivuutta. Suurin osa nykyisistä maksujärjestelmistä perustuu mikroalotekniikkaan, eivätkä nyt tiemaksujen käyt-

tööntöä suunnittelevat alue- ja paikallisviranomaiset ole sulkeneet pois mahdollisuutta sen käyttöön. Paikallisille ruuhkamaksujärjestelmille tulisi antaa pidempi määräaika täytäntöönpanoa varten, jos ne on määrä sisällyttää direktiivin soveltamisalaan.

6.2. pyytää komissiota selventämään 2 artiklan 2 kohdassa käytettyä termiä ”toiminnanharjoittaja”. Komitea kysyy, tarkoitetaanko tällä verkkojen hallinnoijia, joiden on annettava käyttöön ajoneuvoon asennettava laite, joka soveltuu käytettäväksi sähköisissä maksunkeruujärjestelmissä. Tämä merkitsisi sitä, että verkkojen hallinnoijien, joita ovat myös alue- ja paikallisviranomaiset, tulisi pystyä antamaan käyttöön laitteita, joita voidaan käyttää muissa maksujärjestelmissä eri puolilla EU:ta. Tämän kaltaisten laitteiden toimittamisen helpottamiseksi komitea ehdottaa, että laaditaan toimintasuunnitelma verkkojen hallinnoijien ja laitteiden toimittajien välisen yhteistyön parantamiseksi.

6.3. pyytää komissiota tarkentamaan erityisesti ehdotamaansa tavoitetta, jonka mukaan 50 prosenttia kunkin tiemaksuaseman kaistoista on varustettava sähköisellä maksunkeruujärjestelmällä viimeistään vuonna 2005. Komitea pyytää komissiota vahvistamaan, tarkoittaako kyseinen tavoite, että 50 prosenttia kaistoista on varustettava ainoastaan sähköistä maksunkeruuta varten, vai onko tarkoitus, että kyseiset sähköiset maksunkeruupisteet toimivat samanaikaisesti myös käteismaksupisteinä.

6.4. kehottaa komissiota pohtimaan, millaisia vaikutuksia edellä mainitulla 50 prosentin tavoitteella saattaa olla. Vaatimus, jonka mukaan 50 prosenttia kaistoista on varustettava sähköisellä maksunkeruujärjestelmällä, saattaa pakottaa verkkojen hallinnoijat lisäämään kaistojen määrää välttääkseen sellaisten tienkäyttäjien aiheuttamat ruuhkat, jotka eivät vielä ole siirtäneet käteismaksuista sähköisiin maksumenetelmiin.

6.5. katsoo, että jäsenvaltioilla on oikeus jättää silta- ja tunnelimaksut direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, jos liikenne on hyvin vähäistä ja jos maksuista saatavat tulot ovat liian alhaiset tekemään sähköisistä maksunkeruulaitteista kannattavia. Tässä tapauksessa voitaisiin tehdä kustannustehokkuusanalyysi sähköisten maksunkeruulaitteiden asentamisen kannattavuuden arvioimiseksi.

7. Tiemaksujen maksamatta jättäminen

7.1. katsoo, ettei komissio ole kiinnittänyt riittävästi huomiota niihin maksamatta jättämisen ongelmiin, joita nykyisissä tiemaksujärjestelmissä on huomattu. Maksujen laiminlyönti on ollut suuri huolenaihe monissa nykyisissä maksujärjestelmissä.

7.2. pyytää komissiota osoittamaan, kuinka maksun laiminlyönteihin aiotaan puuttua sekä jäsenvaltioiden sisällä että

niiden välillä. Komission tulisi selvästi kertoa tienkäyttäjille, kuinka rikemaksut aiotaan periä, ja sen tulisi pyrkiä jossain määrin harmonisoimaan rangaistusmaksuja EU:n alueella. Hyvin erilaiset rangaistukset eri puolilla EU:ta saattaisivat vaarantaa sisämarkkinoiden toiminnan.

7.3. pitää tervetulleena komission aloitetta perustaa tieliikenneturvallisuuden eurooppalaisessa toimintaohjelmassa ⁽¹⁾ ehdotettu tiedotusverkosto ajokorttiasioista vastaavien toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välille. Komitea ehdottaa myös, että komissio laatii toisessa jäsenvaltiossa rekisteröityjä autoja varten ehdotuksia menettelyistä, joiden nojalla julkisviranomaiset eri jäsenvaltioissa voisivat käynnistää maksunperinnän.

⁽¹⁾ KOM(2003) 311 lopullinen

YKSITYISYYDEN SUOJA

8. kehottaa komissiota pohtimaan satelliittitekniikkaan pohjautuvan, kuljettajien liikkumista valvovan järjestelmän vaikutuksia ja kuljettajien mahdollisia huolenaiheita yksityisyytensä suojan ja liikkumisvapautensa suhteen.

KIERTOTIET

9. kehottaa komissiota käyttämään satelliittitekniikkaan siirtymistä mahdollisuutena tarjota tienkäyttäjille entistä paremmin tietoa julkisviranomaisten määrittämistä kiertoteistä, joita voidaan käyttää hätätapauksissa tai pahojen ruuhkien muodostuessa. Ellei kiertoteitä suunnitella asianmukaisesti ja niistä kerrota tienkäyttäjille, ruuhkat saattavat vain siirtyä suuriin liikennemääriin soveltuvilta päteiltä pienille, helposti ruuhkautuville teille.

ALUEIDEN KOMITEAN SUOSITUKSET

TIEMAKSUJEN SÄHKÖISTEN KERUJÄRJESTELMIEN YHTEENTOIMIVUUDEN PARANTAMINEN

Suositus 1

Johdanto-osa – Poisto

Komission ehdotus (johdanto-osa, 6 kohta)	Alueiden komitean muutosehdotus
<p>Sähköiseen maksujenkeruuseen sovellettavan uuden satelliittipaikannustekniikan (GNSS) ja matkaviestintätekniikan (GSM/GPRS) avulla voidaan vastata sekä yhteisön tasolla että jäsenvaltioissa suunniteltujen uusien tiemaksupolitiikkojen vaatimuksiin. Nämä tekniikat mahdollistavat ajettujen kilometrien laskemisen tieluokan mukaan ilman infrastruktuurin laitteistoihin tehtäviä kalliita investointeja tai uusien tiemaksuasemien rakentamista. Nämä tekniikat mahdollistavat myös uudet matkustajille suunnatut turvallisuus- ja tiedotuspalvelut, joita ovat muun muassa onnettomuuteen joutuneen ajoneuvon automaattinen hätäilmoitus, josta käy ilmi ajoneuvon sijainti, sekä reaaliaikaiset tiedot liikenneolosuhteista, liikennemääristä tai matka-ajoista. Euroopan unionin vuonna 2002 satelliittipaikannuksen alalla käynnistämä Galileo-hanke mahdollistaa vuodesta 2008 alkaen tietojen tarkkuuden, joka on parempi kuin nykyisessä GPS-järjestelmässä saavutettu ja soveltuu parhaalla mahdollisella tavalla tieliikenteen telematiikkapalveluihin. Edeltävä Egnos-järjestelmä, joka suorituskyvyltään vastaa Galileo-järjestelmää, tulee käyttöön jo vuonna 2004. Nämä innovatiiviset järjestelmät voivat kuitenkin olla ongelmallisia muun muassa valvonnan luotettavuuden ja petosten torjunnan osalta.</p>	<p>Sähköiseen maksujenkeruuseen sovellettavan uuden satelliittipaikannustekniikan (GNSS) ja matkaviestintätekniikan (GSM/GPRS) avulla voidaan vastata sekä yhteisön tasolla että jäsenvaltioissa suunniteltujen uusien tiemaksupolitiikkojen vaatimuksiin. Nämä tekniikat mahdollistavat ajettujen kilometrien laskemisen tieluokan mukaan ilman infrastruktuurin laitteistoihin tehtäviä kalliita investointeja tai uusien tiemaksuasemien rakentamista. Nämä tekniikat mahdollistavat myös uudet matkustajille suunnatut turvallisuus- ja tiedotuspalvelut, joita ovat muun muassa onnettomuuteen joutuneen ajoneuvon automaattinen hätäilmoitus, josta käy ilmi ajoneuvon sijainti, sekä reaaliaikaiset tiedot liikenneolosuhteista, liikennemääristä tai matka-ajoista. Euroopan unionin vuonna 2002 satelliittipaikannuksen alalla käynnistämä Galileo-hanke mahdollistaa vuodesta 2008 alkaen tietojen tarkkuuden, joka on parempi kuin nykyisessä GPS-järjestelmässä saavutettu ja soveltuu parhaalla mahdollisella tavalla tieliikenteen telematiikkapalveluihin. Edeltävä Egnos-järjestelmä, joka suorituskyvyltään vastaa Galileo-järjestelmää, tulee käyttöön jo vuonna 2004. Nämä innovatiiviset järjestelmät voivat kuitenkin olla ongelmallisia muun muassa valvonnan luotettavuuden ja petosten torjunnan osalta.</p>

Suositus 2

Johdanto-osa – Lisäys

Komission ehdotus	Alueiden komitean muutosehdotus
	<p>Monet paikallisviranomaiset ovat ottaneet taajama-alueilla käyttöön paikallisia ruuhkamaksujärjestelmiä, joiden tavoitteena on pikemminkin kysynnän hallinta kuin infrastruktuurien rahoittaminen. On kaikkien tienkäyttäjien edun mukaista, että myös tällaiset maksujärjestelmät tulevaisuudessa täyttävät yhteensopivuuden vaatimukset. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti paikallisille ruuhkamaksujärjestelmille asetettavien toteuttamisehtojen tulisi olla joustavimmat, sillä monet niistä ovat pienimuotoisia eikä niillä ole suurta vaikutusta yhteisöiden yhteentoimivuuteen.</p>

Perustelu

Itsestään selvä.

Suositus 3

1 artikla

Komission ehdotus	Alueiden komitean muutosehdotus
<p>Ensimmäisessä kohdassa esitetyn tavoitteen saavuttamiseksi luodaan sähköisen maksunkeruun Euroopan laajuisen palvelu. Palvelulla on varmistettava, että jäsenvaltioiden alueellisella tasolla tai kansallisesti jo käyttöön ottamat sähköisen maksunkeruun järjestelmät sekä tulevaisuudessa koko unionin alueella käyttöön otettavat järjestelmät ovat käyttäjän kannalta yhteentoimivia.</p>	<p>Ensimmäisessä kohdassa esitetyn tavoitteen saavuttamiseksi luodaan sähköisen maksunkeruun Euroopan laajuisen palvelu. Palvelulla on varmistettava, että jäsenvaltioiden alueellisella tai paikallisella tasolla tai kansallisesti jo käyttöön ottamat sähköisen maksunkeruun järjestelmät sekä tulevaisuudessa koko unionin alueella kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla käyttöön otettavat järjestelmät ovat käyttäjän kannalta yhteentoimivia.</p> <p>Tätä direktiiviä ei sovelleta</p> <ol style="list-style-type: none"> a) sellaisiin tiemaksujärjestelmiin, joissa maksuja ei voida kerätä sähköisesti. b) sellaisiin maksujen sähköisiin keruujärjestelmiin, jotka eivät edellytä laitteiden asentamista ajoneuvoihin. c) sellaisiin pieniin, ainoastaan paikalliskäyttöön tarkoitettuihin tiemaksujärjestelmiin, joissa direktiivin vaatimusten noudattaminen aiheuttaisi saatuaan hyötyyn nähden suhteettomia kustannuksia.

Perustelu

Tekstistä on käytävä selkeästi ilmi, että ainoastaan jäsenvaltiolla tai alue- ja paikallishallinnolla on oikeus ottaa käyttöön maksujärjestelmiä. Vaikka EU voi asettaa laajat poliittiset tavoitteet ja puitteet, sillä itsellään ei tule olla oikeutta maksujen käyttöönottoon.

Suositus 4

2 artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	Alueiden komitean muutosehdotus
<p>Sähköisen maksunkeruun Euroopan laajuinen palvelu otetaan käyttöön 3 artiklan nojalla 1 päivänä tammikuuta 2005. Tuosta päivästä lähtien toiminnanharjoittajien on annettava asianomaisten käyttäjien käyttöön kaikkia unionissa käytössä olevia sähköisiä maksunkeruujärjestelmiä varten ajoneuvoon asennettava laite, joka on tarkoitettu kaikentyyppisiin ajoneuvoihin 3 artiklan 3 kohdassa esitetyn aikataulun mukaisesti ja on yhteentoimiva ja pystyy kommunikoimaan kaikkien unionin alueella käytettävien järjestelmien kanssa.</p>	<p>Sähköisen maksunkeruun Euroopan laajuinen palvelu otetaan käyttöön 3 artiklan nojalla 1 päivänä tammikuuta 2008. Tuosta päivästä lähtien toiminnanharjoittajien on annettava asianomaisten käyttäjien käyttöön kaikkia unionissa käytössä olevia sähköisiä maksunkeruujärjestelmiä varten ajoneuvoon asennettava laite, joka on tarkoitettu kaikentyyppisiin ajoneuvoihin 3 artiklan 3 kohdassa esitetyn aikataulun mukaisesti ja on yhteentoimiva ja pystyy kommunikoimaan kaikkien unionin alueella käytettävien järjestelmien kanssa.</p>

Perustelu

Määräajan pidentäminen on tarpeen, jotta voidaan siirtyä nykyisistä mikroaaltotekniikkaan perustuvista maksujärjestelmistä ”sähköisen maksunkeruun palveluun”.

Suositus 5

2 artiklan 5 kohta

Komission ehdotus	Alueiden komitean muutosehdotus
<p>Ennen 1 päivää tammikuuta 2008 sähköisen maksunkeruun Euroopan laajuisia palvelua varten käyttöön otetuissa järjestelmissä on luovuttava 5,8 GHz:n mikroaaltotekniikan käytöstä ennen 1 päivää tammikuuta 2012. Strategia järjestelmissä käytettävään uuteen tekniikkaan siirtymiseksi on laadittava ja toteutettava 1 päivän tammikuuta 2008 ja 1 päivän tammikuuta 2012 välisenä aikana.</p>	<p>Vuoden 2007 loppuun mennessä olisi tehtävä tutkimus järjestelmien yhteentoimivuudesta. Jos yhteentoimivuutta ei ole saavutettu, tulisi laatia siirtymäkauden strategia yhteentoimivuuden parantamiseksi.</p>

Perustelu

Tiemaksuja ja tien käyttäjiltä maksuja perivien tai sitä suunnittelevien alue- ja paikallisviranomaisten kuulemisen perusteella näyttää siltä, että vuodeksi 2012 asetettu määräaika on liian tiukka. Siirtymisen mikroaaltotekniikasta satelliittitekniikkaan ei oleteta olevan niin nopeaa kuin komissio ehdottaa. Suhteellisuusperiaatetta tulisi noudattaa ja paikallisille ruuhkamaksujärjestelmille tulisi antaa joustavammat toteuttamisehdot sillä monet niistä ovat pienimuotoisia eikä niillä ole suurta vaikutusta EU:n tieliikenteen yhteentoimivuuteen.

Suositus 6

2 artiklan 6 kohta

Komission ehdotus	Alueiden komitean muutosehdotus
<p>Jotta voidaan varmistaa, että satelliitti- ja matkaviestintätekniikat vastaavat sähköisten maksunkeruujärjestelmien toiminnanharjoittajien tarpeita, komissio esittää ennen 31 päivää joulukuuta 2007 sähköisiä maksunkeruujärjestelmiä käsittelevän komitean avustuksella laatimansa kertomuksen ja tarvittaessa ehdotuksen mikroaaltojärjestelmien käytön jatkamiseksi.</p>	<p>Jotta voidaan varmistaa, että satelliitti- ja matkaviestintätekniikat vastaavat sähköisten maksunkeruujärjestelmien toiminnanharjoittajien tarpeita, komissio esittää, maksujärjestelmien toiminnanharjoittajia kuultuaan, ennen 31 päivää joulukuuta 2007 sähköisiä maksunkeruujärjestelmiä käsittelevän komitean avustuksella laatimansa kertomuksen ja tarvittaessa ehdotuksen mikroaaltojärjestelmien käytön jatkamiseksi.</p>

Perustelu

Komissio ei voi toteuttaa siirtymistä kohti yhteentoimivuutta ilman täysimääräistä yhteistyötä maksujärjestelmien toiminnanharjoittajien ja infrastruktuurien hallinnoijien kanssa, jotka yleensä ovat alue- ja paikallisviranomaisia.

Suositus 7

2 artiklan 7 kohta

Komission ehdotus	Alueiden komitean muutosehdotus Lisätään
<p>Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sähköisten maksunkeruujärjestelmien käytön lisäämiseksi. Niiden on erityisesti huolehdittava siitä, että vähintään 50 prosenttia kunkin tiemaksuaseman kaistoista on varustettu sähköisellä maksunkeruujärjestelmällä viimeistään vuonna 2005.</p>	<p>Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sähköisten maksunkeruujärjestelmien käytön lisäämiseksi. Niiden on erityisesti huolehdittava siitä, että vähintään 50 prosenttia kunkin tiemaksuaseman kaistoista on varustettu sähköisellä maksunkeruujärjestelmällä viimeistään vuonna 2008. 50 prosentin tavoite ei edellytä, että kaistat, joissa käytetään sähköistä keruujärjestelmää ja jotka auttavat saavuttamaan mainitun 50 prosentin tavoitteen, olisivat yksinomaan sähköisiä. Käteismaksujärjestelmää voidaan käyttää rinnakkain uuden sähköisen järjestelmän kanssa.</p>

Perustelu

Maksujärjestelmien hallinnoijilta ei pidä edellyttää lisäkaistojen rakentamista yksinomaan sähköisen keruujärjestelmän käyttöä varten. Tällaisen lisäinfrastruktuurin rakentaminen olisi kallista, vaikuttaisi kielteisesti ympäristöön ja aiheuttaisi hämmennystä maksupisteen käyttäjissä, mikä voisi pahentaa ruuhkia. Johdonmukaisuus muiden muutosehdotusten kanssa edellyttää määräajan pidentämistä.

Suositus 8

3 artiklan 3 kohta

Komission ehdotus	Alueiden komitean muutosehdotus
a) kaikille yli 3,5 tonnin painoisille ajoneuvoille ja kaikille ajoneuvoille, jotka on tarkoitettu enemmän kuin 9 henkilön (kuljettaja + 8) kuljettamiseen, 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen,	a) kaikille muuta kuin paikallisia ruuhkamaksujärjestelmiä käyttäville yli 3,5 tonnin painoisille ajoneuvoille ja kaikille ajoneuvoille, jotka on tarkoitettu enemmän kuin 9 henkilön (kuljettaja + 8) kuljettamiseen, 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen,
b) kaikille muille ajoneuvotyypeille viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2010.	b) kaikille muille muuta kuin paikallisia ruuhkamaksujärjestelmiä käyttäville ajoneuvotyypeille viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2012 ,
	c) kaikille paikallisia ruuhkamaksujärjestelmiä käyttäville ajoneuvoille viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2014.

Perustelu

Määräajan pidennykset ovat tarpeen, jotta voidaan siirtyä nykyisistä mikroaaltotekniikkaan perustuvista maksujärjestelmistä ”sähköisen maksunkeruun palveluun”. Suhteellisuusperiaatetta tulisi noudattaa ja paikallisiin ruuhkamaksujärjestelmiin olisi sovellettava joustavampia toteuttamisehtoja, sillä monet niistä ovat pienimuotoisia eikä niillä ole suurta vaikutusta EU:n tieliikenteen yhteentoimivuuteen.

Suositus 9

5 artikla

Komission ehdotus	Alueiden komitean muutosehdotus
Komissiota avustaa sähköisiä maksunkeruujärjestelmiä käsittelevä komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana on komission edustaja.	Komissiota avustaa sähköisiä maksunkeruujärjestelmiä käsittelevä komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden sekä alue- ja paikallishallinnon edustajista ja jonka puheenjohtajana on komission edustaja.

Perustelu

Alue- ja paikallishallinnon on voitava osallistua käytäviin keskusteluihin, kun otetaan huomioon niiden rooli maksujen täytäntöönpanijana ja maksupolitiikkojen käyttöönottajina. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti alue- ja paikallishallinnon on voitava osallistua tällaisiin keskusteluihin, sillä saattaa syntyä tilanteita, joissa jokin alue- tai paikallisviranomaisen haluaa ottaa käyttöön sellaisia maksujärjestelmiä, jotka eivät sovi yhteen jäsenvaltiotason politiikan kanssa.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Kohti jätteiden syntymisen ehkäisemisen ja kierrätyksen teemakohtaista strategiaa”

(2004/C 73/12)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon ”Kohti jätteiden syntymisen ehkäisemisen ja kierrätyksen teemakohtaista strategiaa” (KOM(2003) 301 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission 28. toukokuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 19. kesäkuuta 2003 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”kestävä kehitys” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon asiaa käsittelevän asiakirjan,

ottaa huomioon kuudennen ympäristöä koskevan yhteisön toimintaohjelman,

ottaa huomioon asiakirjansa ”Alueiden komitean poliittiset suuntaviivat vuosiksi 2002–2006”, jonka 5 kohdassa esitetään, että ympäristönsuojelussa tulisi keskittyä

- b) tarkentamaan yhtenäisiä EU:n laajuisia sääntöjä, joilla edistettäisiin ympäristön laadun tosiasiallista parantamista ja joiden noudattamisen tulisi olla jäsenvaltioiden velvollisuus
- c) määrittelemään välttämättömät yhteisön laajuiset ympäristönsuojelustandardit,

ottaa huomioon seuraavat lausuntonsa:

- CdR 447/98 fin ⁽¹⁾ aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi jätteenpoltosta”
- CdR 36/2001 fin ⁽²⁾ aiheesta ”Kuudes ympäristöä koskeva toimintaohjelma”
- CdR 190/2002 fin ⁽³⁾ aiheesta ”Komission tiedonanto – Kohti maaperänsuojelun teemakohtaista strategiaa”,

ottaa huomioon EU:n kansainväliset veloitteet kestävän kehityksen alalla,

ottaa huomioon ”kestävä kehitys” -valiokunnan syyskuun 29. päivänä 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 239/2003 rev.), jonka esittelijä oli Rosario Condorelli, Catanian kunnanvaltuutettu (IT, ELDR),

sekä katsoo, että

- 1) EU:n jätehuolto politiikkaa on ajanmukaistettava kestävän kehityksen periaatteen ja kansainvälisten sopimusten perusteella siten, että otetaan huomioon saavutetut edistysaskeleet ja tulokset sekä havaitut ongelmat,
- 2) kaikissa jätteiden syntymisen ehkäisemiseen sekä määrällisten ja laadullisten tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävissä strategioissa ja jätteiden kierrätyksessä on tunnustettava alue- ja paikallishallinnon avainrooli, sillä kyseisten hallintotasojen on päivittäin taattava jätehuollon tehokkuus. Näin vähennetään jätteiden vaikutusta ympäristöön ja ihmisten terveyteen sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäviä paikallisia kehitysjärjestelmiä,
- 3) kuudennesta ympäristöä koskevasta toimintaohjelmasta käydyssä keskustelussa komitea suositti, että EU sitoutuisi toteuttamaan kestävän kehityksen edellyttämät toimet riippumatta siitä, mihin suuntaan kansainväliset neuvottelut kehittyvät. Näin taataan EU:n kansainvälinen johtoasema kyseisellä alalla sekä se, että unioni hyötyy ekologisesti suuntautuneen talouden mukanaan tuomista eduista innovaation, kilpailukyvyyn ja taloudellisen tehokkuuden liikkeellepanijana (CdR 36/2001, kohdat 3.2 ja 3.1),
- 4) EU:hun liittyvien maiden ympäristönsuojelutason mukauttamista on nopeutettava, jotta kestäväan kehitykseen perustuvaa taloutta kannustettaisiin puhtaiden teknologioiden siirrolla kyseisissä maissa. Puhtaiden teknologioiden avulla vältetään toistamasta EU:n jäsenvaltioissa tehdyt virheet ja voidaan poistaa vielä olemassa oleva teknologinen kuilu tai ainakin kaventaa sitä,
- 5) jätehuolto politiikka on integroitava muiden ympäristöalan politiikkojen kanssa ja että sen on oltava yhdenmukainen kaikkien jäteongelmaa koskevien lähestymistapojen kanssa. AK on jo suosittanut muun muassa sitä, että maaperän suojelua eroosiolta ja epäpuhtauksilta käsiteltäisiin aihekokonaisuudessa ”luonnonvarojen kestävä käyttö ja jätehuolto” eikä luonnonsuojelun ja biologisen monimuotoisuuden yhteydessä (CdR 36/2001, kohta 3.31),
- 6) hallinnoinnissa on oltava valpas, jotta vältettäisiin ekomafian tunkeutuminen alalle, jolla se voi helposti toimia ja aiheuttaa valtavia ympäristöhaittoja käsittelemällä jätteitä laittomasti sekä vääristämällä kilpailua hinnoin, jotka ovat lainsäädäntöä kunnioittavien yritysten hintoja alhaisempia. Tämä on välttämätöntä ympäristön suojelemiseksi myös kehitysmaissa, joissa kyseisiä käytänteitä usein harjoitetaan,

⁽¹⁾ EYVL C 198, 14.7.1999, s. 37.

⁽²⁾ EYVL C 357, 14.12.2001, s. 44.

⁽³⁾ EUVL C 128, 29.5.2003, s. 43.

- 7) kuudennessa ympäristöä koskevassa yhteisön toimintaohjelmassa
- edistetään ympäristönsuojeluvaatimusten yhdentämistä täysimääräisesti yhteisön kaikkiin politiikkoihin ja toimiin (2 artiklan 4 kohta)
  - vahvistetaan tarve purkaa luonnonvarojen käytön ja jätteen syntymisen yhteys talouskasvun nopeuteen (2 artiklan 2 kohta)
  - asetetaan tavoite vähentää merkittävästi käsiteltävän jätteen sekä syntyvän vaarallisen jätteen määrää (8 artiklan 1 kohta)
  - kannustetaan uudelleenkäyttöä ja annetaan etusija jätteiden hyödyntämiselle ja erityisesti kierrätykselle (8 artiklan 1 kohta)
  - asetetaan päämääräksi sellaisten laadullisten ja määrällisten tavoitteiden kehittäminen, joilla pyritään vähentämään kaikkea tämän ohjelman kannalta olennaista jätettä ja jotka on saavutettava yhteisön tasolla vuoteen 2010 mennessä (8 artiklan 2 kohdan a alakohta),
- 8) otettaessa huomioon edellä mainittu vaikuttaa tarpeelliselta toimia entistä päättäväisemmin jätteiden syntymisen ehkäisemiseksi, sillä ei voida hyväksyä, ettei toimenpidehierarkian kärjessä olevaa toimintatapaa sovelleta käytäntöön. Tätä varten on määriteltävä jätteiden syntymisen ehkäisyn tavoitteet. Komission asiakirjassa, jonka lähtökohtana on kuulemisprosessi, ei vielä esitetä tavoitteita. Onkin laadittava aihetta koskeva vahva teemakohtainen strategia, jossa määritellään tarkat tavoitteet ja määräajat,
- 9) on vahvistettava selkeästi, että toimenpidehierarkiassa materiaalien kierrätys on energian hyödyntämistä tärkeämpää. Alueiden komitea on jo ilmaissut kantansa jätteenpolttoa koskevasta direktiivistä antamassaan lausunnossa (CdR 447/98, kohta 5) seuraavasti: "Alueiden komitean käsityksen mukaan energian hyödyntämiseen tähtäävän jätteenpolton liittämistä osaksi ajanmukaista jätteenkäsittelyjärjestelmää on hyötyä, mikäli varmistetaan, ettei jätteenpolto haittaa raaka-aineiden uusiokäyttöön tai jätemäärien minimointiin tähtääviä aloitteita"
- 10) edellisen kohdan yhteydessä on muistettava, että eri yhteyksissä on havaittu, että kun jätteiden lajittelu ja kierrätys on pienimuotoista, vallitsee suuntaus hyödyntää runsaasti jätteenpoltoa sekä yhdyskuntajätteiden (kuten tiedonannon kohdassa 5.3.1 vahvistetaan) että jätevesilietteen hävittämiseksi. Jätevesilietteen käyttö maataloudessa on jopa vähentynyt huolimatta sen merkityksestä maaperän humusvarojen "hiilivarastona". Huolestuttavaa on, että kyseiset suuntauksukset ovat voimakkaimpia Etelä-Euroopan maissa, joissa aavikoituminen on kärjistynyt ja joissa on siis muita maita suurempi tarve palauttaa orgaaniset aineet maaperään. Komitea korostaa, että jätevesilietettä on käytettävä maatalousmailla äärimmäisen varovasti ympäristön ja terveyden suojelemiseksi, joten sen käyttöä on säänneltävä erittäin tiukoin säädöksin,

hyväksyi 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean huomiot

Alueiden komitea

1.1. arvostaa komission asiakirjaa, sillä vaikka sen lähtökohtana on kuulemisprosessi, siinä asetetaan realistiset edellytykset entistä korkeatasoisemmalle ympäristönsuojelulle.

1.2. toistaa olevansa vakuuttunut siitä, että koska useiden jo hyväksytyjen tai vielä hyväksyttävien päätösten toteuttaminen kyseisellä haitallisille vaikutuksille alttiilla alalla on alue- ja paikallisyhteisöjen tehtävä, on erittäin tärkeää antaa niille asianmukaiset mahdollisuudet vaikuttaa yhteisön teemakohtai-

sen strategian määrittelyyn. Tätä vaatimusta korostaa myös unionin tuleva laajentuminen, joka tuo mukanaan täysin uusia ekologisia haasteita. Niihin vastaamiseksi tulisi sekä vähentää jätteiden määrää että yhteisön direktiivejä soveltamalla alentaa tuntuvasti jätteiden ympäristövaikutuksia. Komitealla on ratkaiseva rooli tehtäessä yhteistyötä ehdokasmaiden alue- ja paikallishallinnon kanssa kyseisiin haasteisiin vastaamiseksi.

1.3. pitää tarpeellisena tiivistää yhteyttä muihin jätehuoltoon koskeviin aloitteisiin (jätteenpolto ja orgaanisten jätteiden hyödyntäminen) sekä soveltaa entistä päättäväisemmin jätte-

den määrän vähentämiseen tähtäävää ehkäisy politiikkaa. Komitea on tässä yhteydessä tietoinen siitä, ettei jätteitä voi vähentää pelkästään jätehuollon toimin, vaan jätteiden vähentämisen on oltava myös muiden alojen, kuten yhdenmetyt tuotepolitiikan sekä resurssi- ja kemikaalipolitiikan tavoite.

1.4. katsoo, että jäsenvaltioiden on pantava EU:n direktiivit ajoissa ja asianmukaisesti täytäntöön ja että saavutettuja tuloksia ja direktiivien täytäntöönpanoa viivyyttäviä ongelmia on seurattava nykyistä tarkemmin.

1.5. on sitä mieltä, että jäsenvaltioiden väliset erot ympäristölainsäädännössä luovat jännitteitä sisämarkkinoilla. Ympäristönäkökohtien polkumyynnin välttämiseksi EU:ssa ja kehitysmaissa on tärkeää, että EU hyväksyy yhteiset kierrätysstandardit.

1.6. on vakuuttunut siitä, että jätehuoltopolitiikkaa ja yleisesti ympäristöpolitiikkaa on sovellettava ensisijaisesti alue- ja paikallisyhteisöissä, sillä alue- ja paikallisviranomaiset tuntevat ilmiön laajuuden, hallinnoivat ongelmia kokonaisuudessaan ja ovat kansalaisten silmissä uskottavia elimiä kierrätyksen ja jätteiden syntymistä ehkäisevien toimien täytäntöön panemiseksi ja hallinnoimiseksi. Lisäksi ne kohdistavat valtavia varoja omista budjeteistaan kyseisten toimien täytäntöön panemiseksi, toteuttavat kansalaisille suunnattuja valvuttamis- ja koulutuskampanjoita, pyrkivät soveltamaan hyviä käytänteitä sekä rahoittavat tutkimusta. Tässä yhteydessä jäteongelman kaupunkiolottuvuus on erityisen merkittävä, sillä hyvin suuri prosenttiosuus Euroopan kansalaisista asuu kaupungeissa, ja jätehuolto vaikuttaa väistämättä ympäristöön ja ihmisten terveyteen. Lisäksi aihe nivoutuu kehittämissä politiikkaan. Huomiota on kuitenkin kiinnitettävä yhtä lailla myös maaseutualueisiin etenkin ajatellen maataloustoiminnan erityisjätteitä, kuten koneita ja tuholaismyrkkäjä. Vuoristo-, saari- ja maaseutualueiden erityinen suojeleminen on varmistettava. Onkin otettava huomioon, että kyseisillä alueilla vähäisten jätemäärien kuljetuksesta usein hyvin kaukana sijaitseviin käsittelylaitoksiin aiheutuvat kustannukset on kysymys, jota on käsiteltävä ja joka on ratkaistava.

1.7. on vakuuttunut siitä, että alue- ja paikallisviranomaisien toimet on koordinoitava jäsenvaltio- ja unionitasolla käynnistettyjen toimien kanssa toissijaisuus- ja läheisyysperiaatteita kunnioittaen. Komitea korostaa eri hallintotasojen yhteisvaikutuksen merkitystä.

1.8. on huolissaan nykyisestä jätteiden tuotannon laajuudesta ja suuntauksista koskevan tiedon määrästä Euroopan unionissa ja sen jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioita koskevista yhteisötason tilastotiedoissa on vakavia puutteita, sillä tiedot eivät ole täysin kattavia eivätkä vertailukelpoisia eikä niitä ole harmonisoitu riittävästi. Tämä estää pitkälti viiden tärkeimmän jätevirran (tuotantojätteet, kaivos- ja louhintajätteet, rakennus- ja purkujätteet, kiinteät yhdyskuntajätteet sekä maa- ja metsätalousjätteet) yleisen arvioinnin. Komitea korostaa, että näiden puutteiden korjaaminen ja jätteiden kierron nykyistä tarkempi seuraminen auttaisi myös ekomaan vastaisessa taistelussa. Komitea muistuttaa, että syntyneiden jätteiden määrän ja suuntausten luotettava tieteellinen analyysi on ehdoton edellytys määrittäessä johdonmukaisesti jätteiden ennaltaehkäisy tavoitteita. Koska luotettavimmat tilastotiedot koskevat yleensä yhdyskuntajätteitä, komitea korostaa paikallistason strategian merkitystä jätehuoltopolitiikkaa laadittaessa.

1.9. arvostaa jäsenvaltioissa saavutettuja hyviä tuloksia jätteiden hävittämisen omavaraisuudessa läheisyysperiaatteen yhteydessä ja toivoo, että tilanne jatkuu samanlaisena uusien jäsenvaltioiden liittyttyä unioniin.

1.10. korostaa, että komission on asiakirjan johdosta järjestetyn kuulemisen jälkeen nivottava jätehuolto läheisesti tärkeisiin näkökohtiin, kuten materiaalien uusiokäyttöön sekä koordinoitiin toisissa yhteyksissä tarkasteltujen ongelmien kanssa; niitä ovat etenkin jätteenpolto sekä orgaanisten jätteiden ja jätevesilietteen käsittely. Kuten komission asiakirjassa todetaan, kyseisillä aloilla on havaittu suuntauksia, jotka ovat ristiriidassa komission asiakirjassa käsiteltävän teemakohtaisen strategian kanssa ("Kaatopaikkaverot on kuitenkin täydennettävä muilla ohjauksineilla, jotta vältettäisiin suurten sekajättemäärien hävittäminen polttamalla", kohta 5.3.1).

1.11. katsoo aiheelliseksi määrittellä jätteet nykyistä tarkemmin siten, että otetaan huomioon viime vuosina ilmenneet tulkintaongelmat mutta nojaututaan kuitenkin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen laatimaan laajaan määrittelmään, jolla taataan korkeatasoinen ympäristönsuojeleminen.

1.12. katsoo, että jätehuoltoa koskeva toimenpidehierarkia on vahvistettava painokkaasti ja asetettava etusijalle ennaltaehkäisy (jota varten on määriteltävä konkreettiset tavoitteet sekä kutsuttava alue- ja paikallisviranomaiset mahdollisimman paljon mukaan suunnitteluvaiheeseen) sekä materiaalien uusiokäyttö ja kierrätys suhteessa muihin jätteenkäsittelymenetelmiin ja etenkin jätteenpoltoon. Sinänsä hyödyllisestä jätteenpoltoista uhkaa muodostua "oikotie" etenkin maissa, joissa jätteiden lajittelu on kehittymätöntä.

1.13. korostaa, että jätteenpoltolla hävitetään yhä enemmän orgaanisia jätteitä (yhdykskuntajäte ja jätevesiliete), vaikka uusimmissa tieteellisissä tutkimuksissa sekä Bonnin ja Marrakechin ilmastomuutoskonferenssien päätelmissä korostetaan kompostoinnin merkitystä suuren hiilimäärän "varastoiselle" maaperään. Äskettäin hyväksytty merkittävä jätehuoltodirektiivi, jossa säädetään orgaanisten jätteiden kaatopaikkakäsittelyn merkittävästä vähentämisestä, saattaa entisestään nopeuttaa suuntausta polttaa jätteet. Se olisi tehontonta sekä taloudellisista (kompostoinnin kustannukset ovat yleensä jätteenpolttoa alhaisemmat) että ennen kaikkea ympäristönsuojelua koskevista syistä. Komitea korostaa nostaneensa tämän asian esille jo maaperänsuojelua koskevista teemakohtaisesta strategiasta antamassaan lausunnossa todetessaan, että "ei olisi viisasta kehitellä ehdotuksen mukaisesti erillisiä aloitteita eroosiota, orgaanisen aineksen vähenemistä ja saastumista varten –" (1). Komitea katsoo, että tarkasteltavassa asiakirjassa on edellä mainitun valossa varmistettava nykyistä parempi koordinoiti valmisteilla olevan "kompostointidirektiivin" kanssa.

1.14. toivoo, että uusia politiikkoja sovellettaisiin myös uusissa jäsenvaltioissa määräaikaisten puitteissa, jotta vältettäisiin alueellisten epätasapainoisuuksien syveneminen ja edistettäisiin alue- ja paikallisviranomaisien osallistumista siten, että vaihdetaan hyviä käytänteitä sekä hyödynnetään käytettävissä olevia tietoja ja kokemuksia myös Kööpenhaminassa sijaitsevan Euroopan ympäristökeskuksen (EAA) ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) avulla.

2. Alueiden komitean suositukset

Alueiden komitea

2.1. on tietoinen siitä, että kokonaisvaltaista teemakohtaista strategiaa laadittaessa on pyrittävä yhdistämään lainsäädäntövälineitä sekä taloudellisia ja vapaaehtoisuuteen perustuvia toimia, muuttamaan menettelytapoja sekä määrittelemään tarkat ja todennettavissa olevat tavoitteet. Tähän tulisi sisältyä pyrkimykset helpottaa kierrätystuotemarkkinoiden luomista.

2.2. toistaa kuudennen toimintaohjelman tarkastelun yhteydessä jo esittämänsä kehotuksen, jonka mukaan "ohjelmassa olisi määriteltävä täsmälliset tavoitteet ja päämäärät sekä ilmoitettava mahdollisuuksien mukaan tavoitemäärät ja -ajankohta –" (2). Lisäksi komitea toteaa, että "– kuudennen ympäristöohjelman voimassaoloaika on pidennetty kymmenen vuoteen, – koska se kuitenkin vahvistaa tarvetta määritellä konkreettiset päämäärät ja osoittimet –" (3). Nyt kun vaarallisten jätteiden määrän vähentämiseksi on käynnistetty aloitteita, on korostettava tarvetta määritellä konkreettiset tavoitteet pyrittäessä vähentämään jätteiden määrää.

2.3. toivoo, että jätteiden syntyminen ehkäisemiseksi toimittaisiin nykyistä enemmän, sillä komitean mielestä on epäjohtamukaista, että toiminta on tällaisella painopistealalla vielä vähäistä eikä konkreettisia tavoitteita ole määritely. Komitea korostaa, että vaikka ensimmäisessä ympäristöalan toimintaohjelmassa määriteltiin ehkäisyperiaate, konkreettinen edistymisen on tähän mennessä ollut riittämätöntä. Etenkin paikallistasolla voitaisiin hallintosuunnitelmien avulla määritellä konkreettiset tavoitteet yhdyskuntajätteiden määrän vähentämiseksi (tai ainakin jätteiden määrän kasvun hidastamiseksi). Niihin voisi sisältyä palkkiojärjestelmiä, joissa hyvistä jätemäärien minimointituloksista palkitaan ja huonoista rangaistaan.

2.4. toivoo, että jätealaa hyödyttävät muiden alojen toimet toteutetaan oikea-aikaisesti (esimerkiksi tarmokkaat toimet vesijohtoverkon parantamiseksi vähentäisivät huomattavasti lasi- ja ennen kaikkea muovipullojen tuotantoa ja käyttöä).

2.5. kannattaa markkinoille soveltuvien välineiden hyödyntämistä uusiokäytön ja kierrätyksen edistämiseksi, kuten komitea on jo korostanut kuudennesta ympäristöalan toimintaohjelmasta antamassaan lausunnossa (4), jossa komitea kannatti "– voimakkaasti ympäristömyötäisten julkisten hankintojen edistämistä –" ja korosti, että tulisi hyväksyä "– suuntaviivat, jotta Euroopan kaikki julkiset tahot – sitoutuisivat arvioimaan kyseisten tuotteiden ja palveluiden elinkaaren ja ympäristökestävyyden ennen julkisten hankintojen ja sopimusten tekoa". Komitea toivoo – kuudennen ympäristöä koskevan yhteisön toimintaohjelman mukaisesti – että kehitettäisiin ympäristömyötäisiä julkisia hankintoja sekä sellaisia kaupattavia ympäristölupia (kutsutaan myös kaupattaviksi sertifikaateiksi), joilla voitaisiin käydä kauppaa unionitasolla. Samalla on kuitenkin määriteltävä soveltamista koskevat käytännön näkökohdat sekä valvonta- ja seuraamusjärjestelyt.

2.6. kannattaa myös jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisien nykyistä laajempaa yhteistyötä kaatopaikkaverojen alalla. Verotuksen suuren poliittisen arkaluonteisuuden vuoksi tämä ei luonnollisestikaan tarkoittaisi välttämättä yhdenmukaistetun kaatopaikkaveron käyttöönottoa yhteisössä. Tavoitteena olisi joka tapauksessa nostaa jätteenkäsittelymenetelmien kustannuksia kierrätystä lukuun ottamatta sekä välttää kohuttoman laajaa jätteenpolttoa.

2.7. korostaa, että yhdenmukaisen tuotepolitiikan (IPP) yhteydessä alue- ja paikallisviranomaisilla on merkittävä rooli, sillä ne voivat kansalaisille suunnatun tiedotuksen avulla edistää tietoista ja kestävästä kulutuksesta, helpottaa sopimusten tekoa paikallisten yritysten kanssa sekä hyödyntää paikallisagenda 21:n kaltaisia välineitä.

(1) CdR 190/2002 fin, kohta 3.5.2.

(2) CdR 36/2001 fin, kohta 1.2.

(3) CdR 36/2001 fin, kohta 1.7.

(4) CdR 36/2001 fin, kohta 2.16.

2.8. kannattaa ehdotusta tehostaa aiheuttamisperiaatetta, johon sisältyvän tuottajan vastuun periaatteen mukaan tuottajan vastuun tulisi olla yksityinen eikä kollektiivinen. Kyseiset periaatteet kannustavat tuottajia kehittämään entistä ympäristöystävällisempiä tuotteita.

2.9. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen, jonka mukaan on pyrittävä materiaalien eikä vain tiettyjen tuotteiden kierrätykseen. Tällainen menettely on ympäristöystävällistä ja yksinkertaistaa kansalaisten kanssa tehtävää yhteistyötä, sillä he eivät ymmärrä, miksi joitakin paperia, muoviovia, lasia tai metallia sisältäviä tuotteita tulisi kierrättää, mutta toisia, samoja materiaaleja sisältäviä tuotteita ei kierrätetä.

2.10. pitää tärkeänä pyrkiä tulevaisuudessa kokonaisvaltaiseen kierrätystä koskevaan lainsäädäntöön alakohtaisten direktiivien sijaan. Uusi direktiivi voisi koskea kaikkia materiaaleja, ja direktiivin liitteessä voitaisiin ottaa huomioon kunkin alan erityispiirteet.

2.11. pitää välttämättömänä, että rakennus- ja purkujätteen alalla otetaan käyttöön rakennusten purkukäytänteitä, joiden avulla jätteet voidaan lajitella omiksi ryhmikseen. Jätteet lajittelevien purkukäytänteiden kehittämiseksi on taattava näin saatavien tuotteiden laatu (kierrätysmateriaalien sertifiointi) ja kierrätysmateriaalimarkkinat (julkiset laitokset tulisi velvoittaa käyttämään kierrätysmateriaaleja teitä, rautateitä jne. koskevissa hankinnoissaan).

2.12. ehdottaa – verotusta ja kilpailupolitiikkaa koskevien toimien edellyttämät velvoitteet ja yhdenmukaisuudet huomioon ottaen – materiaalien uusiokäyttöön tähtäävien ja ekologisesti suunniteltujen tuotteiden arvonnalisäveroasteiden alentamista.

2.13. ehdottaa kertakäyttötuohteista luopumiseen tähtäävän valvuttamiskampanjan toteuttamista (poikkeuksena tapaukset, joissa kertakäyttö on perusteltua esimerkiksi hygienia- ja turvallisuussyistä). Komitean mielestä alue- ja paikallisviranomaisilla on perusluonteinen rooli pyrittäessä muuttamaan kansalaisten tottumuksia.

2.14. ehdottaa, että kehitetään ”jätepörssin” kaltaista toimintaa materiaalien kierrätyksen edistämiseksi tuotantotoiminnassa, vaikka kierrätettävät materiaalit kuuluvat edelleen jätelainsäädännön piiriin.

2.15. ehdottaa, että olemassa olevien ohjelmien, ennen kaikkea Life Environment -ohjelman ja tutkimuksen kuuden puiteohjelman tarjoamia mahdollisuuksia vahvistettaisiin ja hyödynnettäisiin ennaltaehkäisyyn, kuljetukseen, kierrätykseen, uusiokäyttöön ja käsittelyyn uudessa teknologiassa etenkin kaupunkien jätehuollon ongelmia ratkaistaessa.

2.16. ehdottaa, että komissio rahoittaisi sellaisia alue- ja paikallistason hankkeita, joissa sovelletaan integroitua järjestelmiä jätteiden määrän ja sisällön vähentämiseksi ja eri hallintotasojen yhteisvaikutuksen lisäämiseksi.

2.17. pitää tärkeänä hyvien käytänteiden vaihtoa edistävien toimien luomista unionin tasolla jätelainsäädäntöä täytäntöön pantaessa. Paikallistaso on asetettava tässä yhteydessä etusijalle ja hyvien käytänteiden levittämistä on edistettävä uusissa jäsenvaltioissa.

2.18. toivoo, että säädöksiin sisällytetään jätteiden syntymisen ehkäisemiseen tähtäviä suunnitelmia, jotka toteutetaan vielä neuvoteltavien ympäristösopimusten avulla eri tasoilla (unioni-, jäsenvaltio- ja paikallistaso) ja joissa otetaan huomioon talous- ja elinkeinoelämän eri alat.

2.19. kannattaa veloitusjärjestelmien (PAYT-järjestelmien, Pay as You Throw) soveltamista etenkin entistä yleisemmän jätteiden lajittelun kannustamiseksi. Komitea toivoo, että käyttöön otettavissa veloitusjärjestelmissä, joilla kannustetaan jätteiden lajitteluun ja jätteiden määrän vähentämiseen, asianmukaiset toimet mukautetaan kulloisiinkin paikallisiin oloihin.

2.20. ehdottaa, että lainsäädännön teknisen monimutkaisuuden vuoksi kiinnitettäisiin uusia aloitteita määriteltäessä erityistä huomiota lainsäädännön täytäntöönpanoa varten tarvittaviin hallinto- ja rahoitusresursseihin. On myös pyrittävä välttämään uuden strategian kustannusten sälyttäminen yksinomaan paikallistasolle, sillä se nostaisi huomattavasti palvelujen hintoja ja muita maksuja.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Tutkimusinvestoinnit: Toimintasuunnitelma Euroopalle”

(2004/C 73/13)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon aiheesta ”Tutkimusinvestoinnit: toimintasuunnitelma Euroopalle” (KOM(2003) 226 lopullinen),

ottaa huomioon Euroopan komission 30. huhtikuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 19. maaliskuuta 2003 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon komission tiedonannon aiheesta ”Tutkijat eurooppalaisella tutkimusalueella: yksi ammatti, monta uraa” (KOM(2003) 436 lopullinen),

ottaa huomioon laatimansa lausunnon aiheesta ”Komission tiedonanto – Eurooppalaisen tutkimusalueen alueellinen ulottuvuus” (KOM(2001) 549 lopullinen) (CdR 442/2001 fin) ⁽¹⁾;

ottaa huomioon laatimansa lausunnon aiheesta ”Komission tiedonanto – Lisää tutkimusta Euroopan hyväksi – Tavoitteena 3 prosenttia BKT:sta” (KOM(2002) 499 lopullinen) sekä ”Komission tiedonanto – Uudet panostukset, suuntaviivat ja näköalat” (KOM(2002) 565 lopullinen) (CdR 328/2002 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan lokakuun 2. päivänä 2003 hyväksymän lausunto-luonnoksen (CdR 246/2003 rev.), jonka esittelijä oli Länsi-Götanmaan aluevaltuutettu Lars Nordström (SE, ELDR),

katsoo,

- 1) että komissio on Eurooppa-neuvoston sille maaliskuussa 2003 antaman tehtävän mukaisesti esittänyt toimintasuunnitelman koulutukseen tehtävistä investoinneista, jotta tavoite kolmen prosentin BKT-osuudesta voidaan saavuttaa vuoteen 2010 mennessä; jotta kolmen prosentin tavoite saavutetaan niin, että kaksi kolmasosaa investoinneista on yritysten tekemiä, on Euroopan tutkimushenkilöstöä lisättävä noin 1,2 miljoonalla henkilöllä,
- 2) että toimintasuunnitelmalla tähdätään siihen, että eri poliittisilla tasoilla toteutettavat tarvittavat aloitteet ovat kestäviä, keskenään johdonmukaisia ja voivat aikaansaada perinpohjaisia muutoksia; yli 80 prosenttia julkisen sektorin tutkimusinvestoinneista EU:ssa tehdään paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla,
- 3) että tutkimusjärjestelmän heikot yhdyssiteet uhkaavat johtaa investoinneista vetäytymiseen: tutkimusurastaan liittyvien ongelmien vuoksi osa hyvistä tutkijoista saattaa jättää tutkimustyön tai lähtee Euroopan ulkopuolelle; merkittäväkin tutkimustoiminta saa osakseen vähän näkyvyyttä, jos se on liian hajanaista; pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on vaikeuksia saada hankkeilleen rahoitusta; tutkijoiden ja tutkimusjohdon tiedot teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisesta ja hallinnasta ovat puutteellisia,
- 4) että kuluvan vuoden loppuun mennessä asiantuntijaryhmä aikoo esittää ehdotuksensa Euroopan tutkimusneuvoston (ERC) perustamiseksi,

⁽¹⁾ EYVL C 278, 14.11.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUVL C 244, 10.10.2003, s. 10.

- 5) Euroopan parlamentti on tehnyt uuden aloitteen ”oppivista alueista” (KnowREG), joiden rahoitus osoitetaan rakennerahastojen ja puiteohjelmien ulkopuolelta; aloitteella pyritään tukemaan tutkimuspolitiikkaa koskevaa strategista toimintaa alue- ja paikallistasolla,
- 6) ERRIN (European Regions Research & Innovation Network), jonka muodostavat sata EU:n alueellista edustustoa Brysselissä (niitä on kaikkiaan 240), ylläpitää EU:n toimielinten sekä alue- ja paikalliselinten välisiä yhteyksiä ja voi osallistua komission toimintasuunnitelmaehdotuksen toteutukseen,

hyväksyi yksimielisesti 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean näkemykset ja suositukset

Edistetään tutkimusinvestointien alueellisten strategioiden johdonmukaista kehitystä

Alueiden komitea

1.1. on tyytyväinen komission toimintasuunnitelmassa tekemään ehdotukseen lisätä tutkimusinvestointeja Euroopan julkisen sektorin tutkimusperustan vahvistamiseksi ja kiinnostavuuden lisäämiseksi yksityisen sektorin investoinneille tutkimukseen ja innovointiin.

1.2. huomauttaa, että yritykset voivat investoida tutkimukseen ainoastaan siinä tapauksessa, että on mahdollista havaita pysyviä tuloksia. Perustutkimuksessa ja innovaatioalalla kehitystyö vaatii paljon aikaa tuottaakseen kilpailukykyisiä tuotteita tai palveluita. Erityisesti näillä aloilla on nykyistä EU-tukea lisättävä.

1.3. katsoo, että yhteisön tukea koskevien suuntaviivojen avulla on yksinkertaistettava tulosten hyödyntämistä. Yksityisen sektorin investointien kannustamiseksi on myös tärkeää määritellä tutkimuksen ja kehityksen välinen sisältöä koskeva raja etenkin ajatellen kilpailukyyn kehittämistä tulevaisuudessa.

Luodaan yhteinen visio keskeisten teknologioiden kehittämisestä ja hyödyntämisestä

Alueiden komitea

1.4. lausuu näkemyksensä ehdotuksista, jotka koskevat alue- ja paikallistasoa eurooppalaisten teknologiayhteisöjen perustamisen yhteydessä.

Taataan kaikille alueille mahdollisuus hyötyä tutkimusinvestointien lisääntymisestä

Alueiden komitea

1.5. yhtyy komission käsitykseen siitä, että kaikki alueet hyötyvät keskinäisestä oppimisesta niiden määriteltessä tutki-

mus- ja innovointistrategioitaan. Samanlaista lähestymistapaa voidaan soveltaa kolmen prosentin tavoitteen seurauksiin tutkimus- ja kehitystyössä toimivien koulutettujen henkilöiden määrän osalta. Tällöin on kuitenkin mukautettava tarpeelliset toimet kulloiseenkin alueelliseen ja kansalliseen lähtötilanteeseen.

1.6. katsoo, että komission ehdotus luokitella alueet ja luoda menetelmä alueiden panostuksen vertailevaksi arvioksi edistää sosiaalista, taloudellista, teknistä sekä ympäristöä ja organisaatioita koskevaa tulevaisuudentutkimusta aluetasolla sekä keskustelua EU:n kolmannesta yhteenkuuluvuutta koskevasta kertomuksesta puiteohjelmien ja rakennerahasto-ohjelmien suunnittelua varten vuosiksi 2007–2013.

Laaditaan johdonmukainen poliittisten toimien kokonaisuus

Alueiden komitea

1.7. pitää tervetulleena sitä, että rakennerahastoja hyödynnetään infrastruktuuriin, koulutusmahdollisuuksiin sekä tutkimukseen ja innovointiin liittyvien alueellisten erojen poistamiseksi. Rakennerahastojen ja tutkimustoiminnan tukemisen tavoitteet poikkeavat kuitenkin toisistaan, joten niiden välillä on tehtävä ero. Tutkimustoiminnan tukemisen keskeisenä perusteena on oltava tieteellinen huippuosaaminen. Rakennerahastojen tarjoamaa rakennetukea tarvitaan yhteisvaikutusten aikaansaamiseksi. Alueiden komitea on viitannut tähän seikkaan aiemmissa lausunnoissaan ⁽¹⁾.

1.8. yhtyy tiedonannossa esitettyyn ehdotukseen, että eri välineiden johdonmukaisesta hyödyntämisestä ja strategioiden välisestä vuorovaikutuksesta on vaihdettava ehdotuksia vuosittain ennen Eurooppa-neuvoston kevätkokousta esimerkiksi avoimesta koordinoituprosessista saatujen tietojen ja kokemusten perusteella.

(1) CdR 442/2001 fin, ”Eurooppalaisen tutkimusalueen alueellinen ulottuvuus”, KOM(2001) 549 lopullinen.

1.9. toivoo lisäksi, että EU:hun liittyvät valtiot kutsutaan mukaan tutkimusinvestointeja koskevaan toimintasuunnitelmaan etenkin tukemalla alueidenvälisen tutkimusyhteistyön alullepanoa ja kehittämistä vertikaalisen (arvonlisäketjun perusta) sekä horisontaalisen integraation (monialaisen tutkimuksen avulla) yhdistävän johdonmukaisen toimenpidevalikoiman avulla.

1.10. kannattaa pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksien parantamista julkisissa hankintamenetelyissä. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi luomalla useiden pienten ja keskisuurten yritysten välisiä alakohtaisia tutkimusverkostoja.

Houkutellaan lisää opiskelijoita tutkimuksen pariin

Alueiden komitea

1.11. katsoo, että väestökehityksen johdosta alue- ja paikallistasolla on pidettävä silmällä sitä, ettei teknisen ja tutkimusalan työvoimapula uhkaa hyvinvointia. Tässä yhteydessä tulee tehdä yhteistyötä koulutuslaitosten kanssa ja levittää tietoja olemassa olevista mahdollisuuksista.

1.12. esittää, että Bolognan prosessin kolmannen tason (tohtorinväitöskirjataso) yhteydessä komissio kehottaa jäsenvaltioita ja alueita antamaan selvityksen kokemuksistaan tutkijoiden uudenaikaisista urakehitysrakenteista, tutkimusinstituuttien uudenaikaisista kumppanuuksista sekä muista kumppanuusmuodoista tutkijakoulutuksen ja tutkimustyön välisen epäsuhteen korjaamiseksi.

Lisätään julkista tutkimusperustaa ja sen yhteyksiä alueiden yritysmaailmaan

Alueiden komitea

1.13. on samaa mieltä komission kanssa siitä, että EU:n on laadittava suuntaviivat julkisrahoitteisen tutkimuksen avulla aikaansaatuun teollis- ja tekijänoikeuksien ja lisenssien hallinnasta ja hyödyntämisestä.

Sovitetaan EU:n rahoitusvälineet kansalliseen tutkimukseen alueellisella tasolla

Alueiden komitea

1.14. kehottaa vakavasti komissiota myötävaikuttamaan siihen, että kaikki alueet saavat mahdollisuuden osallistua seuraavan rakennerahasto-ohjelmakauden valmisteluun. Erytisestään tämä koskee EU:hun liittyvien valtioiden alueita.

Edistetään kriittisen massan syntymistä aluetasolla suuntaamalla suoria tukia tutkimukseen ja innovointiin

Alueiden komitea

1.15. katsoo, että tutkimusresurssien yhdistäminen tulee toteuttaa myös alakohtaisista eri näkökulmista käsin huippuosaamiskeskusten ja -verkostojen luomiseksi alue- ja paikallistasolla. Esimerkiksi alakohtaisen toiminnan johtamista, koulutusta ja tietämyksen levittämistä on tuettava erilaisten takausjärjestelmien avulla riskien jakamiseksi eri osapuolten kesken.

Tuetaan tutkimusintensiivisten pk-yritysten riskipääoman saantia

Alueiden komitea

1.16. katsoo, että kysymystä riskipääomasta tutkimusintensiivisille pk-yrityksille on käsiteltävä jäsenvaltioiden kansallisia toimintaohjelmia koskevien, Luxemburgin prosessin mukaisen neuvotteluiden yhteydessä sekä Euroopan sosiaalirahaston toteuttaman ammattitaidon kehittämisohjelman väliarvioinnin ja seuraavan rakennerahasto-ohjelmakauden valmistelun yhteydessä.

Edistetään finanssipolitiikan kasvua lisäävää vaikutusta sekä julkisten investointien laatua

Alueiden komitea

1.17. kehottaa komissiota myötävaikuttamaan siihen, että Luxemburgin prosessin mukaisissa neuvotteluissa kansallisista toimintaohjelmista kiinnitetään erityistä huomiota kyseisissä toimintaohjelmissa esitettyihin ehdotuksiin tavoista suunnata julkinen tuki nykyistä enemmän tutkimukseen ja innovointiin.

Laaditaan katsaus tutkimusta koskevista valtioneuvoston päätöksistä ennen vuotta 2006

Alueiden komitea

1.18. ei kannata komission esitystä siitä, että tutkimus- ja kehitystoimintaan myönnettävää valtiontukea koskevien nykyisten yhteisön puitteiden voimassaoloaikaa jatkettaisiin vuoteen 2005⁽¹⁾, vaan korostaa vielä kerran, että nykyiset

(1) CdR 328/2002 fin, kohta 16, s. 6.

toimintakehykset eivät ole omiaan – etenkin pk-yrityksiä ajatellen – parantamaan tieteellisen innovaation olosuhteita ⁽¹⁾.

Suojataan teollis- ja tekijänoikeudet tutkimusprosesseissa ja yksittäisillä teknologian aloilla

Alueiden komitea

1.19. tukee ehdotusta unionin laajuisista toimenpiteistä tietämyksen lisäämiseksi ja lisäkoulutuksen tarjoamiseksi teol-

⁽¹⁾ CdR 328/2002 fin, kohta 13, s. 5.

lis- ja tekijänoikeuksista tutkijoille ja opiskelijoille, kunhan se voidaan toteuttaa vapaaehtoisen ja ylimääräisen opetustarjonnan avulla.

Lisätään avoimuutta yritysten tutkimusinvestointien raportoinnissa

Alueiden komitea

1.20. ehdottaa, että nykyisten kansainvälisten ohjeistojen hyödyntämistä yritysten henkisen pääoman mittaamisessa ja siitä tiedottamisessa käsiteltäisiin yritysten sosiaalisen vastuun yhteydessä ja että ohjeiston käytön seurannasta vastaisi Dubliinin säätiön yhteydessä toimiva Euroopan muutoksenseuranta-keskus.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi yleiseurooppalaisten julkishallinnon sähköisten palveluiden yhteentoimivasta tarjoamisesta viranomaisille, yrityksille ja kansalaisille (IDABC)”

(2004/C 73/14)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi yleiseurooppalaisten julkishallinnon sähköisten palveluiden yhteentoimivasta tarjoamisesta viranomaisille, yrityksille ja kansalaisille (IDABC) (KOM(2003) 406 lopullinen – 2003/0147 (COD)),

ottaa huomioon Euroopan neuvoston 17. heinäkuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 156 artiklan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 19. kesäkuuta 2003 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Komission tiedonanto IDA-ohjelman arvioinnista ja IDA-ohjelman toisesta vaiheesta” (CdR 44/98 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta ”Trans-European data communications networks between administrations” (hallintojen väliset Euroopan laajuiset sähköisen tiedonvaihdon verkot) (CdR 48/94) ⁽²⁾,

ottaa huomioon ”kulttuuri ja koulutus” -valiokuntansa lokakuun 2. päivänä 2003 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 247/2003 rev.), jonka esittelijä oli Pirkkalan kunnanjohtaja Risto Koivisto (FI/PSE),

hyväksyi yksimielisesti 19. ja 20. marraskuuta 2003 pitämässään 52. täysistunnossa (marraskuun 20. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

⁽¹⁾ EYVL C 251, 10.8.1998, s. 1.

⁽²⁾ EYVL C 217, 6.8.1994, s. 32.

1. Alueiden komitean kanta

Alueiden komitea

1.1. pitää komission ehdotusta uudeksi IDABC-ohjelmaksi erittäin tarpeellisena ja keskeisenä välineenä muun muassa Lissabonin strategian tavoitteiden toteuttamisessa.

1.2. arvostaa sitä, että komitean aikaisemmat kannanotot alue- ja paikallishallinnon tärkeästä roolista eurooppalaisen tietoyhteiskunnan rakentamisessa on uudessa ehdotetussa ohjelmassa otettu huomioon ja toteaa Euroopan alue- ja paikallishallinnon olevan valmis osallistumaan laaja-alaiseen yhteistyöhön nykyistä yhteentoimivamman ja paremmin palvelevan julkisen hallinnon kehittämiseksi.

1.3. toteaa aikaisempien IDA-ohjelmien hyvillä ja konkreettisilla saavutuksillaan edistäneen merkittävästi Euroopan julkisen hallinnon yhteentoimivuutta ja yhtyy komission näkemykseen siitä, että eräänä ohjelman keskeisenä sisältönä tuleekin olla näiden jo olemassa olevien tuotteiden ja palveluiden jatkokehittäminen.

1.4. korostaa, että alue- ja paikallishallintoa ei ensisijaisesti tulisi nähdä yleiseurooppalaisten sähköisten palvelujen käyttäjänä, vaan niiden keskeisenä toteuttajana.

1.5. edellyttää, että komissio ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimiin kehittääkseen koordinaatiota IDABC:n ja muiden samanlaisten tavoitteiden kanssa toimivien yhteisön ohjelmien kesken.

1.6. katsoo, että keskeisen ja erityisen roolinsa vuoksi alue- ja paikallishallinnon näkökulman tulee vaikuttaa ohjelman poliittiseen ja strategiseen ohjaamiseen esimerkiksi varmistamalla riittävä asiantuntemus hallintokomiteassa tai komission mahdollisesti perustamassa neuvottelukunnassa.

1.7. toteaa, että ohjelma ei saa lisätä Euroopan julkishallinnon eristäytymistä sitä ympäröivästä maailmasta ja katsoo yhteentoimivuuden standardien kehittämisen edellyttävän laajaa kansainvälistä yhteistyötä.

1.8. korostaa alue- ja paikallishallinnon tärkeää asemaa sellaisten julkisten palvelujen tuottajina, jotka helpottavat jokapäiväistä kansalaisten ja yritysten elämää ja vaikuttavat keskeisesti esimerkiksi vapaata liikkuvuutta koskevien tavoitteiden toteutumiseen.

1.9. painottaa erityisesti sitä, että tieto- ja tietoliikennetekniikan soveltamisen laajentamisen julkisessa hallinnossa sekä nopean, taloudellisen, tehokkaan ja turvallisen Euroopan laajuisen tiedonvaihdon, johon eri aluetasot osallistuvat, tulee palvelujen kehittämisen lisäksi lisätä hallinnon toimien tuottavuutta. Tämän entistä parempaa hallintojen välistä yhteistyötä koskevan näkökulman tulee olla keskeisesti esillä myös päätetäessä ohjelman puitteissa käynnistettävistä hankkeista.

1.10. pitää tärkeänä, että ohjelman tavoitteiden mukaiseen toimintaan varataan vaikuttavuuden varmistamiseksi riittävät resurssit hallinnon kaikilla tasoilla ja pyytää komissiota varmistamaan, että yhteisön käytettävissä olevista resursseista asianmukainen osa käytetään ehdotuksessa esitettyihin toiminnan tuottavuutta lisääviin kohteisiin.

2. Alueiden komitean suositukset

Suositus 1

Artikla 3

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
e) rohkaistaan yhteisön toimielinten välistä sekä yhteisön toimielinten ja kansallisten, alueellisten ja paikallisviranomaisten, myös kansallisten tai alueellisten parlamenttien, välistä yhteistyötä	e) rohkaistaan yhteisön toimielinten välistä sekä yhteisön toimielinten ja kansallisten, alueellisten ja paikallisviranomaisten, myös kansallisten tai alueellisten parlamenttien, välistä yhteistyötä <u>sekä kansallista koko julkishallinnon kattavaa yhteistyötä</u>

Perustelu

IDA-ohjelman hankkeet ovat olleet ensisijaisesti jäsenvaltioiden välisiä hankkeita. Vaikka yhteistyö yhteisön ja alue- ja paikallishallinnon kesken on tärkeä asia, on tavoitteiden toteutumisen kriittinen menestystekijä kuitenkin myös se, että kansallisesti yhteistyö julkisen hallinnon kaikkien tasojen kesken toimii hyvin.

Suositus 2

Artikla 11

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
1. Komissiota avustaa viranomaisten välisen telematiikan komitea, joka koostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana toimii komission edustaja.	1. Komissiota avustaa viranomaisten välisen telematiikan komitea, joka koostuu jäsenvaltioiden edustajista sekä yhdestä aluehallintoa ja yhdestä paikallishallintoa edustavasta jäsenestä ja jonka puheenjohtajana toimii komission edustaja.

Perustelu

Jäsenvaltioiden edustus takaa komiteassa riittävän asiantuntemuksen silloin, kun kehitetään komission ja jäsenvaltioiden välistä tiedonsiirtoa. IDABC-ohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on kuitenkin myös yleiseurooppalaisten palvelujen kehittäminen. Valtaosan Euroopan julkista palveluista tuottavat alueet ja kunnat, ja juuri nämä palvelut ovat keskeisiä kansalaisten ja yritysten jokapäiväisessä elämässä ja vapaassa liikkumisessa. Alue- ja paikallishallinnon asiantuntemus komiteassa vaikuttaisi myönteisesti 1. artiklan 2. kohdassa mainittujen tavoitteiden a), b) sekä d) toteutumiseen sekä edistäisi hyvien toimintatapojen leviämistä tavoitteen h) mukaisesti.

Suositus 3

Artikla 12

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
2. Arvioinnissa selvitetään liitteissä I ja II kuvattujen, yhteistä etua palvelevien hankkeiden ja laaja-alaisen toimenpiteiden edistymisen ja nykytila. Arvioinnissa myös tarkastellaan yhteisölle koituneiden menojen valossa niitä hyötyjä, joita yhteisö on saanut yleiseurooppalaisista julkishallinnon sähköisistä palveluista ja infrastruktuuripalveluista edistäessään yhteisiä toimintalinjoja ja toimielinten yhteistyötä viranomaisiin, yrityksiin ja kansalaisiin nähden, tunnistetaan aloja, joilla voidaan edelleen parantaa tilannetta, ja varmennetaan ohjelman synergia muihin yhteisön toimiin nähden, joita toteutetaan yleiseurooppalaisten julkishallinnon sähköisten palveluiden ja infrastruktuuripalveluiden alalla.	2. Arvioinnissa selvitetään liitteissä I ja II kuvattujen, yhteistä etua palvelevien hankkeiden ja laaja-alaisen toimenpiteiden edistymisen ja nykytila. Arvioinnissa myös tarkastellaan yhteisölle koituneiden menojen valossa niitä hyötyjä, joita yhteisö, jäsenvaltiot sekä alue- ja paikallishallinto ~~on saanut~~ ovat saaneet yleiseurooppalaisista julkishallinnon sähköisistä palveluista ja infrastruktuuripalveluista edistäessään yhteisiä toimintalinjoja ja toimielinten yhteistyötä viranomaisiin, yrityksiin ja kansalaisiin nähden, tunnistetaan aloja, joilla voidaan edelleen parantaa tilannetta, ja varmennetaan ohjelman synergia muihin yhteisön toimiin nähden, joita toteutetaan yleiseurooppalaisten julkishallinnon sähköisten palveluiden ja infrastruktuuripalveluiden alalla.

Perustelu

Arvioinnin tulee kattaa ohjelman vaikutus toiminnan tuottavuuteen ja palvelujen kehittämiseen julkishallinnon eri osissa ja sekä kuvata tuloksia myös alue- ja paikallishallinnon tasolla.

Suositus 4

Artikla 15

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>2. Edellyttäen, että tämä on yhteensopivaa tulevien rahoitusnäköymien kanssa, tämän päätöksen mukaisen yhteisön toiminnan täytäntöönpanoon tarvittavan rahoituksen viitearvo ajalla, joka ulottuu 1 päivästä tammikuuta 2005 31 päivään joulukuuta 2009 on 89,6 miljoonaa EUR, josta:</p> <p>i) 44,2 miljoonaa EUR yhteistä etua palveleviin hankkeisiin;</p> <p>ii) 45,4 miljoonaa EUR laaja-alaisiin toimenpiteisiin.</p>	<p>2. Edellyttäen, että tämä on yhteensopivaa tulevien rahoitusnäköymien kanssa, tämän päätöksen mukaisen yhteisön toiminnan täytäntöönpanoon tarvittavan rahoituksen viitearvo ajalla, joka ulottuu 1 päivästä tammikuuta 2005 31 päivään joulukuuta 2009 on ~~89,6~~ 109,6 miljoonaa EUR, josta:</p> <p>i) 44,2 ~~54,2~~ miljoonaa EUR yhteistä etua palveleviin hankkeisiin;</p> <p>ii) 45,4 ~~55,4~~ miljoonaa EUR laaja-alaisiin toimenpiteisiin.</p>

Perustelu

Ehdotetulla ohjelmalla voi olla merkittävä vaikutus julkishallinnon tuottavuuden ja yleiseurooppalaisten julkisten sähköisten palvelujen kehittämiseen. Ohjelman vaikuttavuus tulee varmistaa riittävällä rahoituksella siirtäen resursseja vähemmän tärkeistä tavoitteista.

Suositus 5

LIITE I

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
B. YHTEISÖN TOIMINTALINJAT JA TOIMET	B. YHTEISÖN TOIMINTALINJAT JA TOIMET
...	...
17. Tietojärjestelmät, jotka mahdollistavat jäsenvaltioiden parlamenttien ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lainsäädäntöprosessiin	17. Tietojärjestelmät, jotka mahdollistavat jäsenvaltioiden kansallisten ja alueellisten parlamenttien ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lainsäädäntöprosessiin

Perustelu

Lainsäädäntövaltaa edustavien alueellisten parlamenttien asema tulee ottaa huomioon tietojärjestelmiä kehitettäessä.

Suositus 6

LIITE II

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
B. STRATEGISET JA TUKITOIMET	B. STRATEGISET JA TUKITOIMET
...	...
3. Tukitoimet, joita toteutetaan hyvien toimintatapojen levittämisen tueksi sovellettaessa tietotekniikkaa julkishallinnossa, esimerkiksi:	3. Tukitoimet, joita toteutetaan hyvien toimintatapojen levittämisen tueksi sovellettaessa tietotekniikkaa julkishallinnossa, esimerkiksi:
a) raportit, www-sivustot, konferenssit ja yleensä kansalaisille suunnatut aloitteet	a) raportit, www-sivustot, konferenssit ja yleensä kansalaisille suunnatut aloitteet
b) julkishallinnon sähköisiin palveluihin jäsenvaltioiden, yhteisön ja kansainvälisellä tasolla liittyvien aloitteiden ja parhaiden toimintatapojen seuranta, analysointi ja levitys www-sivustoilla	b) julkishallinnon sähköisiin palveluihin jäsenvaltioiden, <u>alue- ja paikallishallinnon</u> , yhteisön ja kansainvälisellä tasolla liittyvien aloitteiden ja parhaiden toimintatapojen seuranta, analysointi ja levitys www-sivustoilla
c) parhaiden toimintatapojen leviämisen tukeminen esimerkiksi käyttämällä avoimen lähdekoodin ohjelmistoja julkishallinnossa.	c) parhaiden toimintatapojen leviämisen tukeminen esimerkiksi käyttämällä avoimen lähdekoodin ohjelmistoja julkishallinnossa.

Perustelu

Alue- ja paikallishallinnon rooli sähköisten palvelujen tuottajana on keskeinen ja ohjelman tavoitteiden kannalta merkittävä.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Päätöslauselma aiheesta ”Napolissa 2. ja 3. joulukuuta 2003 pidettävä kuudes Euro–Välimeri-konferenssi”

(2004/C 73/15)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille Napolissa 2. ja 3. joulukuuta 2003 pidettävän ulkoministerien VI Euro–Välimeri-kokouksen valmistelusta (Barcelona VI) ⁽¹⁾, johon Euroopan komissio on 5. marraskuuta 2003 pyytänyt alueiden komiteaa ottamaan kantaa,

ottaa huomioon paikallis- ja aluehallinnon edustajien Livornossa 31. lokakuuta 2003 alueiden komitean aloitteesta pitämän konferenssin päätelmät; konferenssin teema oli ”Kohti uutta Euro–Välimeri-alueita”,

ottaa huomioon 9. lokakuuta 2003 antamansa lausunnon (CdR 175/2003 fin) aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – Laajempi Eurooppa ja naapuruus: uusi kehys suhteille EU:n itäisiin ja eteläisiin naapureihin”,

ottaa huomioon 20. syyskuuta 2000 antamansa lausunnon (CdR 123/2000 fin) aiheesta ”Alue- ja paikallisviranomaisten asema Euroopan unionin yhteisessä Välimeri-strategiassa” ⁽²⁾,

ottaa huomioon 16. helmikuuta 2000 antamansa päätöslauselman (CdR 40/2000 fin) aiheesta ”Hajautettu yhteistyö sekä alue- ja paikallisyhteisöjen rooli Euro–Välimeri-kumppanuudessa” ⁽³⁾,

ottaa huomioon Euroopan komission 5. marraskuuta 2003 esittämän pyynnön laatia suuntaa-antava selvitys, jossa arvioidaan Barcelonan prosessin edistymistä, analysoidaan Välimeren kumppanuusvaltioiden kanssa voimassa olevien assosiaatiosopimusten toimivuutta ja tarkastellaan AK:n kokemuksia EU-alueiden ja Välimeren eteläpuoleisten maiden alueiden välisen yhteistyön kehittymisestä tai Välimeren etelärannikon maiden keskinäisen yhteistyön edistymisestä,

Hyväksyi 20. marraskuuta 2003 pitämässään täysistunnossa yksimielisesti seuraavan päätöslauselman.

Alueiden komitea

1. korostaa painokkaasti tarvetta antaa Euro–Välimeri-kumppanuudelle uutta pontta ja katsoo, että Välimeren maiden talous- ja yhteiskuntaelämän sekä demokratian kehittäminen on ratkaisevaa sekä Välimeren eteläpuolisten valtioiden kannalta että myös laajentuvan Euroopan unionin tulevaisuuden kannalta.

2.1. kiinnittää erityistä huomiota kumppanuuden demokraattiseen ulottuvuuteen ja suhtautuu siksi myönteisesti ehdotukseen perustaa uusi parlamentaarinen Euro–Välimeri-yleiskokous.

2.2. pahoittelee sitä, että Välimeren maille myönnetään niukasti rahoitusta eurooppalaisen ihmisoikeus- ja demokratia-aloitteen (EIDHR) piiriin kuuluvista laaja-alaisista ohjelmista, joilla MEDA:n demokratiaohjelmat on korvattu MEDA II:sta lähtien.

3.1. kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia osallistumaan entistä aktiivisemmin toimintaan, sillä ne ovat päätoimijoita rakennettaessa Välimeren tuntumaan vapauteen, vakauteen ja vaurauteen perustuvaa aluetta. Paikallis- ja alueviranomaisten osallistaminen olisi varmistettava perustamalla elin, jossa ne olisivat edustettuina Eurooppa–Välimeri-kumppanuuden institutionaalisissa puitteissa.

3.2. on valmis jakamaan kokemukset, joita komitean jäsenet ovat hankkineet yhteyksien luomisesta ehdokasmaiden paikallis- ja alueviranomaisiin laajentumisprosessin aikana.

4.1. viittaa Kreetassa 26. ja 27. toukokuuta 2003 järjestetyn ministerikokouksen päätelmiin, joissa tähdennetään, että alue- ja paikallisviranomaiset voivat edistää merkittävällä tavalla kansojen ja kulttuurien välistä vuoropuhelua hajautetun yhteistyön ja ystävyyskaupunkitoiminnan avulla. Alue- ja paikallisviranomaiset voitaisiinkin ottaa entistä tiiviimmin mukaan tähän tehtävään, jolla on keskeinen asema Euro–Välimeri-kumppanuudessa.

⁽¹⁾ KOM(2003) 610 lopullinen, 15.10.2003.

⁽²⁾ EYVL C 22, 24.1.2001, s. 7.

⁽³⁾ EYVL C 156, 6.6.2000, s. 47.

4.2. korostaa näin ollen tarvetta luoda ystävyyskaupunki-toiminnalle asianmukainen oikeusperusta.

4.3. suhtautuu myönteisesti kansojen ja kulttuurien vuoropuhelua edistävän Euro-Välimeri -säätöön perustamiseen ja katsoo sen olevan Euro-Välimeri-kumppanuuden toteutumisen kannalta oleellinen tekijä. Komitea ehdottaa, että sille annettaisiin mahdollisuus osallistua suoraan säätöön toimintaan.

5. ehdottaa, että hajautetusta Euro-Välimeri-yhteistyöstä tehdään yksi Barcelonan prosessin pilareista, ja suosittaa, että määritellään Välimeren alueen alue- ja paikallisviranomaisille tarkoitetun alueiden ja valtioiden välisen yhteistyöohjelman suuntaviivat. Toiminnassa tulisi keskittyä erityisiin koulutusohjelmiin, joissa pyrittäisiin luomaan hallintokapasiteettia.

6. katsoo, että unionin ja Välimeren alueen vapaakauppa-alueen ⁽¹⁾ luomisen ennakkoehtona on alueellisten ja alueellista tasoa alempien tasojen perusrakenteiden kehittäminen televiestinnän, liikenteen, energian, tutkimuksen ja koulutuksen alalla.

7. katsoo, että lisäksi tulisi kiinnittää erityistä huomiota paikallistasolla vaikuttavaan sosiaalipolitiikkaan, jonka kohderyhmänä ovat erityisesti lapset, nuoret ja naiset.

---

(1) Barcelonan julistuksessa asetetaan tavoite, jonka mukaan unionin ja Välimeren alueen vapaakauppa-alue tulisi luoda vuoteen 2010 mennessä.

8. katsoo, että Välimeren alueen maahanmuuttokysymyksen ratkaiseminen edellyttää tiukkaa eurooppalaista maahanmuuttopolitiikkaa, jonka lähtökohtana on maahanmuuttajien kotouttaminen. Välimeren alueen paikallis- ja alueviranomaisien on pystyttävä ratkaisemaan pakolaisiin ja turvapaikan hakijoihin liittyvät humanitaariset ongelmat. Maahanmuuttajien lähtömaiden kanssa tehtävän yhteistyön ja laittoman maahanmuuton koordinoitun torjunnan osalta AK suhtautuu erityisen myönteisesti komission ehdotukseen luoda siirtolaisuudelle oikeusperusta ja lisätä unionin ulkopuolisten maiden kanssa tehtävään yhteistyöhön keskittyvän uuden välineen määrärahoja ⁽²⁾.

9. katsoo, että kansalaisten tietoisuutta Euro-Välimeri-kumppanuuden tavoitteista tulisi lisätä Välimeren molemmin puolin. Komitea suosittaa, että päätetään käynnistää erityinen tiedotus- ja valistusohjelma, johon osallistuvat Välimeren pohjois- ja etelärannan alue- ja paikallisviranomaiset.

10. tukee aloitteita, joita alueet ja kaupungit suoraan tai välillisesti järjestöjensä kautta ovat tehneet antaakseen oman panoksensa kuudenteen Euro-Välimeri-konferenssiin, jonka tarkoituksena on antaa Euro-Välimeri-kumppanuudelle todellinen demokraattinen ulottuvuus.

11. kehottaa puheenjohtajavaltio Italiaa tarjoamaan komitealle mahdollisuuden osallistua aktiivisesti kuudenteen Euro-Välimeri-konferenssiin.

12. valtuuttaa puheenjohtajansa toimittamaan päätöslauselman komissiolle, Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

---

(2) KOM(2003) 355 lopullinen.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE

Alueiden komitean päätöslauselma laajentumisesta

(2004/C 73/16)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon

Euroopan komission 5. marraskuuta 2003 hyväksymän kattavan seurantaraportin Tšekin tasavallan, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltaan, Puolan, Slovenian ja Slovakian valmistautumisesta EU:n jäsenyyteen,

Euroopan komission 5. marraskuuta 2003 hyväksymän strategia-asiakirjan ja kertomuksen aiheesta "Laajentumisen jatkuminen – Bulgarian, Romanian ja Turkin edistyminen liittymisvalmisteluissa",

kymmenen ehdokasmaan 16. huhtikuuta 2003 allekirjoittaman liittymissopimuksen ja sen ratifioinnin,

Kroatian hakemuksen tulla EU:n jäseneksi,

lausuntonsa asiakirjoista "Kohti laajentuvaa unionia – Strateginen asiakirja ja Euroopan komission kertomus ehdokasmaiden liittymisvalmistelujen edistymisestä" (KOM(2002) 700 lopullinen) sekä "Komission kertomus neuvostolle – Euroopan unionin laajentumisen selittäminen" (KOM(2002) 281 lopullinen) (Cdr 325/2002 fin) (1),

hyväksyi 20. marraskuuta 2003 pitämässään kokouksessa enemmistön äänin seuraavan päätöslauselman.

I. Kymmenen liittyvää valtiota

Alueiden komitea

1. suhtautuu myönteisesti komission kertomukseen ja siinä esitettyyn päätelmään, jonka mukaan "liittyvät valtiot ovat kokonaisuutena katsottuna useimpien eri asia-alojen osalta valmiita liittymään Euroopan unioniin".

2. onnittelee liittyviä valtioita sekä ehdokasvaltioita niiden merkittävästä edistymisestä.

3. toteaa kuitenkin, että kymmenen uuden valtion liittymisen jäseniksi tapahtuu 1. toukokuuta 2004 ja että viivytykset ja puutteet, joista komissio on huomauttanut, saattavat vaikuttaa moniin liittymisehtoihin mutta eivät suinkaan voi viivyttää liittymistä, ja kehottaa sen vuoksi liittyviä valtioita lisäämään ponnistelujaan, jotta ne voisivat jo liittymisen ajankohdasta alkaen noudattaa yhteisön säännöstöä niin pitkälle kuin mahdollista sekä nauttia täysimääräisesti EU-jäsenyyden tuomista eduista.

4. toteaa erityisesti, että ponnisteluja on lisättävä rakenne- ja koheesiorahastoja koskevien toimien täytäntöön panemiseksi, kun otetaan huomioon, että toimille voidaan myöntää EU:n rahoitusta tammikuun 1. päivästä 2004 lähtien.

5. korostaa, että monet komission vaatimista toimista edellyttävät paikallis- ja alueviranomaisien aktiivista panosta: korruption poistaminen, hallinnon voimavarojen tehostaminen, EU:n myöntämien varojen käsittely jne.

6. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaiset on erityisesti sisällytettävä tukitoimiin sekä siirtymäjärjestelyihin, ja suosittelee lisäksi, että komissio sekä liittyvien valtioiden hallitukset kuulisivat alue- ja paikallisviranomaisia.

II. Bulgaria, Romania, Turkki ja Kroatia

Alueiden komitea

7. katsoo, että Bulgarian ja Romanian edistymistä on tarkasteltava maakohtaisesti. Yhden valtion ei tulisi olla riippuvainen toisen valtion kehityksestä.

8. ottaa huomioon Turkissa tapahtuneen edistymisen edellyttäen kuitenkin samalla, että Turkki ottaa lisää edistysaskelia erityisesti ihmisoikeuksien alalla. AK suhtautuu myönteisesti komission päätelmään, jonka mukaan on selvästi Turkin edun mukaista tarjota päättäväistä tukea ponnistuksissa löytää kattava ratkaisu Kyproksen kysymyksessä ja jonka mukaan ratkaisun puuttumisesta saattaisi tulla este EU-jäsenyyttä koskeville Turkin pyrkimyksille.

9. ilmaisee tyytyväisyytensä Kroatian hakemukseen tulla EU:n jäseneksi, ja uskoo vahvasti, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden lopullinen lukumäärä ei ole 25.

(1) EUVL C 128, 29.5.2003, s. 56.

10. kehottaa komissiota sekä Bulgarian, Romanian, Turkin, Kroatian ja muiden mahdollisten tulevien ehdokasmaiden hallituksia ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset sekä niitä edustavat järjestöt alusta alkaen tiiviisti mukaan liittymistä koskeviin valmisteluihin, jotta ne voitaisiin suorittaa menestyksellä ja ripeästi.

11. suhtautuu myönteisesti AK:n ja Bulgarian neuvonantavan sekakomitean perustamiseen, sillä se on hyödyllinen väline paikallis- ja alueviranomaisten auttamiseksi liittymisvalmisteluissa. AK kannustaa Romanian hallitusta esittämään tällaisen komitean perustamista.

III. Yleistä

Alueiden komitea

12. korostaa suorilla vaaleilla valitun paikallis- ja aluehallinnon demokraattisen legitimiuden merkitystä ja tukee tätä koskevia uudistuksia.

13. painottaa paikallis- ja alueviranomaisten avainasemaa EU:n politiikkojen toteuttamisessa ja liittymisvalmistelujen suhteen ja pitää tämän vuoksi valitettavana, ettei kertomuksissa juurikaan viitata paikallis- ja aluehallintoon. Komitea kehottaa

komissiota sisällyttämään alue- ja paikallisviranomaiset korostetummin valvontatoimiinsa.

14. korostaa, että valmiuksien parantaminen kaikilla hallinnon tasoilla ja erityisesti paikallis- ja aluehallinnossa on tärkeää, ja uskoo, että nykyisten jäsenvaltioiden ja jäseniksi liittyvien maiden alue- ja paikallisviranomaisten välisellä yhteistyöllä on huomattava merkitys kehitettäessä valtiotasoa alemman tason hallinnon valmiuksia räätälöityjen ohjelmien, neuvonannon ja ammatinharjoittajien välisen kokemustenvaihdon sekä pitkäaikaisen kumppanuuksien avulla.

15. pitää valitettavana, että komissio suosittelee unioniin liittyviä valtioita koskevissa seurantakertomuksissaan järjestelmällisesti yksityistämisen nopeuttamista. On muistettava, että Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 295 artiklassa todetaan, että yhteisön lainsäädännöllä ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin. Yksityistäminen ei ole mikään itseisarvo eikä sitä tulisi sekoittaa markkinoille pääsyn avaamiseen aloilla, joilla EU:lla on sääntelyvaltaa. Markkinoille pääsyn avaamisen sosiaalisia vaikutuksia unioniin liittyvissä maissa tulisi tarkkailla tiiviisti.

16. ehdottaa, että AK järjestäisi tästä aiheesta kuulemistilaisuuden, johon osallistuu tarkkailijoita ja vieraita Bulgariasta, Romaniasta, Turkista ja Kroatiasta, ja pyytää "ulkosuhteet"-valiokuntaa suorittamaan valmistelut.

Bryssel, 20. marraskuuta 2003.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Albert BORE